

საინჟინრო ეკონომიკის, მედიატექნოლოგიებისა და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი

2020 წელს გაწეული სამეცნიერო-კვლევითი საქმიანობის ანგარიში

არქეოლოგიისა და საქართველოს ისტორიის დეპარტამენტი

დეპარტამენტის უფროსი გივი ინანიშვილი

1. პროფესორი ხათუნა თოდაძე
2. ასოც. პროფესორი მარინე მესხია
3. პროფესორი მაია ქუთათელაძე
4. პროფესორი თამარ ხოხობაშვილი
5. ასოც. პროფესორი მერაბ ძნელაძე
6. ასოც. პროფესორი ვაჟა სადრაძე

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	„გურიანთა-„ვაშნარის“ ნაქალაქარის არქეოლოგიური გათხრები“	2020 წლის აგვისტო	ასოც.პროფესორი მ.ძნელაძე პროექტის-ექსპედიციის ხელმძღვანელის მოადგილე
2	„ნარიყალას ციხის რეაბილიტაციასთან დაკავშირებით ჩატარებული არქეოლოგიური გათხრები“	2020 წლის სექტემბერ-ოქტომბერი	ასოც.პროფესორი მ.ძნელაძე პროექტის-ექსპედიციის ხელმძღვანელი

1.გურიანთა-ვაშნარის ნაქალაქარის გათხრები: გათხრების საფუძველზე დაზუსტდა ნაქალაქარზე შესწავლილი ძეგლების სტრატეგრაფიული მონაცემები. კერძოდ შიდაციხის გალავნის, მარტირიუმისა და ბაზილიკის ურთიერთმიმართება. გაირკვა, რომ მარტირიუმისა და ბაზილიკის გარშემოსასვლელი კედელი დაუზიანებია შემდგომში გამართულ ციტადელის გალავანს. ბუნებრივია, ზემოაღნიშნული გალავანი

მარტირიუმისა და ბაზილიკის შექმნის თანადროული არაა. იგი შედარებით გვიანდელია და ქალაქის მშენებლობა-გამლიერების მოგვიანო საამშენებლო ფენას უნდა განეკუთვნოს.

საარქივო ფოტო მასალის საფუძველზე ჩანს, რომ მარტირიუმი 1949 წელს ჩაის ფაბრიკის მშენებლობის შემდგომ, ტერიტორიის „კეთილმოწყობის“ პროცესში დაუნგრევიათ, ზედა ნაწილი გადაუჭრიათ (0,80-1 მ.) და მოუასფალტებიათ.

სიახლეა ის, რომ :

ა) მარტირიუმში სავარაუდოდ აღმოჩნდა კირხსნარგადასხმული სამარხი.

ბ) პრეპარაციისა და ძველი საარქივო მასალების შესწავლის შედეგად გაირკვა, რომ მარტირიუმისა და ბაზილიკის გარშემოსასვლელი კედელი ციტადელის გალავანს დაუზიანებია.

გ) დადგინდა ბაზილიკის იატაკის შემზადება (რიყის ქვის ფენა, სიმაღლე- 55-65 სმ.) და ზემოდან 5-8 სმ. სისქის ჰიდრავიკული ხსნარით წარმოდგენილი იატაკი.

დ) ბაზილიკის სამხრეთ-დასავლეთით გამოვლინდა ციტადელის გალავნისა და კოშკის ნაშთი.

2. პროექტი ნარიყალას ციხეზე - არქეოლოგიური სამუშაოები ციტადელის სამ უბანზე ჩატარდა: **პირველი უბანი ე.წ. „სტამბოლის გოდოლი“** ნარიყალას უკიდურეს დასავლეთ ნაწილში მდებარეობს (ნაკვ. I, კვ. 14, 15; ნაკვ. IX, კვ. 2, 3, 6, 7) და ტერიტორიის ყველაზე მაღალ წერტილზეა აღმართული.

მეორე უბანი ნარიყალას აღმოსავლეთ ნაწილში-გალავნის გაყოლებაზე (ყოფილი თანამედროვე სატრაპეზოს შენობის ადგილას) მდებარეობს (ნაკვ. XXXI, კვ. 1, 2, 5, 6, 9, 10, 13).

მესამე უბანი ნარიყალას უკიდურეს ჩრდილო-აღმოსავლეთ ნაწილშია განთავსებული და #18 კოშკსა და მიმდებარე ფართობს (გალავნისთვის განკუთვნილ ნაშთების ტერიტორია) მოიცავს (ნაკვ. XXXVIII, კვ. 2, 3, 4, 7, 8, 11, 12; ნაკვ. XXXIX, კვ. 5, 9; ნაკვ. XXX, კვ. 5, 9, 14, იხ. გეგმა).

გათხრების საფუძველზე დაზუსტდა ძეგლის კონსერვაციისთვის გამოყოფილი ტერიტორიის სტრატეგრაფიული მონაცემები. შიდაციხის გალავნისა და კოშკების ურთიერთმიმართება. ახალი არტეფაქტების საფუძველზე მეტნაკლები სიზუსტით გაირკვა ძეგლისგლის ფუნქციონირების ქრონოლოგიური ჩარჩოები, დადგინდა აშენების თანამიმდევრობა.

ტერიტორიაზე თხრილების გაჭრის საფუძველზე ახალი მონაცემები გამოვლინდა, რაც რესტავრატორებს საკონსერვაციო საქმიანობაში უდავოდ ხელს შეუწყობს.

ჩატარებული კვლევის შედეგები დედაციხის წარსულის შესახებ მეტნაკლებად სრულყოფილ ახალ ინფორმაციას შემატებს.

არქეოლოგიური კვლევის საფუძველზე დაზუსტდა: ა) ძეგლის საკვლევი მონაკვეთის სტრატეგრაფიული მონაცემები. ბ) შიდაციხის გალავანთან და კოშკებთან ქრონოლოგიური ურთიერთმიმართება. გ) მოპოვებული არტეფაქტების საფუძველზე ამა თუ იმ ნაწილის დახმარებით ფუნქციონირების ქრონოლოგიური ჩარჩოები.

5. ბექდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	მ.მნელაძე, თ.ხოხობაშვილი, ე.ლილივაშვილი, ვ.სადრაძე	საქართველოს ანტიკური ხანის სამშენებლო კერამიკა, I, კრამიტი ISBN 978-9941-490-29-3 უაკ (UDC) 666,3 (479.22)(9) d-713	თბილისი 2020 წ., გამომც. „მწიგნობარი“	182
<p>1. ნაშრომში განხილულია ანტიკური ხანის საქართველოს სამშენებლო ხელოვნების ისეთი მნიშვნელოვანი კომპონენტი, როგორცაა კრამიტი. საქართველოს ტერიტორიაზე (იბერია, კოლხეთი) კრამიტის ანტიკურ ხანაში სამშენებლო მასალად გამოყენებაზე მიგვანიშნებს როგორც წერილობითი წყაროები, ასევე არქეოლოგიური გათხრების შედეგად მოპოვებული მასალა. მისი ფართოდ გავრცელება ქართული სახელმწიფოს წარმოშობასა და საქალაქო ცხოვრების ჩასახვა-განვითარებას უკავშირდება. კრამიტის შესწავლა მნიშვნელოვანია ანტიკური ხანის საზოგადოების სოციალურ-ეკონომიკური და კულტურული ისტორიის სრულყოფილი კვლევისთვის. მონოგრაფიაში მოცემულია კრამიტის აღწერილობის ცდა, ფორმალურ-ტიპოლოგიური ანალიზის შედეგად შედგენილია ცხრილი, კრამიტის დამზადების ტექნოლოგიური პროცესი და რიგი თანმდევი საკითხები. ნაშრომი როგორც სტუდენტ-პრაქტიკანტებისთვის, ასე სპეციალისტ-არქეოლოგებისთვისაა განკუთვნილი.</p>				

5.2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ხათუნა თოდაძე, თანაავტორები მარინე მესხია, მაია ქუთათელაძე	საქართველოს ისტორია და კულტურა ISBN 978-9941-28-640-7	თბილისი, საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“	248 გვერდი
<p>1. „საქართველოს ისტორია და კულტურა“ „საქართველოს ისტორიისა და კულტურის“ სახელმძღვანელოში მოთხრობილია ქართველი ხალხის მრავალსაუკუნოვანი ისტორია უძველესი დროიდან დღევანდელობამდე. განხილულია საქართველოს ფიზიკური და ისტორიული გეოგრაფია, არქეოლოგიური კულტურები, ქართველი ხალხის ეთნოგენეზი, საქართველოს პოლიტიკური ისტორიისა და სახელმწიფოებრივი მოწყობის კარდინალური საკითხები, წიგნი საშუალებას აძლევს სტუდენტს ღრმად ჩასწვდეს საქართველოში ძველად და ახლა მიმდინარე ეთნოგენეტიკური, პოლიტიკური, სოციალ-ეკონომიკური და კულტურული პროცესების არსს, შეძლოს ობიექტურად შეაფასოს ქართველი ხალხის ისტორიის გაკვეთილები, მათი პოზიტიური და ნეგატიური</p>				

მხარეები, გაითავისოს საკუთარი ისტორია, თავი იგრძნოს მის განუყოფელ ნაწილად, აიმაღლოს ეროვნული თვითშეგნება.

სახელმძღვანელოში დიდი ადგილი ქართული კულტურის ისტორიის პრობლემატიკასაც ეთმობა. ქრონოლოგიური და თემატური პრინციპითა დახასიათებული ქართველი ხალხის თვითმყოფადი კულტურა. სტუდენტები გაეცნობიან საქართველოს ტერიტორიაზე გამოვლენილ არქეოლოგიურ კულტურებს, მათ თავისებურებებს, გავრცელების არეალებს, ეთნიკურ ატრიბუციას; საქართველოში წარმართობის, ქრისტიანობისა და სხვა რელიგიების ისტორიას; ქართულ ენასთან, დამწერლობასთან და მწერლობასთან დაკავშირებულ საკითხებს; განათლების სისტემას საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ არსებულ კულტურის ცენტრებში; ქართული ხელოვნების ისტორიის განვითარების ძირითად ეტაპებსა და ქართული კულტურის ისტორიის სხვა მნიშვნელოვან პრობლემებს.

5.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა- ური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	მაია ქუთათელაძე	ქართველი დედოფლების როლი ერთიანი საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში - დედოფალი გურანდუხტი	„გენდერული თანასწორობისა და დისკრიმინაციის აღმოფხვრა“ სამეცნიერო შრომები	თბილისი, საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“	207-226 გვერდი
2	მ. მესხია	საქართველოს, აღმ. ამიერკავკასიი და მახლობელი აღმოსავლეთის (ირანის) ქალაქების სამოხელეო წყობა(შედარებითი შესწავლა)	საერთაშორისო რეფერირებადი და რეცენზირებადი სამეცნიერო - პრაქტიკული ჟურნალი მოამბე XXXIV	თბილისი, 2020 (იბეჭდება)	
<p>1. „ქართველი დედოფლების როლი ერთიანი საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში - დედოფალი გურანდუხტი,“ საუკუნეების განმავლობაში ქართველი დედოფლები მნიშვნელოვან როლს ასრულებდნენ საქართველოს სახელმწიფოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში. ამჯერად, კვლევის ობიექტს ერთიანი საქართველოს პირველი მეფის ბაგრატ III-ის დედის გურანდუხტის მოღვაწეობის წარმოჩენა წარმოადგენს. გურანდუხტი განსაკუთრებული პოლიტიკური ფიგურაა არა მარტო შიდა ქართლისათვის, არამედ დასავლეთ საქართველოსთვის. ეს კარგად იკვეთება ბაგრატის მიერ ქუთაისში აგებული ტაძრის წარწერებში, სადაც ყოველ მათგანში დედოფალი გურანდუხტია მოხსენიებული. ეს წარწერები აშკარას ხდის გურანდუხტის უფლებას „აფხაზთა“ სამეფოზე, შესაბამისად შიდა ქართლზე და აქედან მისი შვილის ბაგრატის უფლებებს ამავე</p>					

ტახტზე. ამასთანავე, საქართველოს ისტორიის ამ უაღრესად მნიშვნელოვან ეტაპზე გურანდუხტი გამოკვეთილად პოზიტიურ როლს თამაშოს ქვეყნის გაერთიანების საქმეში. ერთი ფაქტია, ამ ისტორიულ პროცესში დედოფალი გურანდუხტი ანგარიშგასაწევი ძალაა არა მარტო ბაგრატიონის, არამედ ყველა მხარის პოლიტიკური ჯგუფისათვის.

2. ნაშრომში განხილულია საქართველოს, აღმ. ამიერკავკასიის და მახლობელი აღმოსავლეთის (ირანი) ქალაქების სამოხელეო წყობა. არსებული მასალების შესწავლის და შედარების საფუძველზე ნათლად ჩანს, რომ აღმოსავლეთ საქართველოს დიდ ქალაქებში მოხელეთა სახელწოდებები(ტარულა' ქეთხუდა, ასასი) ძირითადად აღმოსავლურია, მაგრამ შინაარსით წმინდა ქართული. ასევე ხაზგასმულია ,რომ ყველა ის ნიშან-თვისება რაც აღმოსავლეთის ქალაქების წყობისათვის იყო დამახასიათებელი აღმოსავლეთ საქართველოს ქალაქებისათვის ხშირ შემთხვევაში უცხოც კი არის

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ხათუნა თოღაძე	Georgian Military Forces of the 19 th Century, ISBN 978-1-53618-174-6 წიგნი გამოცემულია და ნათარგმნია 7 ენაზე ISBN 978-620-0-89892-0; ISBN 978-620-0-89893-7; ISBN 978-620-0-89894-4; ISBN 978-620-0-89895-1 ; ISBN 978-620-0-89896-8 ; ISBN 978-620-0-89898-2 ; ISBN 978-620-0-89911-8 ;	New York, NOVA science publishers	128

1. „ქართული სამხედრო ფორმირებები 19-ე საუკუნეში“ მოგვითხრობს ქართული შენაერთების მონაწილეობის შესახებ მეფის რუსეთის მიერ 19-ე საუკუნეში წარმოებულ ომებში' სამონასტრო ცხოვრება საქართველოში: უცნობი ქართული ტიპიკონი, რამდენიმე ენაზე ითარგმნა, მოგვითხრობს ქართული სამონასტრო ცხოვრების თავისებურებების შესახებ. ნაშრომში აღწერილია ქართული სამონასტრო ცხოვრება სამონასტრო წესდებების ტიპიკონების საუძველზე. მოტანილია 19-ე საუკუნის აქამდე გამოუქვეყნებელი ტიპიკონის სრული ტექსტი.

სოციალური მეცნიერებების დეპარტამენტი

იაშა (კოკა) კუტუბიძე - დეპარტამენტის ხელმძღვანელი, პროფესორი
 ირაკლი კალანდია, პროფესორი
 ლია მეტრეველი, პროფესორი
 არსენ ბურჯალიანი, ასოცირებული პროფესორი
 მურად შონია, ასოცირებული პროფესორი

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	არსენ ბურჯალიანი, იაშა კუტუბიძე	Диалектика молодого Шелинга (რუსულ ენაზე)	თბილისი, Carpe dien	186
ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)				
<p>1. Диалектика молодого Шелинга</p> <p>დიალექტიკის თეორიაში მნიშვნელოვანი წვლილი შეიტანა გერმანელმა ფილოსოფოსმა ფ. ვ. ი. შელინგმა. მისი ნატურფილოსოფია მოიცავს ისეთ მნიშვნელოვან კვლევებს, როგორებიცაა ბუნების მოვლენებში პოლარულობის ფენომენის მთლიანი ბუნების ტოტალურობა, ორგანულ, არაორგანულ ბუნებას, ცხოვრების ეტაპებს, შემეცნებასა და სხვა მნიშვნელოვან საკითხთა შორის არსებული დიალექტიკური ურთიერთკავშირის გააზრება და განმარტება. მეცნიერის მიერ გაკეთებული დასკვნები აქტუალურია თანამედროვე დროისთვისაც.</p> <p>მნიშვნელოვანია შელინგის როლი მეცნიერებაში. მისი ფილოსოფია გამომდინარეობს რა კანტისა და ფიბტეს სწავლებებიდან, ანვითარებს კუზანელის, ბიომეს და ჯ. ბრუნოს პროგრესულ ხედვებს. მას შეაქვს კლასიკურ გერმანულ ფილოსოფიაში ლაიბნიცისა და სპინოზას დიალექტიკური იდეები. ამავდროულად შელინგის სწავლებას ეყრდნობა ჰეგელის ფილოსოფია.</p> <p>ნაშრომში შესრულებულია შელინგის ადრეულ ფილოსოფიურ შეხედულებებში არსებული დიალექტიკის პრობლემების ნაკლებად შესწავლილი ასპექტების კვლევა და გაკეთებულია მნიშვნელოვანი დასკვნები.</p> <p>მონოგრაფია განკუთვნილია პედაგოგ-მასწავლებლებისა და უმაღლესი სკოლის სტუდენტებისთვის, ასევე ფილოსოფიის საკითხებით დაინტერესებული პირებისთვის.</p>				

5.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ავტორები	სტატიის სათა-ური, ISSN	ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	-----------------	------------------------	---	--------------------------------	---------------------

1	არსენ ბურჯალიანი, იაშა კუტუბიძე	ანრი ბერგსონის შეხედულებები ცნებისა და ინტელექტუალური ინტუიციის შესახებ 1512-2468	ფილოსოფიური ძიებანი XXIV	თბილისი უნივერსალი	304-309 6 გვ.
2	არსენ ბურჯალიანი, ფიქრია დიდებაშვილი	ე. კასირერის შეხედულებანი შემეცნებისა და თვითშემეცნების როლის შესახებ მითოსურ აზორვნებაში 1512-2468	ფილოსოფიური ძიებანი XXIV	თბილისი უნივერსალი	292-303 12 გვ.
3	მურად შონია	ადამიანი როგორც მაკროკოსმოსი ანუ მეგაკოსმოსი 0235-8417	პარალელი სალიტ. - სამეცნ. ჟურნალი 2020, N 12	თბილისი სტუ	გვ. 202-217 16 გვ.
4	ლია მეტრეველი	დისტანციური სწავლება, როგორც თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების ერთ-ერთი ფორმა ISSN 1512 -2468	ფილოსოფიური ძიებანი N XXV	თბილისი 2020 გამომცემლობა „უნივერსალი“	გვ.206 -217
5	ლია მეტრეველი	სწავლების დისტანციური ტექნოლოგიების მმართველობითი საფუძვლები ISSN 1512-2530	ინტელექტუალი N 40	თბილისი 2020 სტუ	გვ.76-82
6	ლია მეტრეველი, ელენე კაკაბაძე	ბედნიერება რეკლამაში ISSN 2346-8300	განათლება N1 (28)	თბილისი 2020 სტუ	გვ.47-51
7	ლია მეტრეველი, ეკა კორძაძე	თანადამოკიდებულება, როგორც ფსიქო - სოციალური პრობლემა ISSN 2346-8300	განათლება N4 (31)	თბილისი, 2020 სტუ	გვ.112-117

1. ანრი ბერგსონის შეხედულებები ცნებისა და ინტელექტუალური ინტუიციის შესახებ

სტატიაში განილულია ა. ბერგსონის მოსაზრებები ცნებისა და ინტელექტუალური ინტუიციის შესახებ, რომელთა მიხედვითაც, ინტუიცია მიმართულია თავად ცხოვრებისკენ, მოძრაობისკენ, რომელიც ცვალებადია. ინტუიცია და ინტელექტი ურთიერთსაწინააღმდეგო ფენომენებია, ვინაიდან ინტელექტთან მიმართებაში, ინტუიცია ინდივიდუალურია და ჩვენი ცხოვრების ინტერესებს, ჩვენს "მე"-ს ეხება, რომელიც მეცნიერების ფარგლებს მიღმაა.

2. ე. კასირერის შეხედულებანი შემეცნებისა და თვითშემეცნების როლის შესახებ მითოსურ აზროვნებაში

პირველ მითოლოგიურ კოსმოლოგიებში ყოველთვის შეიძლება დავინახოთ პრიმიტიული ანტროპოლოგიის ნიშნები, ვინაიდან სამყაროს წარმოშობის საკითხი თავისთავში აუცილებლობით მოიცავს საკითხს ადამიანის წარმოშობის შესახებ. თვითშემეცნებისპრინციპის აქტუალობასა და მის მნიშვნელობას ადასტურებს ფილოსოფიური აზროვნების განვითარების ისტორიაც. ადამიანის კულტურული ცხოვრების მოვლენათა შორის ლოგიკურ-მეცნიერულს ქემებში მოქცევას ეწინააღმდეგება მითოსი და რელიგია. მითოს ფილოსოფიური გააზრება იმთავითვე წააწყდა დიდ სიძნელებს, ვინაიდან მითი თავისი არსებით არათეორიულია. მას არ მიესადაგება, ერთის მხრივ, ლოგიკური აზროვნების კატეგორიები ისეთი ფორმით, როგორც ისინი გამოიყენებიან ემპირიულ და მეცნიერული აზროვნების სფეროში. მაგრამ ფილოსოფია მაინც ცდილობს მიაქციოს მითოსური ფორმები გასაგები საზრისების ფარგლებში. მითში აღინიშნება, ერთის მხრივ, ცნებით-ლოგიკური აზროვნების

მონაწილეობა, არის გამოც მას გარკვეული ინტელექტუალური სტრუქტურა გააჩნია, ხოლო მეორეს მხრივ, მას გააჩნია ონტოლოგიური სტრუქტურაც. მითოსი მხოლოდ აღრეულ წარმოდგენათა ბუნდოვანი ერთიანობა კი არ არის, არამედ, შეიძლება ითქვას, რომ შინაგან და გარეგანგამოცდილებასაც გულისხმობს თავის თავში. კასირერი მოითხოვს, რომ დაშვებული იქნას პირველდაწყებითი კავშირითანამედროვე ადამიანის ლოგიკასა და პრიმიტივის ლოგიკას შორის და აღნიშნავს, მართალია მითოსის ჭეშმარიტი საფუძველი არის გრძნობა, მაგრამ ეს არ ნიშნავს იმას, რომ მითოლოგიური და პრიმიტიული რელიგიის აზროვნების ფორმები, მოკლებულნი არიან შინაგან მთლიანობას. მათი შინაარსები არც უაზრობაა და არც გონებასთან შეუთანხმებელი, მხოლოდ მათი შინაგანი ერთობა, მთლიანობა უფრო გრძნობით ერთიანობას ემყარება, ვიდრე ლოგიკური აზროვნების ერთიანობას. თეორიული აზროვნება ირიტადად ანალიტიკური აზროვნებაა, ამის საპირისპიროს პრიმიტიული აზროვნებას ინტუიციური ბუნებისაა, რომელიც არ გამოჰყოფს ერთმანეთისაგან ბუნებას და ცხოვრებას. პრიმიტივი ცხოვრებას განიცდის როგორც უწყვეტ მდინარებას, ჰარმონიას. თუ შევადარებთ მითოს აგების წესს მეცნიერული შემეცნების აგების წესს, ეს წესი, კასირერის აზრით, ბუნების მეცნიერული ცნების აგების ლოგიკური გენეზისის საპირისპიროა. მითოს აგების შემთხვევაში ჩვენ საქმე გვაქვს ობიექტივაციის სხვადასხვა საფეხურების ცალკეული ფაზებისა და რიგების განუსხვავებლობასთან. პრიმიტივის ტული აზროვნება ობიექტური სამყაროს ასახვას კი არ წარმოადგენს, არამედ სამყაროს შემოქმედ გადამშავებას და გადმოცემას.

კასირერის აზრები და სიმბოლურ ფორმათა ფილოსოფიის შესახებ წარმოადგენენ კანტის კრიტიკულ ფილოსოფიაზე აშენებულ თვალსაზრისს, რომლის თანახმადაც საგანი სინთეზური ერთიანობის წინ და გარეთ კი არ არსებობს, არამედ პირიქით, საგანი თვით შემეცნების პროცესში შემეცნების მიერ არის კონსტრუირებული.

3. ადამიანი როგორც მაკროკოსმოსი ანუ მეგაკოსმოსი

ნაშრომი ეხება ფილოსოფიური ანთროპოლოგიის ერთს ფრიად მნიშვნელოვან საკითხს, როგორცაა ადამიანის მაკროკოსმიურობის ანუ მისი მეგაკოსმიურობის საკითხი.

საქმე ისაა რომ ადამიანი როგორც „ქმნილების გვირგვინი“ დედამიწაზე ცნობილი იყო როგორც ერთგვარი მიკროკოსმოსი ანუ „მცირე სოფელი“. ეს კი იმას ნიშნავს, რომ იგი ერთგვარად იმეორებს მთელი კოსმოსის პარამეტრებს, ოღონდ მცირე მასშტაბით.

ადამიანის როგორც მიკროკოსმოსის იდეა დიდი ხანია ცნობილია ფილოსოფიის ისტორიაში. მაგრამ სულ სხვაა საკითხი ადამიანის უკვე მაკროკოსმიურობისა ანუ მისი მეგაკოსმიურობისა, რაც იმას გულისხმობს, რომ თავად ადამიანია მაკრო ანუ მეგა - კოსმოსი მიკროკოსმოსში და არა მიკროკოსმოსი - მაკროკოსმოსში.

ეს იდეა ადამიანის მაკროკოსმიურობისა ანუ მისი მეგაკოსმიურობისა პირველად გამოთქმულია რუს-ურბნისის კრების განჩინებაში (1103/1104 წლები), რომლის ავტორიცაა არსენ ბერი ანუ არსენ იყალთოელი. ამ ძეგლში კაცი გამოცხადებულია არა მხოლოდ ვითარცა „მცირე სოფელი დიდსა შინა“, არამედ, პირიქითაც, ვითარცა „დიდი სოფელი მცირესა შინა“, რაც უზარმაზარი მნიშვნელობის იდეაა ადამიანის შესახებ ფილოსოფიური განაზრების მთელს ისტორიაში.

ასე რომ, ადამიანის როგორც მაკრო ანუ მეგა - კოსმოსის იდეა სრულიად ორიგინალური, ფრიად მნიშვნელოვანი შენატანია მსოფლიო ფილოსოფიის საგანძურში. და პრიორიტეტი ამ მხრივ მსოფლიო ფილოსოფიის, განსაკუთრებით კი ფილოსოფიური ანთროპოლოგიის წინაშე სწორედ ქართულ ფილოსოფიას ეკუთვნის.

4. „დისტანციური სწავლება -თანამედროვე ინფორმაციული ტექნოლოგიების ერთ -ერთი ფორმა,“
XXI საუკუნის საგანმანათლებლო სისტემის თანამედროვე მოთხოვნები და პრინციპები, ტექნიკური პროგრესი და ტექნიკური პროცესები ახალ – ახალ პრობლემებს ქმნის და დიდ ზეგავლენას ახდენს ქვეყანაში მიმდინარე განათლების რეფორმების პროცესებზე. რა თქმა უნდა, საჭიროა არსებული საგანმანათლებლო სისტემის ტრასსფორმაცია, მართვის ახალი ფორმებისა და ტექნოლოგიების, სწავლების მეთოდებისა მიზნის გზების ძიება. ეს გზა კი ახალ საინფორმაციო ტექნოლოგიებზე გადის. თუ ამ გზას გავყვებით, მასინ ობიექტური სინამდვილის ასახვისათვის ჩვენი აღქმის აპარატი უნდა გადაეწყოს ვირტუალურზე, რასაც განსაზღვრული ადგილი უკავია ევოლუციური ცვლილებების გზაზე და აპრიორულს უახლოვდება. მიზნის მისაღწევად საჭიროა არსებული პედაგოგიური გამოცდილებისა და მეცნიერული კვლევების შერწყმა, თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიებთან. ეს შეთანხმებული ურთიერთმოქმედება , ცხადია, გამოიწვევს საგანმანათლებლო სივრცის ხარისხობრივ ცვლილებებს და ამოატივტივებს სწავლების ახალ ტექნოლოგიების ნაირსახეობას, რომელიც განსაზღვრავს განათლების მომავალს, და მასზე დაყრდნობით საფუძველი ეყრება ჩვენი ქვეყნის სოციალურ – ეკონომიკურ განვითარებას, დანარჩენ სამყაროსთან ადაფტირებასა და ინტეგრირებას მსოფლიო საზოგადოებაში.

5. „სწავლების დისტანციური ტექნოლოგიების მმართველობითი საფუძვლები“
პედაგოგიკის მეცნიერებაში მუდმივად მიმდინარე კვლევების შესწავლისა და მისი ანალიზის საფუძველზე ვასკვნით, რომ სწავლების მეთოდების ძირითადი მოთხოვნაა მისი ეფექტურობის ხარისხი. ხაზგასმით აღვნიშნავთ, რომ დისტანციური სწავლების ეფექტურობა პირდაპირ განისაზღვრება სასწავლო მასალის ორგანიზებულობის დონით, სწავლების დამუშავებული სცენარების და მისი რეალიზების საშუალებით, სასწავლო -დიდაქტიკური პრინციპების დაცვით, ინფორმაციის აღქმის ფსიქოლოგიურ და ერგონომიკური თავისებურებებით, პროგრამული და ქსელური რესურსების მაქსიმალური გამოყენებით და რაც მთავარია,

სწავლების მოტივაციით. ეს უკანასკნელი კი, უნდა ითქვას ღრმად არის ფესვგადგმული დისტანციური სწავლების ელემენტებში.

6. ბედნიერება რეკლამაში

სტატიაში „ბედნიერება“ რეკლამაში“ მოცემულია ერთგვარი პარალელი, ზოგიერთ ზღაპარს, ანდაზას და კომერციული რეკლამის აგებულებას შორის, განსაკუთრებით როდესაც საუბარია იმ კომერციული რეკლამის ტიპებზე, სადაც მთავარ როლს „ბედნიერება“ თამაშობს. ადამიანებს „ბედნიერებას“ ანიჭებს ამათუ იმ პროდუქტის ან სერვისის სარგებლობა და ეს „ბედნიერება“ არ არის მხოლოდ „კმაყოფილება“ და „თვითკმაყოფილება“, ის აღიარებული, მიღებული და მეტიც მოწონებულია იმ სოციუმის მიერ, რომელშიც ეს ადამიანი და რეკლამის დისკურსი მოღვაწეობენ. ამასთან სტატიაში განხილულია რეკლამის სამი ძირითადი ტიპი გამოყოფილი ხასიათის, შინაარსის მიხედვით: კომერციული, სოციალური და გარდამავალი. ბედნიერების ადგილი კომერციული რეკლამის დისკურსში და ურთიერთზემოქმედება საზოგადოებაზე. საკვანძო სიტყვები: „რეკლამა“, „კომუნიკაცია“, „ბედნიერების ცნება“, „საზოგადოება“, „ბრენდის დისკურსი“, „რეკლამის ტიპები“.

7. თანადამოკიდებულება, როგორც ფსიქო -სოციალური პრობლემა

სტატიაში მიმოხილულია თანადამოკიდებულების პრობლემისკვლევის ფსიქოლოგიური ასპექტები, განხილულია ოჯახებში დისფუნქციური ურთიერთობების მახასიათებლები და თანადამოკიდებულება, როგორც აღნიშნული გამოცდილებით გამოწვეული მდგომარეობა.

განალიზებულიასამეცნიერო ლიტერატურა, განხილულია თანადამოკიდებულ პირთათვის დამახასიათებელი ფსიქოლოგიური თავისებურებები. წარმოდგენილია არგუმენტები ნარკოდამოკიდებულ პირთა და მათი ახლობლებისთვის აუცილებელი ფსიქოლოგიური დახმარების სასარგებლოდ.

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ლია მეტრეველი	გენდერული უთანასწორობა ძალადობის ერთ-ერთი განმაპირობებელი მიზეზი	2020 წლის ნოემბერი, თბილისი, სტუ
2	ლია მეტრეველი	ფსიქოლოგიის საგანმანათლებლო როლი - დისტანციური სწავლების პროცესში	2020 წლის 26 ივნისი, თბილისი, სტუ

2. ფსიქოლოგიის საგანმანათლებლო როლი - დისტანციური სწავლების პროცესში

XXI საუკუნის საგანმანათლებლო სისტემის თანამედროვე მოთხოვნები და პრინციპები, ტექნიკური პროგრესი და ტექნიკური პროცესები ახალ – ახალ პრობლემებს ქმნის და დიდ ზეგავლენას ახდენს ქვეყანაში მიმდინარე განათლების რეფორმების პროცესებზე. რა თქმა უნდა, საჭიროა არსებული საგანმანათლებლო სისტემის ტრანსფორმაცია, მართვის ახალი ფორმებისა და ტექნოლოგიების, სწავლების მეთოდებისა მიზნის გზების ძიება. ეს გზა კი ახალ საინფორმაციო ტექნოლოგიებზე გადის. თუ ამ გზას გავყვებით, მაშინ ობიექტური სინამდვილის ასახვისათვის ჩვენი აღქმის აპარატი უნდა გადაეწყოს ვირტუალურზე, რასაც განსაზღვრული ადგილი უკავია ევოლუციური ცვლილებების გზაზე და აპრიორულს უახლოვდება. მიზნის მისაღწევად საჭიროა არსებული პედაგოგიური გამოცდილებისა და მეცნიერული კვლევების შერწყმა, თანამედროვე საინფორმაციო ტექნოლოგიებთან. ეს შეთანხმებული ურთიერთმოქმედება, ცხადია, გამოიწვევს საგანმანათლებლო სივრცის ხარისხობრივ ცვლილებებს და ამოატივტივებს სწავლების ახალ ტექნოლოგიების ნაირსახეობას, რომელიც განსაზღვრავს განათლების მომავალს, და მასზე დაყრდნობით საფუძველი ეყრება ჩვენი ქვეყნის სოციალურ – ეკონომიკურ განვითარებას, დანარჩენ სამყაროსთან ადაფტირებასა და ინტეგრირებას მსოფლიო საზოგადოებაში.

საკვანძო სიტყვები: დისტანციური სწავლება, ფსიქოლოგია, ადაფტირება, აპრიორული, საინფორმაციო ტექნოლოგიები, საგანმანათლებლო სისტემა.

7.2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	Lia Metreveli	Violence in the Family as an Unchanging Social Problem Global Inequalities,	Conference September 11-12, 2020 Istanbul IUniversity, Turkey)
2	Lia Metreveli	Individual characteristics of the individual and his conformity tendencies	EDUCATION-CULTURE-SOCIETY 7 th International Online Conference September 11-12, 2020 nt today, and the present pap

1. „ქალისა და მამაკაცის თანასწორუფლებიანობაზე, ჯერ კიდევ XII საუკუნეში გამოთქვა ქართველთა აზრი რუსთაველმა. სქესთა თანასწორობა სხვადასხვაგვარად ესმოდათ ჩვენ წინაპრებსაც, ისინი ქალს „დედა-კაცს“ ეძახდნენ, ვფიქრობ, ეს ერთი მთლიანის - ადამიანის - ორი თანასწორი ნახევარია, მათ შორის საქმე შესაძლებლობების მიხედვით იყო განაწილებული, რაც არც ერთ მხარეს უფლებას არ აძლევდა დაერღვიათ ერთმანეთის უფლება.“

ძალადობა ერთ - ერთი ყველაზე გავრცელებული და მწვავე სოციალური პრობლემაა, იგი საფრთხეს უქმნის და არღვევს საზოგადოების უსაფრთხოებას. ძალადობა ადამიანური „მე“-ს ბუნებიდან გამომდინარეობს. მისი რეალიზაცია და ძალადობრივი ქმედებების განხორციელება კი სოციალურ ელფერს ატარებს, ამიტომაც იგი საყოველთაოდ საშიშ პრობლემადაა მიჩნეული.

სამწუხაროდ ძალადობა კაცობრიობის განუყოფელი ნაწილია. იგი ფართო გაგებით, სოციალური ძალადობის კუთხით, შეიძლება განვიხილოთ სიკეთისა და ბოროტების კონტექსტში, „სოციალური სამართლიანობისა და ადამიანური სოლიდარობისათვის ბრძოლის“ თვალსაზრისით.

2. ინდივიდის პიროვნული თავისებურებები და მისი კონფორმულობის ტენდენციები

ნაშრომის მთავარ მიზანს წარმოადგენს, დადგინდეს პიროვნული ფაქტორების როლი კონფორმულობის განსაზღვრაში.

ნაშრომის მიზნის ფარგლებში, დაისახა საკვლევი ამოცანები: კონფორმულობის დეფინიციის საფუძვლების შესწავლა; კონფორმიზმის ფორმირებისა და ისტორიული განვითარების თავისებურებანი; კონფორმიზმის სოციალურ-ფსიქოლოგიური ასპექტები; კონფორმულობის საკვლევი ინსტრუმენტებისა და მეთოდების ანალიზის საფუძველზე, კონფორმულობის პიროვნული ფაქტორების როლი ქართულ რეალობაში. თემიდან გამომდინარე, განსაკუთრებული ძალისხმევა დავუთმეთ კვლევის მეთოდის და საკვლევი ინსტრუმენტის შერჩევას.

კონფორმიზმის პიროვნული ფაქტორების დასადგენად, ვისარგებლეთ, რაოდენობრივი კვლევის მეთოდით. კვლევაში გამოყენებულ იქნა საკმაოდ ადაპტირებული ინსტრუმენტები, კერძოდ: კონტროლის ლოკუსის სკალა კეტელის 16-ფაქტორიანი ტესტი – ფორმა, ლირის ინტერპერსონალური ურთიერთობების საკვლევი კითხვარი და ბევის დეპრესიის სკალა ნაშრომში კომპლექსურადაა შესწავლილი და ფართო ჭრილშია განხილული კონფორმიზმის არსი.

უცხოური ენების დეპარტამენტი

დეპარტამენტის ხელმძღვანელი პროფესორი **ნუგზარ სიხარულიძე**

1. პროფესორი მირანდა ბერიშვილი
2. ასოც. პროფ. ნანა გამყრელიძე
3. პროფ. ნუგზარ სიხარულიძე
4. პროფესორი რუსუდან გოცირიძე
5. პროფესორი თამარ მეზუკე

5. ბექდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა-ური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	მირანდა ბერიშვილი	ზოგიერთი მოსაზრება დარგობრივი თარგმანის სწავლების თაობაზე	ჟურნალი განათლება	თბილისი 2020 დაიბეჭდება დეკემბერში	9 გვ

2	ნანა გამყრელიძე (ასოცირებული პროფესორი)	ლინგვოკულტუროლოგიის გენდერული ასპექტები და კომუნიკაციური სტერეოტიპები ISBN078-9941-25-768-1	მსოფლიო და გენდერი -5	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	5 გვ. გვ136-142
3	ნ.სიხარულიძე	ნეოლოგიური ლექსიკური ერთეულები და მათი თარგმნის ასპექტები	სტუ „განათლება“ №3	თბილისი, 2020	4გვ.
4	R. Gotsiridze	ISSN 1987-7390 „Social Networks a Tool for Improving Students’ Language Skills“	Scripta Manent, #1(45)	Tbilisi, 2020	4 გვ.
5	R. Gotsiridze	ISSN 1987-7390 “Social Media Neologisms”	Scripta Manent, #2(46)	Tbilisi, 2020	4 გვ.
6	R. Gotsiridze	“Problems connected with the transition to distance education system during the Covid 19 pandemic”	Scripta Manent, #3(47)	Tbilisi, 2020	4 გვ.
7	R. Gotsiridze	“Lifelong Learning - the Main Trend of Future Education”	Scripta Manent, #4(48)	Tbilisi, 2020	5 4 გვ.
8	ჩიქვინიძე ია თაბუკაშვილი რუსუდანი	თარგმანის თეორიასა და პრაქტიკას შორის ურთიერთმიმართების საკითხისათვის ISSN 1987-7390	“Scripta manent”N3(47) 2020	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი შ.პ.ს. „გ.დალაქიშვილი“	4 გვერდი
9	Tamar Mebuke	Technical Translation at Technical University. ISSN 2346-8300	Ganatleba 2020 № 1(28)	Georgian Technical University. Tbilisi.	7
10	Tamar Mebuke	Myth and Science Fiction for Understanding the Present. ISSN 2346-8300	Ganatleba 2020 № 3(30)	Georgian Technical University. Tbilisi.	13
11	Tamar Mebuke	Narrative as a Network.	International Conference Dedicated to the 300-th Anniversary of the King Erekle II.	Tbilisi – Telavi 2020	8

2. თანამედროვე ეპოქა შინაგანად წინააღმდეგობრივია. იგი ჩვენი აზროვნების ფორმის, იდენტობის, სიტყვის თავდაპირველი სემანტიკური მნიშვნელობის წაშლის, ან მისი მოდიფიცირების ეპოქაა. იგი ამავედროულად ფილოსოფიის ეპოქაცაა, რადგან მისი მიზანი სუბიექტის არსზე და არსებობაზე ფუძემდებლური რეფლექსიაა. მისი სიღმისეული არსიდან გამომდინარე იგი ისტორიულ რეფლექსიადაც იქცევა, რადგან ჭეშმარიტი თვითრეფლექსია შეუძლებელია საკუთარი თავის იდენტიფიცირების, ანუ ეროვნული რეფლექსიის გარეშე. ეს უკამასკნელი კი, მხოლოდ იმ შემთხვევაშია შესაძლებელი, როცა ერი არ წყდება იმ ეროვნულ წიაღს, რომელმაც წარმოშვა მისი ეროვნული მსოფლხედვა. ეროვნული რეფლექსიის ქვაკუთხედი ერის ეგზისტენცია, კულტურა, ენა და ყოფიერებაა. აქ იკვეთება საზოგადოების ტოტალური ჰორიზონტი

- მისი „ცხოვრებისეული სამყარო“ სუბიექტის გენდერული იდენტობის განცდა, რადგან გენდერი არა მარტო საკუთარი იდენტობის დადგენა, არამედ მსოფლხედვის, შეხედულებათა კრებულია, მოლოდინებისა და აზროვნების წესია, რომელიც ყოველთვის სოციალურადაა დეტერმინირებული. ნაშრომი წარმოადგენს ენისა და კომუნიკაციის გენდერულ ასპექტების ლინგვოკულტუროლოგიურ ჭრილში კვლევის მცდელობას. იგი ორიენტირებულია ენაში კულტურის, ხოლო ადამიანში ენობრივი ფაქტორის მნიშვნელობაზე.

4. სოციალური ქსელები, როგორც სტუდენტთა ენობრივი უნარების გაუმჯობესების ინსტრუმენტი დღეს უცხოური ენის სწავლების სხვადასხვა მეთოდი არსებობს, რომლებიც სხვადასხვა დროსაა შექმნილი. თანამედროვე ეპოქაში ტექნოლოგიების განვითარებას რევოლუციური ცვლილებები მოჰყვა განათლების სფეროში. საინფორმაციო-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების წინსვლის შედეგად გაჩნდა სოციალური ქსელები, რომლებმაც საკმაოდ დიდი პოპულარობა მოიპოვა სხვადასხვა ასაკობრივი ჯგუფის მომხმარებლებს, განსაკუთრებით კი ახალგაზრდა მომხმარებლებს შორის, რაც მათი საგანმანათლებლო მიზნებით გამოყენების იდეას წარმოშობს. კვლევები ცხადყოფს, რომ სოციალური ქსელები მოტივაციის და მიზნობრივი ენის ავთენტური გამოყენების ეფექტური საშუალებაა.

5. სოციალური ქსელის ნეოლოგიზმები არსებული რეალობის შეცვლამ გამოიწვია რეალობის აღქმისა, და შესაბამისად, ჩვენი თვითგამოხატვის ცვლილებაც. სოციალურმა ქსელებმა დიდი ზეგავლენა მოახდინა არა მარტო საზოგადოებაზე, არამედ მათ ლექსიკაზეც და ენის გრამატიკული წესების გამოყენებაზე, რამაც საფუძველი ჩაუყარა ე.წ. „ქსელის ენის“ ფორმირებას. აშკარაა, რომ ეპოქალური ცვლილებები ყოველთვის ძლიერ გავლენას ახდენს ენაზე, კერძოდ, არსებული სიტყვები იმენს ახალ მნიშვნელობებს, იქმნება ახალი სიტყვები, იცვლება ფრაზების კონსტრუირების გზები და სინამდვილის გადმოცემაც სხვაგვარად ხდება. ტვინი იწყებს გაგონილი ან წაკითხული სიტყვების დაკავშირებას ახალ ცნებებთან და მოვლენებთან, რომლებიც უშუალოდ ახდენენ გავლენას კომუნიკაციის თანამედროვე მეთოდებზე. სოციალური ქსელებისა და ქსელის კომუნიკატორების პირადი ენობრივი ურთიერთობების ანალიზი ხორციელდება სოციოლინგვისტიკისა და ზემოაღნიშნული ქსელების ემპირიული კვლევების ფარგლებში.

6. დისტანციური განათლების სისტემაზე გადასვლასთან დაკავშირებული პრობლემები კოვიდ 19-ის პირობებში ნაშრომში განხილულია კორონა ვირუსის პანდემიის დროს დისტანციურ განათლებასთან დაკავშირებული პრობლემები. მასში გამოვლენილია ის გამოწვევები, რომლებიც შეიქმნა დისტანციური სწავლების სისტემაზე გადასვლის პროცესში და გაანალიზებულია დისტანციური სწავლების დანერგვასთან დაკავშირებული პრობლემების გადაჭრის გზები, განხილულია გარდამავალი პერიოდის ეტაპები, რომლებმაც დიდი სირთულეები გამოიწვია და შეფასებულია ონლაინ სწავლების როგორც უპირატესობები, ისე ნაკლი.

7. მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა - სამომავლო განათლების ძირითადი ტენდენცია მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა არის დამოუკიდებელი სწავლის ფორმა, რომელიც ორიენტირებულია პიროვნულ განვითარებაზე. მიუხედავად იმისა, რომ არ არსებობს მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლის სტანდარტიზებული განმარტება, ზოგადად მას განიხილავენ როგორც სწავლას, რომელიც მიმდინარეობს ოფიციალური საგანმანათლებლო დაწესებულების გარეთ. მთელი სიცოცხლის მანძილზე სწავლა შეიძლება მივიჩნიოთ სწავლად, რომლის ხანგრძლივობა უთანაბრდება ადამიანის სიცოცხლის ხანგრძლივობას. მთელი სიცოცხლის

მანძილზე სწავლა გულისხმობს მუდმივ სწავლას, რომელიც მიმდინარეობს არა მხოლოდ არაოფიციალური გზით, რაც ყველა მოქალაქისთვის ჩვეული ქმედებაა, არამედ ოფიციალური განათლების განმეორებით მიღების გზითაც.

8. თარგმანის თეორია გვთავაზობს, პრაქტიკაში ნათლად აჩვენოს სათარგმნ ტექსტში არსებული სხვადასხვა ტიპის ფაქტორთა დამოკიდებულება ურთიერთზე. ნაშრომში ნაჩვენებია განხეთქილების უმთავრესი საფუძველი, რაც არსებობს თარგმნის თეორიასა და თარგმნის პრაქტიკას შორის. თარგმნის თეორია არ აყენებს სოციალურ პრობლემებს, რაც დამახასიათებელია თარგმანის პრაქტიკისათვის. თარგმანის თეორიაში არ არსებობს ნაშრომი, რომელშიც ასახული იქნებოდა ის დამოკიდებულება, რომელიც გააჩნია საზოგადოებას მთარგმნელის მიმართ, რაც ხორციელდება თარგმანის პრაქტიკაში.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.4. სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	Tinatini Sinjiashvili, Svetlana V.Chuprinina	Classification of Expressive Connotations in Colloquial Language	Cross-Cultural Studies: Education and Science	Vol.5, Issue 3(2020), USA	pp. 111-120
2	Tamar Mebuke	On Peculiarities of Teaching Technical English at Different Levels of Instruction at a Technical University № БНТУ/ФТУГ- 59.2020.	Материалы международной научно- практической конференции «Информационные технологии в политических, социально- экономических и технических системах»,	Минск : БНТУ, 2020	8
3	Tamar Mebuke	In the Image of God?	Book of Abstracts International Conference on Myths, Archetypes and Symbols “Models and Alternatives.”	London, UK, 2020	2

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	R. Gotsiridze	Transition to Online Format and the Quality of Education	МЕЖКУЛЬТУРНАЯ ↔ ИНТРАКУЛЬТУРНАЯ КОММУНИКАЦИЯ: ТЕОРИЯ И ПРАКТИКА ОБУЧЕНИЯ И ПЕРЕВОДА, Материалы IX Международной научно-практической конференции (г. Уфа, 3– 4 декабря 2020 г.)
2	Tamar Mebuke	On Peculiarities of Teaching Technical English at Different Levels of Instruction at a Technical University	8 April 2020 Minsk Минск : БНТУ
3	Tamar Mebuke	In the Image of God?	26-27 September 2020 organized by London Centre for Interdisciplinary Research. London, UK.

2-3. 2020 Reviewer for International Journal of English and Literature.
Manuscript Title: Beyond the Shadows: A Critical Study of Roots and Shadows by Shashi Deshpande.
2020 Member of Editorial Board for: International Journal of Linguistics and Literature Studies.
2020 Journal of Scientific Research and Reports. Certificate of Excellence in Reviewing in recognition of an outstanding contribution to the quality of the journal. Certificate No: SDI/HQ/PR/Cert/40006/TAM
2020 Reviewer and an editorial board member of Linguistics and Literature Studies. Horizon Research Publishing Corporation, USA. Manuscript reviewed: Kingfisher Stories: Malay Folklore. Animation and Songs. ID 19520800 (October 2020)
2020 Reviewer for International Journal of English and Literature.
Manuscript Title: Literary Reflection on Lisa Genova`s Brain Malady, Novel and Romantic Science.
2020 Reviewer and member of editorial board of Linguistics and Literature Studies.
Paper Title: The Seamless Relationship between Teaching Poetry and Language Learning. Horizon Research Publishing Corporation, USA. Certificate ID: 19522080 (December 2020)

ევროპეისტიკის სასწავლო და სამეცნიერო კვლევითი ინსტიტუტი

ხელმძღვანელი ზურაბ გამეზარდაშვილი

1. ასოც. პროფესორი ხათუნა ჩაფჩაძე
2. ასოც. პროფესორი ნუგზარ ბარდაველიძე
3. ასოც. პროფესორი ნინო გომართელი
4. პროფესორი ზურაბ გამეზარდაშვილი
5. მოწ. პროფესორი მურმან პაპაშვილი

2. შოთა რუსთაველის ეროვნული სამეცნიერო ფონდის გრანტით დაფინანსებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

2.1.

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	„საქართველო ევროპულ სამყაროში (XVII საუკუნის 70–იანი წლები–XVIII საუკუნე)“ მიმართულება: საქართველოს შემსწავლელი მეცნიერებები ქვემიმართულება: 1. 7.6 ჰუმანიტარული მეცნიერებები 2. 7.5 სოციალური მეცნიერებები HE17_21	2017 - 2021 წ.წ.	ზურაბ გამეზარდაშვილი - პროექტის ხელმძღვანელი ხათუნა ჩაფიჩაძე - პროექტის კოორდინატორი („ახ. მეცნ.“) მურმან პაპაშვილი - ძირითადი პერსონალი (მკვლევარი) ელდარ მამისთვალიშვილი - ძირითადი პერსონალი (მკვლევარი)

1. ჩვენს ხელთ არსებულმა 1708-1789 წლების ამსახველმა იტალიურმა და ლათინურენოვანმა მასალებმა, რომლებიც უშუალოდ შეადგენენ აღნიშნულ პერიოდში კაპუჩინთა ორდენის მისიონერების მიერ საქართველოდან (გორი, თბილისი, ქუთაისი, ახალციხე) ვატიკანსა და დასავლეთის სხვა ქვეყნებთან (საფრანგეთი, ავსტრია, მილანი, პოლონეთი, ვენეცია, სარდინია) გაგზავნილ წერილებსა და რელაციებს, სულ ასეთი სახის 35 საბუთი შეადგინა. პირველ რიგში მოხდა, ამ თითქმის 300-მდე ხელნაწერი გვერდის ოდენობის ტექსტის ამოკითხვა, გადაწერა, გეოგრაფიულ და პირთა სახელების იდენტიფიკაცია, ტექსტის სანდოობის დადგენა, დაბეჭდვა და გამოცემა სახელწოდებით-„ევროპული წყაროები საქართველოს შესახებ (XVIII საუკუნე)“, თბილისი, 2020, გამ-ბა „საჩინო“, 211 გვ. ამ ერთგვარ სახის წყაროთა კრებულში მოთავსებულ დოკუმენტთა ძირითადი ნაწილი (გარდა სამისა, რომელიც ნაწილობრივ ცნობილი იყო ქართველი მკვლევრებისათვის მიხეილ თამარაშვილის საყოველთაოდ ცნობილი ორი ნაშრომიდან) ქართული ისტორიოგრაფიისათვის უცნობია. მათ მეცნიერულ მნიშვნელობას მეტად ზრდის ის ფაქტორი, რომ ასეთი მოცულობის მასალებში მოცემული ინფორმაცია შეიცავს მრავალ დღემდე უცნობ ფაქტს საქართველოს, როგორც საშინაო, ასევე საგარეო პოლიტიკის ცალკეულ ასპექტებზე, და რაც მთავარია თბილისში, გორში, ახალციხესა და ქუთაისში, ასევე განჯაში, კათოლიკეთა წარმატება-წარუმატებლობის გარემოებებზე.

წარმოდგენილი წყაროები შეიძლება დაიყოს ასეთნაირად: მისი ერთი ნაწილი გვიჩვენებს, რომ სულხან-საბა ორბელიანის ავტორიტეტმა ბევრად განაპირობა XVIII საუკუნის პირველ ნახევარში საქართველოში, კერძოდ ქართლის სამეფოში, ქართველ კათოლიკეთა გამრავლება და საერთოდ

კათოლიკობის წინსვლა, რაც გამოიხატა: პირველი, რომის პროპაგანდის კოლეჯში განათლება მიიღო სამმა ქართველმა, რომელთაგან ორმა (დავით პაპაშვილი და ივანე ჯიგანაშვილი) წარმატებით დაიცვა დისერტაცია ფილოსოფიაში; მეორე, 1748 წლისათვის პროპაგანდის კოლეჯში უკვე სამი ადგილი დაეთმო ქართველებს; მესამე, სულხან-საბა ორბელიანის რელიგიური პოლიტიკის ნაყოფი იყო ორბელიანის გვარის წარჩინებულ პირთა კათოლიკობაზე მოქცევა, როგორც ივანე, ვახტანგ და ქრისტეფორე ორბელიანები; მეოთხე, 1734-1740 წლებში ახალციხეში აშენდა ყოვლაწმიდის სახელობის კათოლიკური ეკლესია, სადაც მღვდელმსახურება ლათინურ-ქართულად მიმდინარეობდა; 1749 წელს თბილისში აშენდა კათოლიკეთა ახალი ეკლესია; მეხუთე, 1750 წლისათვის მომწიფდა აზრი თბილისში ლათინთა საეპისკოპოსოს დაარსების შესახებ; მეექვსე, კათოლიკობისაკენ მიდრკნენ იმერეთის მეფე ალექსანდრე V (1720-1752), დასავლეთ საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ბესარიონ ერისთავი (1742-1769) სამ ბერთან ერთად, როსტომ რაჭის ერისთავი (1749-1769) და მისი შვილი გიორგი. საგულისხმოა, რომ როსტომმა კაპუჩინებს ონში გადასცა სახლი და 1751 წელს საკუთარი ხარჯებით აუშენა ეკლესია; მეშვიდე, 1755 წლამდე კათოლიკობა მიიღო 60 თავადმა, 10 მაღალი რანგის სასულიერო პირმა და საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქი ანტონ I დიდი ბაგრატიონი (1744-1756; 1763-1788) ბასილიანელი გახდა.

წყაროების მეორე ნაწილი, ნათლად გვიჩვენებს, რომ XVIII ს-ის მეორე ნახევრის საქართველოში კათოლიკობის მიმართ ქვეყნის პოლიტიკურ მესვეურთა დამოკიდებულება, წინარე პერიოდთან შედარებით, დიდად შეიცვალა. ეს უშუალოდ უკავშირდებოდა კახეთის ბაგრატიონების (თეიმურაზ II და ერეკლე II) ტრადიციულ რუსულ პოლიტიკას, მაგრამ ქართლის მეფე თეიმურაზ II-ის ანტიკათოლიკური განწყობა და მოქმედება დაეფუძნა ორ ფაქტორს: პირველი, სომხური გრიგორიანელი სასულიერო იერარქების ანტიკათოლიკურ დამოკიდებულებასა და მათ მიერ მისიონერთა პერმანენტულ დევნას საქართველოში; მეორე, საქართველოს კათოლიკოს-პატრიარქის ანტონ I-ს კათოლიკობისაკენ მიდრეკას. ამ მიზნით თეიმურაზ II-მ 1754 წელს ფაქტობრივად აკრძალა კათოლიკობაზე გადასვლა და მომდევნო წელს (1755) გორსა და თბილისში კაპუჩინ მამებს ჩამოართვეს ეკლესია და ქონება; მესამე, თეიმურაზ მეფეს ანტიკათოლიკური განწყობა ბოლომდე არ გაჰყოლია. ჩანს, ის მისი შვილის, კახეთის მეფე ერეკლე II-ის რჩევით, მისხვდა, რომ პროგრესის მოწინააღმდეგე ძალების სურვილს ასრულებდა და ამიტომ კათოლიკეებისათვის ისევ შემწეობა აღმოუჩენია.

წყაროთა მესამე ნაწილი უფრო ვრცლად და მასშტაბურად ასახავს ერეკლე II-ის ფარულ სიმპათიებს კათოლიკე მისიონერების საქმიანობის მიმართ. ეს, როგორც ამ წყაროებიდან დაუფარავად ჩანს, ნაკარნახევი იყო ერეკლე მეფის პრაგმატული პოლიტიკური მოსაზრებით, ასევე საკუთარ ქვეყანაში უცხოელის მიმართ გამორჩეულად შემწყნარებლური ხასიათის ქართული ბუნებით. ამის ნათელი მაგალითია ის, თუ როგორ აპროტესტებდნენ 1756 და 1775 წელს ქართველი მაღალი იერარქიის მართლმადიდებელი სასულიერო და წარჩინებული საერო პირები კათოლიკე მისიონერების დევნას; წყაროთა მეოთხე ნაწილი სრულიად ახალ გარემოებებს ავლენს ერეკლე II-ის ევროპული საგარეო პოლიტიკის მიზნებსა და ამოცანებზე. ისინი ამგვარად შეიძლება დაჯგუფდეს: პირველი, ქართლ-კახეთის მეფის ერეკლე II-ის ფარული სიმპათიები კათოლიკობისადმი უკავშირდებოდა საერთო მტრის წინააღმდეგ (ოსმალეთი) დასავლეთის სუვერენებთან ფინანსური და სამხედრო დახმარების მიღების მცდელობას, რომელიც ამასთანავე მიზნად ისახავდა გეორგიევსკის გზაზე რუსეთზე ზემოქმედების მოხდენას; მეორე, ერეკლე II-ის დასავლური პოლიტიკის კონკრეტული ამოცანები 80-იანი წლებიდან დაისახა. აქამდე კი ერეკლე მეფე ფრთხილ დამოკიდებულებას იჩენდა მისიონერების მიმართ, რაც ხშირად მისი მიზნის საწინააღმდეგო მოქმედების გამოვლინებითაც ხასიათდებოდა. ეს კი გამოწვეული იყო ქვეყანაში არსებული რთული პოლიტიკური ვითარებით, რაც ხანდახან სარწმუნოებრივ საკითხებში (კათოლიკეებისათვის ეკლესიების არ დაბრუნება, სომხური სასულიერო იერარქების ანტიკათოლიკური მოქმედებებისათვის მხარის დაჭერა, რუსეთის ეკლესიის

კათოლიკობისადმი არაკეთილგანწყობილი დამოკიდებულების გათვალისწინება) დიპლომატიურად ლავირებას მოითხოვდა; მესამე, საქართველოს გარემომცველი სამყაროს ფონზე კაპუჩინი მამების მიერ აღქმული საქართველო მახლობელია, იდენტურია, რომელიც „...იტანჯება უფლის სიყვარულის გამო“; მეოთხე, ქართველები ინარჩუნებდნენ მართლმადიდებლობას და მასზე ხელის აღებას არ აპირებდნენ, მაგრამ თანამშრომლობისათვის მნიშვნელოვანი იყო მისიონერების საქართველოში ყოფნა, რადგან ისინი იყვნენ ესოდენ საჭირო ექიმები, ევროპული სიახლის მატარებლები ჩვენს ქვეყანაში, დასავლეთთან დამაკავშირებელი ხიდი და ეს სიახლოვე ქმნიდა საერთო იდენტობას; მეხუთე, კაპუჩინი მამების (დომენიკო და ტრიესტე, მაურო და ვერონა) დასავლეთში დესპანებად გამოყენება თავისებურ სახეს აძლევდა ქართული დიპლომატიის სტილს და გათვლილი იყო იმაზე, რომ დასავლეთის მონარქები (რომის საღვთო იმპერიის იმპერატორი, საფრანგეთის მეფე, სარდინიის მეფე, ნეაპოლის მეფე, ვენეციის რესპუბლიკის მმართველი) უფრო ნდობით მოკიდებოდნენ კათოლიკე მამების მეშვეობით ერეკლე მეფის სათხოვარს; საკუთრივ დესპანებად გაგზავნილ მამებს თავიანთ ინტერესებში (ერეკლე II-ის მიერ ეკლესიების დაბრუნება, მის მიერ კათოლიკე მამების უსაფრთხო საქმიანობისათვის მფარველობა) არ დაეკლოთ მცდელობა დასახელებული მონარქები მაქსიმალურად დაეინტერესებინათ ერეკლე მეფის სათხოვრის მიმართ; ამით ერეკლე II-ს სურდა დასავლეთის პოლიტიკურ არენაზე საქართველოსადმი ინტერესი წამოეწია (დოკუმენტის ენაზე: „ევროპის სამეფო კართან დაახლოება“) და ასეთ შემთხვევაში რუსეთის თვალში საქართველოს როლი მეტად გაეზარდა. ერეკლე მეფე ითვალისწინებდა იმ ფაქტორსაც, რომ რუსეთის წინსვლა კავკასიაში, როგორც ეს გეორგიევსკის ტრაქტატის დადების შემდეგ უმაღლვე გაცხადდა, დასავლეთის სახელმწიფოებში იწვევდა ლეღვასა და შიშს.

2. საგრანტო პროექტის ფარგლებში წარმატებით განხორციელებადი ინსტიტუციონალური, რეგიონული და საერთაშორისო თანამშრომლობის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს დასტურს და ერთგვარ შედეგს წარმოადგენდა 2020 წლის 4 აპრილს ვირტუალურად, ონლაინ რეჟიმში, Zoom-ის ვიდეო-კონფერენციის მეშვეობით გამართული სემინარი „ეკლესიათაშორისი დიალოგი XVII-XVIII სს. ევროპული წყაროების მიხედვით“, რომელშიც რამდენიმე ქალაქიდან (თბილისი, გორი, ქუთაისი) ერთდროულად მონაწილეობდნენ (პანელურ სესიაზე წარადგინეს მოხსენებები) როგორც პროექტის ძირითადმა პერსონალმა (მკვლევარები) და კოორდინატორმა („ახ. მეცნ.“), ასევე დარგის სხვა ცნობილმა მკვლევარებმა და ექსპერტებმა, ისტორიკოსებმა, თეოლოგებმა, სოციალურმა მეცნიერებმა, რელიგიური ორგანიზაციების წარმომადგენლებმა, ფილოსოფოსებმა. დისკუსიის მსვლელობისას, აქტუალური და თემატური შეკითხვები დასვეს ივ. ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სტუდენტმა-დოქტორანტებმა, რომლებიც მედიევალისტიკის დარგში და კონფესიურ საკითხებზე ახორციელებენ კვლევებს. სემინარის მიზანს წარმოადგენდა საზოგადოების ინფორმირებულობის დონის ზრდა წარსულ პერსპექტივაზე. დეტალური ინფორმაცია სემინარის მონაწილეების, პანელურ სესიაზე წარმოდგენილი მოხსენებებისა და მთლიანად ღონისძიების შესახებ შეგიძლიათ იხილოთ ანგარიშისთვის თანდართულ სემინარის (Zoom-ის ვიდეო-კონფერენცია) ჩანაწერში, ღონისძიების მოსაწვევსა და პროგრამაში.

ნაშრომში ცნობილი და ძირითადად დღემდე უცნობი საარქივო მასალების (ვატიკანის, ავსტრიისა და საფრანგეთის არქივებიდან) და არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის საფუძველზე მონოგრაფიულად შესწავლილი და გაანალიზებულია საქართველოს ევროპული საგარეო პოლიტიკის ამოცანები და მიზნები XVII საუკუნის 70-იანი წლებიდან XVIII საუკუნის ჩათვლით. პრობლემა უმთავრესად გამოკვლეულია საქართველოსთან ვატიკანის რელიგიური კავშირ-ურთიერთობის განვითარების კონტექსტში. აქედან მთავარი ყურადღება გადატანილია კათოლიკე მისიონერების საქართველოში მოღვაწეობის დადებით შედეგებზე, წინააღმდეგობრივ ხასიათსა და სირთულეებზე. რელიეფურად გამოკვეთილია კათოლიკე მამა-

მისიონერების როლი საქართველოში დასავლური მიღწევების გავრცელებისა და ქვეყნის ინტერესებში საერთაშორისო იზოლაციის გარღვევის საქმეში.

3. მონოგრაფიაში გამოყენებული დღემდე უცნობი საარქივო მასალები ერეკლე II-ის ევროპული საგარეო პოლიტიკის მიზნის შესახებ ადასტურებენ: პირველი, ქართლ-კახეთის მეფის, ერეკლე II-ის ფარული სიმპათიები კათოლიკობისადმი უკავშირდებოდა საერთო მტრის წინააღმდეგ (ოსმალები) დასავლეთის სუვერენებთან ფინანსური ან სამხედრო დახმარების მიღების მცდელობას, რომელიც ამასთანავე მიზნად ისახავდა გეორგიევსკის გზაზე რუსეთზე ზემოქმედების მოხდენას; მეორე, ერეკლე II-ის დასავლური პოლიტიკის კონკრეტული ამოცანები 80-იანი წლებიდან დაისახა. აქამდე კი ერეკლე მეფე ფრთხილ დამოკიდებულებას იჩენდა მისიონერების მიმართ, რაც ხშირად მისი მიზნის საწინააღმდეგო მოქმედების გამოვლინებითაც ხასიათდებოდა. ეს კი გამოწვეული იყო ქვეყანაში არსებული რთული პოლიტიკური ვითარებით, რაც ხანდახან სარწმუნოებრივ საკითხებში (კათოლიკეებისათვის ეკლესიების არ დაბრუნება, სომხური სასულიერო იერარქების ანტიკათოლიკური მოქმედებებისათვის მხარის დაჭერა, რუსეთის ეკლესიის კათოლიკობისადმი არაკეთილგანწყობილი დამოკიდებულების გათვალისწინება) დიპლომატიურად ლავირებას მოითხოვდა; მესამე, საქართველოს გარემომცველი სამყაროს ფონზე კაპუცინი მამების მიერ აღქმული საქართველო მახლობელია, იდენტურია, რომელიც „...იტანჯება უფლის სიყვარულის გამო“; მეოთხე, ქართველები ინარჩუნებდნენ მართლმადიდებლობას და მასზე ხელის აღებას არ აპირებდნენ, მაგრამ თანამშრომლობისათვის მნიშვნელოვანი იყო მისიონერების საქართველოში ყოფნა, რადგან ისინი იყვნენ ესოდენ საჭირო ექიმები, ევროპული სიახლის მატარებლები ჩვენს ქვეყანაში, დასავლეთთან დამაკავშირებელი ხიდი და ეს სიახლოვე ქმნიდა საერთო იდენტობას; მეხუთე, კაპუცინი მამების (დომენიკო ტრესტელის, მაურო ვერონელის) დასავლეთში დესპანებად გამოყენება თავისებურ სახეს აძლევდა ქართული დიპლომატიის სტილს და, ალბათ, გათვლილი იყო იმაზე, რომ დასავლეთის მონარქები (რომის საღვთო იმპერიის იმპერატორი, საფრანგეთის მეფე, სარდინიის მეფე, ნეაპოლის მეფე, ვენეციის რესპუბლიკის მმართველი) უფრო ნდობით მოკიდებოდნენ კათოლიკე მამების მეშვეობით ერეკლე მეფის სათხოვარს; საკუთრივ დესპანებად გაგზავნილ მამებს თავიანთ ინტერესებში (ერეკლე II-ის მიერ ეკლესიების დაბრუნება, მის მიერ კათოლიკე მამების უსაფრთხო საქმიანობისათვის მფარველობა) არ დაეკლოთ მცდელობა ხსენებული მონარქები მაქსიმალურად დაეინტერესებინათ ერეკლე მეფის სათხოვრის მიმართ; ამით ერეკლე II-ს სურდა დასავლეთის პოლიტიკურ არენაზე საქართველოსადმი ინტერესი წამოეწია (დოკუმენტის ენაზე: „ევროპის სამეფო კართან დაახლოება“) და ასეთ შემთხვევაში რუსეთის თვალში საქართველოს როლი მეტად გაეზარდა. შესაძლებელია, ერეკლე მეფე ითვალისწინებდა იმ ფაქტორსაც, რომ რუსეთის წინსვლა კავკასიაში, როგორც ეს გეორგიევსკის ტრაქტატის დადების შემდეგ უმაღლვე გაცხადდა, დასავლეთის სახელმწიფოებში იწვევდა ღელვასა და შიშს.

ნაშრომში მიზანშეწონილად არ მივიჩნით წყაროებისა და სპეციალური ლიტერატურის მიმოხილვა. ეს მხოლოდ იმ მიზნით, რომ ისინი გამოკვლევის შესაბამის ადგილებში სათანადო მეცნიერული ანალიზითა და კრიტიკით არიან წარმოდგენილი და ამიტომ გამეორებისაგან თავი შევიკავეთ. ნაშრომს ასევე არ ახლავს დასკვნა, რადგან შესავალმა ნაწილმა მთლიანად მოითხოვა კვლევისას მიღებული შედეგების გადმოცემა. თავის მხრივ კი თითოეული თავი შესაბამისი დასკვნებითაა წარმოდგენილი. აქაც გამეორების თავიდან აცილების მიზანმა განაპირობა შემოთავაზებული არქიტექტონიკა. აქვე მიზანშეწონილად მივიჩნევთ, ითქვას, რომ გამოკვლევაში გამოყენებული წყაროები რელიეფურად წარმოგვიდგენენ, ერთი მხრივ, საქართველოს როლსა და ადგილს პაპობის აღმოსავლურ რელიგიურ პოლიტიკაში და, მეორე მხრივ, წარმოაჩენენ საქართველოს ევროპულ სივრცეში.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	მურმან პაპაშვილი, ელდარ მამისთვალიშვილი, ზურაბ გამეზარდაშვილი, ხათუნა ჩაფიჩაძე	საქართველო ევროპულ სამყაროში (XVII ს-ის 70-იანი წლები - XVIII ს.) ISBN 978-9941-26-801-4	თბილისი, გამომცემლობა „უნივერსალი“	261 გვერდი
<p>1. ნაშრომში ცნობილი და ძირითადად დღემდე უცნობი საარქივო მასალების (ვატიკანის, ავსტრიისა და საფრანგეთის არქივებიდან) და არსებული სამეცნიერო ლიტერატურის საფუძველზე მონოგრაფიულად შესწავლილი და გაანალიზებულია საქართველოს ევროპული საგარეო პოლიტიკის ამოცანები და მიზნები XVII საუკუნის 70-იანი წლებიდან XVIII საუკუნის ჩათვლით. პრობლემა უმთავრესად გამოკვლეულია საქართველოსთან ვატიკანის რელიგიური კავშირ-ურთიერთობის განვითარების კონტექსტში. აქედან მთავარი ყურადღება გადატანილია კათოლიკე მისიონერების საქართველოში მოღვაწეობის დადებით შედეგებზე, წინააღმდეგობრივ ხასიათსა და სირთულეებზე. რელიეფურად გამოკვეთილია კათოლიკე მამა-მისიონერების როლი საქართველოში დასავლური მიღწევების გავრცელებისა და ქვეყნის ინტერესებში საერთაშორისო იზოლაციის გარღვევის საქმეში.</p>				

5.3. კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	იტალიური და ლათინური ტექსტები თარგმნეს, შესავალი და შენიშვნები დაურთეს მურმან პაპაშვილმა, ელდარ მამისთვალიშვილმა და ზურაბ გამეზარდაშვილმა	ევროპული წყაროები საქართველოს შესახებ (XVIII საუკუნე) ISBN 978-9941-9678-8-7	თბილისი გამომცემლობა „საჩინო“	203 გვერდი
<p>1. მთელი XVIII საუკუნის მანძილზე კაპუჩინთა ორდენის მისიონერები თბილისში, გორში, ქუთაისში, ონსა და ახალციხეში მეტ-ნაკლები წარმატებით მოღვაწეობდნენ. მათ დიდი და განუმეორებელი ამაგი დასდეს საქართველოს პოლიტიკურ, რელიგიურ, კულტურულ-საგანმანათლებლო, სამეურნეო და დიპლომატიურ ცხოვრებას. ამ ორდენის საქართველოს მისიონის პრეფექტებმა, ვიცე-პრეფექტებმა და</p>				

მამა-მისიონერებმა 1700-1800 წლებში მრავალი ათეული დიდი თუ მცირე რელიგიური გააგზავნეს საქართველოდან. მათში ასახულია დღემდე უცნობი უამრავი ფაქტი და მრავალფეროვანი ისტორიული მოვლენა საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე, ქვეყნის რელიგიურ ცხოვრებასა და, რასაკვირველია, კათოლიკე მამების საქმიანობაზე. ასევე ეს მასალები გვაძლევენ საინტერესო დაკვირვების საშუალებას ქართულ-ევროპული იდენტობის მახასიათებლებზე, ქართველ პოლიტიკოსთა მიერ დასავლური ფასეულობებისადმი დამოკიდებულებაზე, დასავლურ სივრცეში საქართველოს ადგილზე.

5.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ავტორები	სტატიის სათაური, ISSN	ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ნუგზარ ბარდაველიძე	კაპუცინი მამების მიერ დანახული XVII საუკუნის გორი. ISBN 978-9941-8-1675-8.	პროფესორ ელდარ მამისთვალიშვილის დაბადებიდან 80-წლისთავისადმი მიძღვნილი კრებული	ქ. გორი; გორის სახელმწიფო სასწავლო უნივერსიტეტის გამომცემლობა	111-124გვ.
2	ნინო გომართელი	კულტურათა დიალოგი - ევროპულ კულტურათა ერთიანობის საფუძველი ISSN 2233-3606	საქ. ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალი „მოამბე“, N 39, თბ., 2020 გვ. 89-96	მერიდიანი, ალ. ყაზბეგის გამზირი N 47	10
3	ნინო გომართელი	საზოგადოებრივი და კულტურულ-საგანმანათლებლო ცხოვრების ევროპეიზაციის მცდელობა მე-19 საუკუნის 30-იან წლებში ISSN 2233-3606	საქ. ბიზნესის მეცნიერებათა აკადემიის ჟურნალი „მოამბე“, N 38, თბ., 2020 გვ. 38-42	მერიდიანი, ალ. ყაზბეგის გამზირი N 47	5
4	ნინო გომართელი	ქართულ-სპარსული ურთიერთობათა ისტორიიდან უკ 001.92	ჟურნალი „პარალელები“ N12, 2020	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომც.	5
5	ნინო გომართელი	ქართლ-კახეთის მეფე ერეკლე II ეპოქის თანამედროვეთა თვალათ	ჟურნალი „საისტორიო ვერტიკალები“ N 45, 2020	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომც.	4

		ISSN 1512-4959			
6	ნინო გომართელი	საიდუმლო ორგანიზაციები ევროპაში და ქართველი მოაზროვნენი ISSN 2346-8300	ჟურნალი „განათლება“ N4	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომც.	4
7	ნინო გომართელი, თამარ ხოხობაშვილი	საქართველოს როლი გეოპოლიტიკურ სივრცეში და კულტურათა შორის დიალოგის აუცილებლობა ISSN 2346-8300	ჟურნალი „განათლება“ N3	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომც.	6
8	ნინო გომართელი, თამარ ხოხობაშვილი	ევროპული განმანათლებლური იდეების გავრცელება საქართველოში ISSN 2346-8300	ჟურნალი „განათლება“ N4	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის გამომც.	5
<ol style="list-style-type: none"> მეჩვიდმეტე საუკუნის მეორე ნახევარში, გორში მოღვაწე კაპუცინთა მისიონის წინამძღვართა მიერ რომში გაგზავნილი რელაციები, საინტერესო და იშვიათ ცნობებს გვაწვდიან საქართველოს ქალაქური ცხოვრების შესახებ. ამ ტექსტებში დეტალურად არის ასახული იმ ეპოქის ქალაქის მოსახლეობის ყოფა, გამოთქმულია საინტერესო მოსაზრებები მისიონის მოღვაწეობისა და განვითარების შესახებ. გაანალიზებულია ის სოციალური პრობლემები რომლებსაც აწყდებოდნენ როგორც რიგითი მოქალაქეები ასევე მისიონის წევრები. ჩამოყალიბებული ის პრობლემები რომლებიც უნდა გადაეჭრა გორის მისია რათა ნაყოფიერად გაეგრძელებინა ფუნქციონირება. რელაციებში არის გადმოცემული ასევე იმ პერიოდის გორის მოსახლეობის ეთნიკური, კონფესიური დახასიათება, რაც ნათელ სურათს იძლევა გვიანი შუა საუკუნეების ქალაქური ცხოვრების თავისებურებებზე. თავისუფალი და დემოკრატიული ქართული სახელმწიფოს მშენებლობა რთული პროცესია, რომელიც, საყოველთაოდ აღიარებული საერთაშორისო ნორმების გათვალისწინების გარდა, მოითხოვს სახელმწიფოებრიობის ისეთი მოდელის შექმნას, რომელიც დაფუძნებული იქნება ეროვნულ ნიადაგზე, როგორც საკუთარი პოლიტიკური კულტურის განვითარების შედეგი. საქართველოში არსებული რთული ვითარება მუდმივად შეგვახსენებს, რომ ჩვენს წინაშე მდგარი ამოცანები ითხოვს უკეთ გავერკვეთ, რა შეუძლია ჩვენს ქვეყანას სულიერ-პოლიტიკური გამოცდილებისა და პერსპექტივების გააზრებით. საჭიროა ღირებულებათა სისტემაში მოყვანა, რამეთუ, მომავალში სწორედ ამ გააზრებაზე დიდად იქნება დამოკიდებული, თუ როგორ შევძლებთ ჩვენს წინაშე მდგარი ურთულესი პრობლემების გონივრულად გადაწყვეტას. ქართველ მამულიშვილთა მრავალწლიანი მოღვაწეობა სათანადოდაა შეფასებული ქართულ საზოგადოებაში, სამეცნიერო ლიტერატურასა თუ მწერლობაში. დროთა მსვლელობისას სახელოვან ერისკაცთა ღვაწლი მეტ მომხიბვლელობას იძენს და ჩვენ სამართლიანად ვამაყობთ დიდი წინაპრების გმირული საქმენით. ღირსეულ მამულიშვილთა შორის არიან ქართველი 					

მოაზროვნენი, თავად-აზნაურთა ის მოწინავე წარმომადგენლები, რომლებიც მედგრად იბრძოდნენ ქართული სახელმწიფოებრივი წყობილების განახლება-გაუმჯობესებისათვის.

4. საქართველოსა და ირანს შორის არსებული უძველესი მრავალსაუკუნოვანი ურთიერთობა, უარყოფით სამხედრო და პოლიტიკურ შედეგებთან ერთად, ხელს უწყობდა ორ ხალხს შორის სულიერი და კულტურული ურთიერთობების განვითარებას, რასაც მოწმობს საქართველო-ირანს შორის ცალკეული ლიტერატურულ-ენობრივი ელემენტების გავრცელება. სტატიაში, ვრცლად არის მოთხრობილი ირანის ხელოვნების მრავალსაუკუნოვანი ისტორიის არქიტექტურის ნიმუშების უძველესი წარწერებისა და ჰიმნების შესახებ. ასევე, კლასიკური პერიოდის სპარსული პოეზიის თვალსაჩინო ნიმუშების გავლენა ქართულ პოეზიაზე.
5. გმირს წარმოშობს გმირული ეპოქა, მაშინ, როდესაც ერს უხდება სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლების წარმოება ყოფნა-არყოფნისათვის, სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის შენარჩუნებისათვის. ასეთი განსაცდელის ჟამს სამშობლო თავისი შვილებისაგან მოითხოვს თავდადებასა და გმირობას. სწორედ ასეთმა მღელვარე ეპოქამ წარმოშვა ქართლ-კახეთის სახელოვანი მეფე ერეკლე II, რომელმაც თავდადებული ბრძოლებით შეძლო ქართველი ხალხის ეროვნული ინტერესების დაცვა. კაცობრიობის საზოგადოებრივი და პოლიტიკურ-სამართლებრივი აზროვნების ისტორიაში ეპოქა, რომელშიც ცხოვრობდა და იღვწოდა მეფე ერეკლე, „განმანათლებლობის ეპოქის“ სახელწოდებით დამკვიდრდა. ამ იდეებმა ფართო გავრცელება ჰპოვეს მთელს ევროპულ კონტინენტზე და მის ფარგლებს გარეთაც. სწორედ ამან განაპირობა ის აღმატებული შეფასებები, რომლებითაც ამკობდნენ უცხოელები და მისი თანამედროვე მემკვიდრეები „პატარა კახს“.
6. იმ პერიოდის ქართველ მოაზროვნეთა უმრავლესობა ევროპაში მიმდინარე მოვლენების მსგავსად ქვეყანაში არსებული წყობილების შეცვლას და გარკვეულ მოდიფიკაციას მოითხოვდა. ქართველი განმანათლებლების დავით და იოანე ბაგრატიონების, ანტონ ბაგრატიონის, ალ. ამილახვრის, იოანე ბაგრატიონის, ვახუშტი ბატონიშვილის და სხვათა ტრაქტატებისა თუ რეფორმების პროექტები ნათლად მეტყველებდნენ თუ როგორ ცდილობდნენ ქართველი მოაზროვნენი დაენერგათ ევროპელ იდეოლოგთა მოწინავე შეხედულებები თავიანთი ქვეყნის უკეთესი მომავლის მოსაწყობად. XIX საუკუნის 30-იანი წლების პროცესებმა ევროპასა და რუსეთში, უდიდესი გავლენა მოახდინა ქართველ იდეოლოგებზე, რაზედაც ნათლად მეტყველებენ იმ ხანის ქართულ ჟურნალ-გაზეთებში გამოქვეყნებული მასალები. ევროპაში, საფრანგეთში, ბელგიაში, პოლონეთში და სხვ. განვითარებულმა მოვლენებმა და მათმა შედეგებმა გარკვეული ზემოქმედება იქონია საქართველოზეც – გამლიერდა იდეურ-განმანათლებლური მოძრაობა, რომელსაც შედეგად მოჰყვა 60-იანი წლების ცნობილი მოვლენები.
7. XXI საუკუნის პირველ მეოთხედში საქართველო მდიდარი ისტორიულ-კულტურული გამოცდილების გათვალისწინებით ცდილობს მოძებნოს ურთიერთობისა და თანამშ- რომლობის, ახლებური, ოპტიმალური ფორმა აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის და გამართოს კულტურათა დიალოგი, რომელიც უფრო და- აკავშირებს კულტურებსა და ცივილიზაციებს და უთუოდ ჰარმონიულს გახდის სხვადასხვა ქვეყნის კულტურათა ურთიერთგამდიდრების, მშვიდობიანი თანაარსებობის პროცესს. ქართული კულტურა ისეთ უძველეს კულტურათა რიგშია, რომლებიც მსოფლიო ცივილიზაციის ხერხემალს ქმნის. დღევანდელი პო- ლიტიკური რეალიების გათვალისწინებით საქართველოს საშუალება ეძლევა სრულად გამოავლინოს ქართველ ერში დაგროვილი სულიერი და ინტელექტუალური პოტენციალი, ახლებურად წარმოაჩინოს მსოფლიოში ქართული ფენომენი.

8. კაცობრიობის საზოგადოებრივი და პოლიტიკურ-სამართლებრივი აზროვნების ისტორიაში XVIII საუკუნე განმანათლებლობის ეპოქის სახელწოდებით დამკვიდრდა. ეს იყო შუა საუკუნეებიდან ახალ ეპოქაზე გადასვლის, ე.წ. „გარდამავალი“ საუკუნე, რომელმაც უდიდესი ზეგავლენა იქონია შემდგომი პერიოდის საზოგადოებრივ-პოლიტიკური და სამართლებრივი იდეების ფორმირებასა და განვითარებაზე. დადგენილია, რომ განმანათლებლობამ, ბუნებით სამართალზე დაყრდნობით, წინ წამოსწია სამი ძირითადი პრინციპი – სიცოცხლის უფლება, თანასწორუფლებიანობა და თავისუფლება, რომელთა განხორციელების მთავარ საშუალებად და აუცილებელ პირობად განმანათლებლები მიიჩნევდნენ რეალური, დემოკრატიული რეფორმების გატარებას სახელმწიფოს პოლიტიკური მართვის, ქვეყნის სოციალურ-ეკონომიკური ცხოვრებისა და სამართლებრივი საქმიანობის სფეროებში. საყოველთაო ბედნიერების მისაღწევად განმანათლებლები უდიდეს მნიშვნელობას ანიჭებდნენ ადამიანთა აღზრდას, მათი გონების გაწვრთნას, გათვითცნობიერებასა და მომზადებას სამართლებრივი საზოგადოებრივი წყობის დასამყარებლად. თამამად შეიძლება ითქვას, რომ განმანათლებლურმა იდეებმა ფართო გავრცელება, უპირველეს ყოვლისა, საფრანგეთში ჰპოვეს და სწორედ დიდი ფრანგი მოაზროვნეების – ვოლტერის, დიდროს, რუსოს, მონტესკიეს და სხვათა პოლიტიკური თხზულებებისა და ლიტერატურული კამფლეტების მეშვეობით ხდებოდა ამ იდეების გავრცელება და პოპულარიზაცია არა მარტო საფრანგეთში, არამედ მთელ ევროპულ კონტინენტსა და მის ფარგლებს გარეთაც.

6. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.4. სტატიები

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	Khatuna Chapichadze	Handling fake news in Georgia (http://www.theasian.asia/archives/109261?fbclid=IwAR3as1Xip3TQPXa3kTW7jXMHOOrLQEV3b71v7H1vVWooq6fBWTIVUblw5k38)	The AsiaN	Seoul, South Korea	2 pages
2	Khatuna Chapichadze	Gyeonggi-do's Basic Income Model and Suwon City, Korea (http://www.theasian.asia/archives/109353?fbclid=IwAR1xCguFrUjdnQ7L6bbsKP6Z5Lddhib2s96qLUJnHKppcFyCJiNHv9mQsv0)	The AsiaN	Seoul, South Korea	2 pages
3	Khatuna Chapichadze	Global Responses to COVID-19 and Disease Control Methods: Case of Georgia	World Journalists Conference 2020,	Seoul, South Korea, JAK	4 pages

			14(Mon.) - 16(Wed.) September 2020, Conference Book II, Global Responses to COVID-19 and Disease Control Methods, pp. 27-30		
<p>1. სტატია ეხება ე.წ. ფეიქ ნიუსების (fake news) გავრცელების პრობლემას და მისი მოგვარების ინსტიტუციონალურ ასპექტებს.</p> <p>2. სტატია ეხება სამხრეთ კორეის ქალაქ გეოჯი-დოს საბაზისო შემოსავლის მოდელს და ქალაქ სუვონის განვითარების პარამეტრებს.</p> <p>3. სტატია ეხება კოვიდ-19-ის გლობალური პანდემიის კონტროლის მეთოდებს საქართველოს მაგალითზე.</p>					

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ნუგზარ ბარდაველიძე	ვატიკანის სახელმწიფო მდივნის კარდინალ პიეტრო პაროლინის საქართველოში ვიზიტის მნიშვნელობა და გამოძახილი	12.02.2020, გორის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, დავით აღმაშენებლისადმი მიძღვნილი საერთაშორისო კონფერენცია
2	ნუგზარ ბარდაველიძე	სახელმწიფოსა და ეკლესიების ურთიერთობები საბჭოთა კავშირში (1945-1985 წლებში)	11.11.2020 IV საერთაშორისო თეოლოგიური კონფერენცია სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი

3	ნუგზარ ბარდაველიძე	ვატიკანის მეორე კრების-სამოდღვრო კონსტიტუციის Gaudium Es Spes კრიტიკული ანალიზი	07.12 2020. სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი ვატიკანის II კრების (1962-1965) უმნიშვნელოვანესი დოკუმენტის: სამოდღვრო კონსტიტუცია თანამედროვე სამყაროში ეკლესიის შესახებ 55 წლის იუბილესადმი მიძღვნილი კონფერენცია.
4.	ნუგზარ ბარდაველიძე ე	ისლამური სამხედრო სამართლის ფორმირება და ადამიანის უფლებები	10. 12. 2020. სულხან-საბა ორბელიანის უნივერსიტეტი, დავით ბატონიშვილის სამართლის ინსტიტუტი. რელიგია და ადამიანის უფლებები, III ყოველწლიური კონფერენცია
5.	ნინო გომართელი	თანამედროვენი ერეკლე II -ის შესახებ.	სტუ, საინჟინრო ეკონომიკის, მედიატექნოლოგიების და სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტი, ნოემბრიდან გადატანილ იქნა მარტში.
6	ხათუნა ჩაფიჩაძე	ვატიკანის „რწმენის გამავრცელებელი წმინდა კონგრეგაცია“ არქივში (Archivio della Sacra Congregazione per L’Evangelizzazione dei Popoli o “de Propaganda Fide”) ვიზიტთან დაკავშირებით	2020 წლის 4 აპრილი, თბილისი, გორი სემინარი „ეკლესიათაშორისი დიალოგი XVII-XVIII სს. ევროპული წყაროების მიხედვით“ (გაიმართა ვირტუალურად, ონლაინ რეჟიმში, Zoom-ის ვიდეო-კონფერენციის მეშვეობით) (შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული

			სამეცნიერო ფონდის გრანტის HE17_21 ფარგლებში)
6 მოხსენების ანოტაცია (საჭიროა იმ შემთხვევაში, თუ მოხსენება ფორუმის მასალებში არ გამოქვეყნებულა) მოხსენება ეხებოდა ვატიკანის „რწმენის გამავრცელებელი წმინდა კონგრეგაცია“ არქივში (Archivio della Sacra Congregazione per L'Evangelizzazione dei Popoli o “de Propaganda Fide”) 2019 წლის 24 ივნისიდან - 5 ივლისის ჩათვლით ჩემი სამუშაო ვიზიტის შედეგების შეფასებას.			

7.2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	Khatuna Chapichadze	“Global Responses to COVID-19 and Disease Control Methods: Case of Georgia”	September 14-16, 2020 Seoul, South Korea World Journalists Conference 2020, JAK (Online, via Zoom)
2	Khatuna Chapichadze	“Online Teaching and Learning: Some Lessons and Tips” (What Have We Learned from Covid-19 in the Area of Teaching and Learning?) (Panel Discussion)	October 5-9, 2020 Ostrava, Czech Republic 11th International Week 2020 Faculty of Economics, VŠB - Technical University of Ostrava (Online, via Microsoft Teams)
3	Khatuna Chapichadze	“New Escalation of the Nagorno- Karabakh Conflict in the South Caucasus and Rising Geopolitical Threats and Implications for a Broader Europe”	October 5-9, 2020 Ostrava, Czech Republic 11th International Week 2020 Faculty of Economics, VŠB - Technical University of Ostrava (Online, via Microsoft Teams)
4	Khatuna Chapichadze	“Can We in Fact Discuss Georgia in the Culture of Capitalism Context?”	December 3-4, 2020 Poznan-Rzeszow, Poland 9th International Scientific Conference Caucasus: History of Region, History of Research 2020 Online (via Microsoft Teams)

1. მოხსენება გამოქვეყნდა კონფერენციის მასალებში.
2. მოხსენება ეხებოდა ონლაინ სწავლებასა და სწავლასთან დაკავშირებული საერთაშორისო გამოცდილების განხილვას და გარკვეული თეორიული მიდგომებისა თუ პრაქტიკული მეთოდების და ზოგადად, შესაბამისი რჩევების გაზიარებას საქართველოდან.
3. მოხსენება ეხებოდა მთიანი ყარაბაღის რეგიონში განახლებული კონფლიქტის ესკალაციას და მოიცავდა მზარდი გეოპოლიტიკური საფრთხეებისა და ფართო ევროპულ კონტექსტში აღნიშნული კონფლიქტის შედეგების ანალიზს.
4. მოხსენება ეხებოდა საქართველოს კაპიტალისტური კულტურის ფარგლებში განხილვას.

საინჟინრო ეკონომიკის დეპარტამენტი

დეპარტამენტის უფროსი პროფესორი ალექსანდრე სიჭინავა

1. ასოც. პროფესორი ზურაბ გარაყანიძე
2. პროფესორი ტარიელ კიკვაძე
3. პროფესორი დალი სეხნიაშვილი
4. მოწ. ასოც. პროფ. დავით გეგია
5. პროფესორი გურამ ჯოლია
6. ასოც. პროფ. ელენე მენაბდე-ჯობაძე
7. პროფესორი დავით იაკობიძე
8. ასოც პროფესორი თეა ბაქანიძე
9. ასოც. პროფესორი მარინე ბადათურია
10. პროფესორი რევაზ შენგელია
11. ასოც. პროფესორი ნაზი ჭიკაძე
12. პროფესორი ირინა მამალაძე
13. ასოც. პროფესორი ლია ყყოიძე
14. ასოც. პროფესორი თამარ აბუაშვილი
15. პროფესორი ნატო ჩიკვილაძე
16. ასოც. პროფესორი აკაკი გვარუციაძე
17. ასოც. პროფესორი ნატო გეგენავა
18. ასოც. პროფესორი დემნა კვარაცხელია

1. სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალის მიერ შესრულებული სამეცნიერო-კვლევითი პროექტები

1.1.

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	საქართველოს მთავრობის 2019 4 აპრილის N751 განკარგულების „ბ“ პუნქტი	2019 წლის აპრილი - 2020 წლის ივლისი	ზურაბ გარაყანიძე საინიციატივო ჯგუფის წევრი და შემდეგი სასწავლო კურსების/სილაბუსების ავტორი:

	„ინტერდისციპლინარული მთის მდგრადი განვითარება“		1. მწვანე ეკონომიკა; 2. ბიოეკონომიკა; 3. სამეწარმეო საქმიანობის საფუძვლები.
გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2020 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)			

1.2.

№	დასრულებული პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)
1	2	3	4
1	„შერეული/ჰიბრიდული სწავლება და სწავლა“	2020	ნინო ბენდიანიშვილი Successfully completed
2	„ვიდეოს გამოყენება აუდიტორიაში“	2020	ნინო ბენდიანიშვილი Successfully completed
<p>1. ჰიბრიდული/შერეული სწავლა სწავლების როლი პანდემიის დროს / hybrid/blended learning and teaching role in pandemics, PRINTeL, ტრეინინგ-კურსი, ERASMUS+ PRINTeL პროექტის (www.printel.am), ERASMUS+ CBHE PROJECT # 585760-EPP-1-2017-1-AM-EPPKA2-CBHE-JP “CHANGE IN CLASSROOM: PROMOTING INNOVATIVE TEACHING & LEARNING TO ENHANCE STUDENT LEARNING EXPERIENCE IN EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES”, PRINTeL - „ცვლილება საკლასო ოთახში: ინოვაციური სწავლისა და სწავლების მხარდაჭერა სტუდენტთა სასწავლო პრაქტიკის გააქტიურებისთვის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში“.</p> <p>2. ვიდეო სწავლების გამოყენება უმაღლეს საგანმანათლებლო დაწესებულებებში / Video learning - Using in Higher Educational Institutions, PRINTeL ტრეინინგ-კურსი, ERASMUS+ PRINTeL პროექტის (www.printel.am), ERASMUS+ CBHE PROJECT # 585760-EPP-1-2017-1- AM-EPPKA2-CBHE-JP “CHANGE IN CLASSROOM: PROMOTING INNOVATIVE TEACHING & LEARNING TO ENHANCE STUDENT LEARNING EXPERIENCE IN EASTERN PARTNERSHIP COUNTRIES”, PRINTeL - „ცვლილება საკლასო ოთახში: ინოვაციური სწავლისა და სწავლების მხარდაჭერა სტუდენტთა სასწავლო პრაქტიკის გააქტიურებისთვის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ქვეყნებში“.</p>			

3. უცხოური გრანტებით დაფინანსებული სამეცნიერო პროექტები

3.1. გარდამავალი პროექტი

№	გარდამავალი (მრავალწლიანი) პროექტის დასახელება მეცნიერების დარგისა და სამეცნიერო მიმართულების მითითებით, პროექტის საიდენტიფიკაციო კოდი,	პროექტის დაწყების და დამთავრების წლები	პროექტში ჩართული პერსონალი (თითოეულის როლის მითითებით)

	დამფინანსებელი ორგანიზაცია/ სამეცნიერო ფონდი, ქვეყანა		
1	2	3	4
1	Enhancing Women's Entrepreneurial Capabilities in Georgia, დამფინანსებელი ორგანიზაცია: ესტონეთის განათლების და კვლევების სამინისტრო და ფონდი „არქიმედე“, ესტონეთი	2020-2021	დალი სეხნიაშვილი

1, გარდამავალი (მრავალწლიანი) კვლევითი პროექტის 2020 წლის ეტაპის ძირითადი თეორიული და პრაქტიკული შედეგების შესახებ ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

კვლევითი პროექტი უკავშირდება ქალთა სამეწარმეო შესაძლებლობების შესწავლას, კერძოდ, კვლევა მიზნად ისახავს შედარებითი ანალიზის შემუშავებას ამ თემაზე და ამ მიმართულებით განსახილველი ქვეყნებია საქართველო და ესტონეთი.

არსებობს გარკვეული ხარვეზები, რომლებიც გამოიკვეთა ქალთა სამეწარმეო საქმიანობის სფეროში, განსაკუთრებით მეწარმეობის კულტურის სოციალური აღქმის მხრივ. ასეთი ხარვეზებია: ფინანსური რესურსების შეზღუდული ხელმისაწვდომობა, ბიზნეს გარემოს ფაქტობრივი შეფერხება და წახალისების ნაკლებობა საქმიანი კარიერის განხორციელების მხრივ. ასეთი ხარვეზები ჩნდება დიფერენცირებული გენდერული დამოკიდებულებისა და სოციალური ნორმებისა და შეხედულებების შედეგად. ბიზნეს გარემოს ეს კულტურული კომპონენტი გავლენას ახდენს ინდივიდუალური შესაძლებლობების აღიარებაზე და ქალების სურვილზე, აირჩიონ ბიზნესის სფეროში საქმიანობა.

კვლევის შედეგად დადგინდა, რომ მთელი რიგი ინდივიდუალური და ინსტიტუციური ფაქტორები გავლენას ახდენენ ბიზნესის წამოწყების და ზრდის შესაძლებლობაზე, განსაკუთრებით დამოკიდებულებაზე, ნორმებზე, ღირებულებებზე, რომლებიც ქალებს ეხმარება რესურსების მიღებაში და სამუშაო გამოცდილების მიღებაში ყველა სექტორში.

შესაბამისად, კვლევის შედეგად მოხდა საქართველოში არსებული ხარვეზების იდენტიფიცირება, ესტონეთის გამოცდილების შესწავლა და ესტონეთის მიღწევების საფუძველზე, რეკომენდაციების წარდგენა საქართველოს ხელისუფლებისა და სხვა დაინტერესებული მხარეებისთვის.

კვლევითი პროექტი ფოკუსირებული იყო შემდეგ საკვლევ კითხვებზე:

- როგორია ბიზნეს გარემო საქართველოსა და ესტონეთში ქალთა სამეწარმეო შესაძლებლობების გასაზრდელად?
- რამდენად არის ქალთა ფინანსური რესურსების ხელმისაწვდომობა საქართველოსა და ესტონეთში?

კვლევითი პროექტის ფარგლებში მოხდა საქართველოს სისუსტეების და ესტონეთის ძლიერი მხარეების იდენტიფიცირება ქალთა მეწარმეობის სფეროში. ის ემყარებოდა ესტონეთის გამოცდილების გაანალიზებას და გენდერულად დიფერენცირებული პირობების შედარებას ესტონეთსა და საქართველოში, ამ სფეროში ესტონეთის მიღწევების გაზიარების მიზნით.

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ჯოლია გურამ	განათლება და დასაქმება ციფრულ გარემოში მონოგრაფია გადაცემულია სტუ-ს სარედაციო-საგამომცემლო საბჭოზე დასამტკიცებლად	თბილისი. საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი	342 (A5)
2	ელენე მენაბდე-ჯობაძე დავით იაკობიძე	ინსტიტუციური ეკონომიკის საზრისისათვის	სტუ. ბიბლიოთეკის შიფრი: CD – 6181	42 გვ.

1, მონოგრაფიაში განხილულია ციფრული ეკონომიკის წარმოშობის წანამდგრები, არსი, გენეზისი, თავისებურებები, პრინციპები, კონცეფციები... ასევე ინდუსტრიული ეპოქის საგანმანათლებლო მოდელის ხარვეზები და მისი პოსტინდუსტრიული მოდელით შეცვლის აუცილებლობა, განათლების არსის, მიზნისა და დანიშნულების ცვლილება, სწავლების ციფრული ტექნოლოგიების უპირატესობები, განათლების თანამედროვე მიდგომები, პარადიგმები და კონცეფციები, უნივერსიტეტების ახალი მოდელები, ციფრული წიგნიერება (უნარ-ჩვევები) და სხვ. შეფასებულია შრომის ბაზრის ტრანსფორმაციისა და დასაქმების აქტუალური საკითხები ციფრულ გარემოში.

მონოგრაფია გათვალისწინებულია ეკონომიკისა და ბიზნესის სპეციალობის სტუდენტებისა და საზოგადოების ციფრული ტრანსფორმაციის პრობლემებით დაინტერესებული პირებისათვის.

2, მონოგრაფიის „ინსტიტუციური ეკონომიკის საზრისისათვის“ მიზანია, მკითხველებს გააცნოს ეკონომიკური თეორიის ინსტიტუციონალური მიმართულების დღევანდელი ტენდენციები და ჩვენს ეკონომიკურ რეალობასთან დაკავშირებით, გაარკვიოს მისი პერსპექტივები. ამ საკითხის აქტუალობას ისიც ზრდის, რომ ჩვენს აკადემიურ წრეებში ინსტიტუციური ეკონომიკა არაა პოპულარული. მიუხედავად იმისა, რომ ამ თეორიას შეუძლია დაგვეხმაროს ჩვენთან მიმდინარე ეკონომიკური პროცესების შინაგანი ბუნების დადგენაში, მას ნაკლებად იყენებენ ეკონომიკური პოლიტიკის საკითხების გარკვევისას. როდესაც საქართველოს ეკონომიკა ვითარდება საბაზრო პრინციპების საფუძველზე, ხოლო კლასიკური ეკონომიკური თეორია უალტერნატივოდ ბატონდება ჩვენს აკადემიურ წრეებში და ძირითადად აყალიბებს ქვეყანაში ეკონომიკური პოლიტიკის თეორიულ საფუძვლებს, მნიშვნელოვანი ხდება სხვა ეკონომიკური თეორიების გაცნობაც, რომლებიც საშუალებას მოგვცემს უკეთესად გავიაზროთ ჩვენს ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესები და დავებმართოთ ეკონომიკაზე პასუხისმგებელ პირებს პოლიტიკური მიმართულებებისა და მექანიზმების შემუშავებაში.

5. 2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ცაავა გ., სიჭინავა ა., ბურდიაშვილი რ., კუტიბაშვილი ნ., მოსიაშვილი ვ.	მონეტარული და ეკონომიკური პოლიტიკა (სახელმძღვანელო)	თბილისი, გამომცემლობა „საჩინო“	გვ. 260
2	ტარიელ კიკვაძე, დავით გეგია	ეკონომეტრიკის პრაქტიკუმი (ელ. ვერსია, შვესებული და გადამუშავებული) 978-9941-14-960-3	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი CD-5135	140
3	ბაქანიძე თ.; შილაკაძე ე.	მწვანე ეკონომიკა (სალექციო კურსი) სტუ-ს ბიბლიოთეკის შიფრი: CD-5867	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი	225
4	ბაქანიძე თ.; ვასაძე მ., ბაქანიძე მ.	ბიოეკონომიკა (სალექციო კურსი) სტუ-ს ბიბლიოთეკის შიფრი: CD-5893	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი	190
5	ბაქანიძე თ.; ვასაძე მ., ბაქანიძე მ.	კლიენტთა მომსახურება (სალექციო კურსი) სტუ-ს ბიბლიოთეკის შიფრი: CD-5744	საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი, თბილისი	283

1. სახელმძღვანელოში განხილულია **მონეტარულ ეკონომიკასა და პოლიტიკასთან** დაკავშირებული თეორიული-პრაქტიკული საკითხები. ნაშრომში არის მათი ერთობლივად განხილვის მცდელობა.

სახელმძღვანელო მოიცავს შემდეგ თემებს: ეკონომიკური თეორია, როგორც მეცნიერება; ადამიანი ეკონომიკის სამყაროში; ეროვნული ეკონომიკის ძირითადი შედეგები, განზომილება, ანალიზის ფუნდამენტური ხერხები და ფუნქციონირების კანონები; სახელმწიფოს ეკონომიკური როლი, ეფექტიანობა და ფუნდამენტური პრობლემები. მოთხოვნა- მიწოდების საფუძვლები ფულის ბაზარზე; ფულის მასის სტრუქტურა, ეკონომიკის ფულადი და რეალური სექტორების ურთიერთკავშირის მაჩვენებლები, საკრედიტო ეკონომიკა; ფულად-საკრედიტო ეკონომიკური პოლიტიკა; ალტერნატიული მონეტარული რეჟიმები. მონეტარული პოლიტიკის თეორიული საფუძვლები და სისტემა; ფინანსური გლობალიზაცია, მონეტარული პოლიტიკის კლასიკური მოდელები, სავალუტო კურსის რეჟიმები; ინფლაციის პრობლემა, ფინანსური ბაზრის როლი, ტრანსმისიული მექანიზმები; საემისიო ინსტიტუტების როლი, ადგილი, ფუნქციები და ოპერაციები.

სახელმძღვანელო განკუთვნილია ფინანსური სფეროს სპეციალისტებისათვის, პროფილური სახელმწიფოებრივი და კერძო უწყებების თანამშრომლებისათვის, სამეცნიერო მუშაკებისათვის, პედაგოგებისათვის, ბაკალავრიატის, მაგისტრატურისა და დოქტორანტურის სტუდენტებისათვის.

2. პრაქტიკული ორიენტირებულია იმაზე, რომ სტუდენტებმა გამოიმუშავეთ ეკონომეტრიკული მოდელების აგების, მოდელის სპეციფიკაციისა და იდენტიფიკაციის, მოდელის პარამეტრების შეფასების, შედეგების ინტერპრეტაციისა და პროგნოზირების უნარ-ჩვევები.

პრაქტიკუმის თავებს იდენტური სტრუქტურა აქვთ:

- მოკლე მეთოდური მითითებები, რომლებშიც მოყვანილია ძირითადი ცნებები, განმარტებები და ფორმულები;
- ტიპური ამოცანების ამოხსნის მაგალითები;
- ტიპური ამოცანების ამოხსნის კომპიუტერული რეალიზაციის პროცესის დეტალური აღწერა შესაბამისი პროგრამული პაკეტების გამოყენებით და დავალებები ლაბორატორიული სამუშაოების ჩასატარებლად;
- სავარჯიშო ამოცანები.

მონაცემები, რომლებიც გამოყენებულია ამოცანებში, ძირითადად პირობითი ხასიათისაა, თუმცა ზოგიერთ მათგანში ისინი აღებულია საქართველოსა და სხვა ქვეყნების ოფიციალური სტატისტიკური ორგანოების მასალებიდანაც.

სავარჯიშო ამოცანათა უმრავლესობა ისეა შედგენილი, რომ შესაძლებელია პირობების ვარირება და დავალებების კომბინირება დამოუკიდებელი მუშაობისათვის.

ბოლოში მოყვანილია ძირითადი სტატისტიკური ცხრილები, რომელთა გამოყენება აუცილებელია დასმული ამოცანების ამოსახსნელად.

5.3. კრებულები

№	ავტორი/ავტორები	კრებულის სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ზურაბ გარაყანიძე	15 TH INTERNATIONAL SILK ROAD VIRTUAL CONFERENCE. October 09-10, 2020. P.85;	Tbilisi, Georgia. https://silkroad.ibsu.edu.ge	1 გვერდი
2	ზურაბ გარაყანიძე, სოლომონ პავლიაშვილი.	პანდემიის გავლენა საქართველოზე გამავალ ევროკავშირის „სამხრეთის გაზის დერეფანზე“. ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი. პაატა გუგუშვილის სახელობის ეკონომიკის ინსტიტუტი. აკადემიკოს პაატა გუგუშვილის დაბადებიდან 115 წლისთავისადმი	თბილისი 17-18 ოქტომბერი, 2020. გვ.154-161 file:///C:/Users/zurab.garakanidze/Desktop/2020%20კონფერენცია%20პ.გუგუშვილის%20%20ეკონომიკის%20ინსტიტუტი.pdf	6 გვერდი

		მიმდევნილი საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის მასალების კრებული: „თანამედროვე ეკონომიკა, ეკონომიკური მეცნიერება და ეკონომიკის პანდემიური პრობლემები: გამოწვევები, გადაჭრის გზები“ გვ.154-161 ISBN 978-9941-13-391-6		
3	მარინა ბალათურია მანანა ბერუაშვილი	გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები; ISBN 978-9941-28-952-0	საგამომცემლო სახლი „ტექნიკური უნივერსიტეტი“	20-22 გვ.
<p>1. ევროკავშირის „სამხრეთის გაზის დერეფანი“ პანდემიის პირობებში (EU “Sothern Gas Corridor” in pandemic conditions).</p> <p>2000-დან 2015 წლამდე პერიოდში გაზის მსოფლიო მოხმარება თითქმის 45% -ით გაიზარდა - 2405-დან 3469 მლრდ.კუბ.მ- მდე. ბოლო ხუთ წელში მსოფლიო ენერჯიო-ბალანსში გაზის წილი ასევე გაიზარდა 22-23% -მდე. ნავთობის ანალოგიური სტატისტიკით, მისი მოხმარება იმავე პერიოდში გაიზარდა მხოლოდ 10-11%-ით, რაც მიუთითებს ბუნებრივი გაზის სერიოზულ კონკურენტუნარიანობაზე, ხოლო სხვა ენერჯორესურსებისთვის - მისი სახით სერიოზული ალტერნატივის გამოჩენაზე. პანდემიის დაწყებამდე, გაზის მილიარდებიანმა ბრუნვამ მოგვცა საშუალება გვესაუბრა გაზის ბაზრის ე.წ. გლობალურ სტატუსთან მიახლოების შესახებ. მაკრო-რეგიონებს შორის გაჭიმული გაზსადენებით, ისევე როგორც ტანკერების საზღვაო გადაზიდვების მარშრუტებით, ბოლო წლებში გაზი სულ უფრო ემსგავსებოდა ნავთობს. ბოლო თვეებში კორონავირუსი „კოვიდ19-ის სწრაფმა გავრცელებამ აჩვენა, რომ საქართველოში "ევროკავშირის სამხრეთის გაზის დერეფნის" (SGC) პროექტების სრულყოფილად განხორციელებას, რუსეთის პირდაპირი სამხედრო ან "რბილი" ჩარევის გარდა, შეფერხება კორონავირუსის პანდემიიდანაც შეიძლება დაემუქროს.</p> <p>საქმე ისაა, რომ მალე ჩვენი შავი ზღვის პორტებში გაზის გათხევადების ტერმინალების აშენება იქნება საჭირო, რომ კასპიის გაზი ტანკერების საშუალებით გავიდეს მსოფლიო ბაზარზე გათხევადებული (LNG) სახით. თურქმენული გაზის „ტრანსკასპიური გაზსადენით“ (TCP) საქართველოს გავლით დაგეგმილი ტრანზიტის შემთხვევაში, ევროკავშირის „სამხრეთის გაზის დერეფნის“ (SGC) გაზსადენების სიმძლავრეები აღარ იქნება ფიზიკურად საკმარისი კასპიის გაზის გასატანად და საჭირო იქნება ქართულ პორტებში დეგაზაციის (LNG) ტერმინალების აგება ჭარბი თხევადი გაზის წვრილ პარტიებად - ე.წ. „სპოტ-კონტრაქტებით“ საბირჟო ვაჭრობისთვის. ახალი კორონავირუსის პანდემია სავარაუდოდ შეაფერხებს საქართველოს და ევროკავშირის აღნიშნული მიზნების მიღწევას. ამაზე მეტყველებს აზერბაიჯანული გაზის არა პანევროპული, არამედ რეგიონული მასშტაბით - საქართველოსა და თურქეთის გავლით ნახჭევანის ავტონომიურ რესპუბლიკაში გადატუმბვის გეგმა, რომელიც გაფორმდა 2020 წლის 25 თებერვალს აზერბაიჯანსა და თურქეთს შორის ურთიერთგაგების მემორანდუმის საფუძველზე.</p> <p>2. პანდემიის გავლენა საქართველოზე გამავალ ევროკავშირის „სამხრეთის გაზის დერეფანზე“.</p> <p>წარმოდგენილი მოხსენება 7 გვერდზეა წარმოდგენილი და მოიცავს სათაურშივე ჩანს მისი ისტორიული მნიშვნელობა და თანამედროვეობასთან კავშირი. საქართველოს სატრანსპორტო დერეფანი კასპია-შავი ზღვის დამაკავშირებელ ხმელეთის მონაკვეთზე - ცენტრალურ კავკასიაზე გადის. ის ჩრდილოეთ და</p>				

სამხრეთ კავკასიებს შორის მოქცეული გზაა, რომელიც დიდი აბრეშუმის გზის ორგანული შემადგენელი ნაწილია.

საქართველოს სატრანსპორტო დერეფანი არის ისტორიული ტრანსკონტინენტური სავაჭრო-საქარავნო გზის ნაწილი, რომელიც ჩინეთს ხმელთაშუა და შავი ზღვის სანაპიროებთან აკავშირებდა. ამ გზით ვაჭრობდნენ ძვ.წ. II საუკუნიდან. ჩინეთიდან აბრეშუმის გზით გაჰქონდათ მაღალხარისხოვანი ჩინური აბრეშუმი, ძირითადად რომში, ბიზანტიაში, ახლო აღმოსავლეთის სახელმწიფოებში და სასანიანთა ირანში. იმ წლებში ამ დერეფანმა ხელი შეუწყო ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობების განვითარებას აღმოსავლეთსა და დასავლეთს შორის.

სახელწოდება „დერეფანი“ არ გულისხმობს მხოლოდ ტრანსპორტს. საქართველოში აბრეშუმის გზის მონაკვეთს ეს სახელი ეწოდება იმის გამო, რომ მას გეოპოლიტიკური და გეოეკონომიკური მნიშვნელობა აქვს. რუკაზე საქართველომდე აბრეშუმის გზა - ესაა ჩინეთი, ინდოეთი, ცენტრალური აზიის ქვეყნები, რომლებიც კასპიის ზღვამდეა გადაჭიმული. საქართველოს დერეფნიდან ის უკვე გრძელდება ევროპაში და ისევე როგორც ისტორიული აბრეშუმის დიდი გზა, მისი თანამედროვე ნაირსახეობაც ორი სამყაროს - დასავლეთის, ანუ ევროკავშირისა და აღმოსავლეთის, ანუ აზიის ქვეყნების დამაკავშირებელია. ძველი აბრეშუმის გზა ჩინეთის ქ. სიანში იწყებოდა და შემდეგ ქ. დუნხუანიდან ორ განშტოებად მიემართებოდა დასავლეთისაკენ. ორივე გზა ქ. კაშგარში იყრიდა თავს. იქიდან ის ჩრდილოეთის მიმართულებიდან, კასპიის ზღვით უკავშირდებოდა კავკასიას, გადაკვეთდა საქართველოს და შავი ზღვით ბიზანტიასა და რომს აღწევდა. ახალი აბრეშუმის გზის თანამედროვე ვარიანტი, პროექტი „ერთი სარტყელი, ერთი გზა“ (OBOR) - ჩინეთის პრეზიდენტის სი ძინპინის მიერ ქ. ასტანაში, 2013 წლის 7 სექტემბერს ნ. ნაზარბაევის უნივერსიტეტის გახსნაზე წარმოდგენილი „აბრეშუმის გზის ეკონომიკური სარტყელისა“ და „21-ე საუკუნის საზღვაო აბრეშუმის გზის“ შემოკლებული სახელწოდებაა.

ამრიგად, საქართველოს სატრანსპორტო დერეფანი არის სახმელეთო „აბრეშუმის გზის - ეკონომიკური სარტყელის“ (Silk Road Economic Belt) შემადგენელი ნაწილი. იმის გამო, რომ ის ენერგომატარებლებით მდიდარ კასპიისპირეთს გაივლის, სხვა კომუნიკაციებთან ერთად ჩვენს „დერეფანში“ განსაკუთრებული მნიშვნელობა ევროკავშირში გოგირდწყალბადების (ნავთობი, ბუნებრივი აირი) სატრანზიტო მარშრუტების - „ენერგეტიკული აბრეშუმის გზის“, ანუ „სამხრეთის გაზის დერეფნის“ განვითარებას ენიჭება. ამასთან, საქართველოს DCFTA აქვს ევროკავშირთან და „თავსუფალი სავაჭრო“ შეთანხმება აქვს ჩინეთთან...

3, აქტუალურია საკითხი ისეთი მაკროეკონომიკური პროპორციების დარღვევასთან დაკავშირებით როგორცაა: წონასწორობა მოხმარებასა და დაგროვებას შორის, გადახდისუნარიან მოთხოვნასა და შესაბამისი მოცულობის საქონლისა და მომსახურების მიწოდებას შორის, სახელმწიფო შემოსავლებსა და სახელმწიფო ხარჯებს შორის, ფულის მიმოქცევის კანონის მოთხოვნასა და მიმოქცევაში რეალურად არსებული ფულადი მასის მოცულობას შორის. ამიტომ, გაანალიზებულია სახელმწიფოს ანტიინფლაციური პოლიტიკის როლი, მისი მოკრძალებული მიზანი, რაც გამოიხატება იმაში, რომ ინფლაცია გახადოს მართვადი, ხოლო მისი დონე საკმაოდ ზომიერი. ასევე განხილული და გაანალიზებულია ინფლაციის თარგეთირების საკითხი, რომელიც სულ უფრო აქტუალური ხდება თანამედროვე ეკონომიკურ პოლიტიკაში. ამის მიზეზად დასახელებულია მაღალი ინფლაციის უარყოფითი შედეგები. დასაბუთებულია თარგეთირების რეჟიმზე გადასვლის უპირატესობა, რაც განპირობებული იყო ტრადიციული მეთოდების არაეფექტიანობით. განსაზღვრულია ინფლაციის თარგეთირება, როგორც მონეტარული პოლიტიკის საბოლოო და შუალედური მიზნების ერთობლიობა.

5.4. სტატიები ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდის (DOI) მითითებით

№	ავტორი/ავტორები	სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI	ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	ელენე მენაბდე-ჯობაძე მარიამ მებისაშვილი	სახელმწიფოს როლი მდგრადი განვითარების ეკონომიკურ მექანიზმებში	ჟ. „ეკონომიკა და ფინანსები“, 2020, #1,	თბილისი: სტუ, „ეკონომიკის კვლევის და განვითარების ინსტიტუტი“	6
2	ელენე მენაბდე-ჯობაძე დავით იაკობიძე	ინსტიტუციური ეკონომიკის საზრისისათვის	„ბიზნეს-ინჟინერინგი“, 2020, #3-4	თბილისი, „საჩინო“	13

1, სტატიაში „სახელმწიფოს როლი მდგრადი განვითარების ეკონომიკურ მექანიზმებში“ აღნიშნულია, რომ მოხმარებაზე ორიენტირებული ცხოვრების წესის მიერ დამკვიდრებულმა პრინციპმა, კაცობრიობა მომავალი ცხოვრების ბუნებრივი რესურსებით უზრუნველყოფის გლობალური პრობლემის წინაშე დააყენა. ამ პრობლემის გაცნობიერების გზაზე ბოლო ათწლეულებში გადადგმული ნაბიჯების მიუხედავად, პრაქტიკული შედეგები ჯერჯერობით არ ჩანს. რესურსების უგუნური გამოყენების შედეგია არა მარტო მათი ამოწურვის საშიშროება, არამედ ბუნების თვითაღდგენის უნარის ამოწურვაც. სიმდიდრე და სილატაკე სხვადასხვაგვარ უარყოფით ზემოქმედებას ახდენს ბუნებაზე. სიმდიდრეს (ჭარბწარმოებასა და ჭარბმოხმარებას) უკავშირდება გარემოს ისეთი პრობლემები, როგორცაა ინდუსტრიული ნარჩენები და სამომხმარებლო ნაგავი, ჰაერის, წყლისა და ნიადაგის დაბინძურება. სილატაკე მთავარი მიზეზი გარემოს ისეთი პრობლემებისა, როგორცაა ტყეების გაჩეხვა, საძოვრებისა და ნიადაგის ეროზია ზედმეტი დატვირთვის გამო, მდინარეთა აუზების დატბორვა და სხვა. ენერჯის დამზოვავ ეფექტურ ტექნოლოგიებზე ხელმიწვდომლობა აძლიერებს აღნიშულ უარყოფით შედეგებს. სტატიაში დასმულია კითხვა უნდა ჩავრიოთ, თუ არა ასეთ დროს სახელმწიფო მდგრადი განვითარების ეკონომიკურ მექანიზმებში და რა შედეგებამდე მიგვიყვანს ეს. ავტორი პარალელურს ავლებს საქართველოში მიმდინარე მოვლენებზე და გვთავაზობს არსებული პრობლემების გადაჭრის რამოდენიმე გზას.

2, სტატიის: „ინსტიტუციური ეკონომიკის საზრისისათვის“ მიზანია, მკითხველებს გააცნოს ეკონომიკური თეორიის ინსტიტუციონალური მიმართულების დღევანდელი ტენდენციები და ჩვენს ეკონომიკურ რეალობასთან დაკავშირებით, გაარკვიოს მისი პერსპექტივები. ამ საკითხის აქტუალობას ისიც ზრდის, რომ ჩვენს აკადემიურ წრეებში ინსტიტუციური ეკონომიკა არაა პოპულარული. მიუხედავად იმისა, რომ ამ თეორიას შეუძლია დაგვეხმაროს ჩვენთან მიმდინარე ეკონომიკური პროცესების შინაგანი ბუნების დადგენაში, მას ნაკლებად იყენებენ ეკონომიკური პოლიტიკის საკითხების გარკვევისას. როდესაც საქართველოს ეკონომიკა ვითარდება საბაზრო პრინციპების საფუძველზე, ხოლო კლასიკური ეკონომიკური თეორია უალტერნატივოდ ბატონდება ჩვენს აკადემიურ წრეებში და ძირითადად აყალიბებს ქვეყანაში ეკონომიკური პოლიტიკის თეორიულ საფუძვლებს, მნიშვნელოვანი ხდება სხვა ეკონომიკური თეორიების გაცნობაც, რომლებიც საშუალებას მოგვცემს უკეთესად გავიაზროთ ჩვენს ეკონომიკაში მიმდინარე პროცესები და დავებმაროთ

ეკონომიკაზე პასუხისმგებელ პირებს პოლიტიკური მიმართულებებისა და მექანიზმების შემუშავებაში.

5.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა- ური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდ ების რაოდენ ობა
1	ალ.სიჭინავა,ჯ.გახოვიძე,დ .სახნაშვილი	ეკონომიკური ინჟინერია/ინჟინ ერინგი ეკონომიკაში ISSN 1512-0538	ბიზნეს-ინჟინერინგი #1-2,2020წ	თბილისი,გამომც ემლობა „საჩინო“	გვ.5-9
2	ალ.სიჭინავა,ტ.კვიციანი, დ.გეგია	საინჟინრო ეკონომიკის დამოუკიდებე ლ საგნად სწავლების მნიშვნელობა ISSN 1512-0538	ბიზნეს-ინჟინერინგი #3-4,2020წ	თბილისი,გამომც ემლობა „საჩინო“	გვ.31-41
3	რევაზ შენგელია, ჟუჟუნა წიკლაური,..	Some Aspects of Development of Innovative Business (ინოვაციური ბიზნესის განვითარების ზოგიერთი ასპექტი)- ინგლისურად ISSN 2587-4713	საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ. „ეკონომიკა“ , N1-2, 2020წ.	თბილისი	08. ნ.თ.
4	რევაზ შენგელია, ნათია შენგელია,....	კორონომიკური კრიზისი: ეროვნული წარმოების განვითარების შემაფერხებელი თუ სტიმულატორი? ISSN 2587-4713	საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ. „ეკონომიკა“ , N3-5, 2020წ.	თბილისი	08. ნ.თ.

5	რევაზ შენგელია, ჟუჟუნა წიკლაური,..	გლობალური სასურსათო პრობლემის გადაჭრის ერთ- ერთი უმთავრესი საშუალების შესახებ(შპს სამეცნიერო- საწარმოო გაერთიანება „ევრიკას“ მაგალითზე) ISSN 2587-4713	საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ. „ეკონომიკა“ , N6-9, 2020წ.	თბილისი	0.5 ნ.თ.
6	რევაზ შენგელია	102 years Anniversary of the Journal "Economics! ISSN 2587-4713	საერთაშორისო რეცენზირებადი და რეფერირებადი სამეცნიერო ჟ. „ეკონომიკა“ , N6-9, 2020წ.	თბილისი	0.1 ნ.თ.
7	მამალაძე ირინე	მსოფლიო პანდემიის პირობებში კორპორაციულ სოციალურ პასუხისმგებლო ბის გავლენა ფირმების საფინანსოს აქმიანობაზე	ბიზნეს-ინჟინერინგი ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი ISSN 1512-0538	თბილისი	121- 125გვ
8	მამალაძე ირინე	საქართველოში ფინანსური განათლების მდგომარეობის	მეოთხე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, სტუ	თბილისი	

		ანალიზი და შეფასება	ბიზნესტექნოლოგიების ფაკულტეტი 2020 ივლისი		
9	ზურაბ გარაყანიძე, გიორგი ხვიჩია.	რფ-ს მეღვინეობის ახალი კანონმდებლობის შესაძლო გავლენა ქართული ღვინის ექსპორტზე. ISSN p1987-6890	ჟურნ. „ეკონომისტი“, N1, 2020. https://ekonomisti.tsu.ge/doc/20ek1.pdf	თბილისი	7 გვერდი (გვ. 74-81).
10	დემნა კვარაცხელია	ზომიერი ინფლაცია - ეკონომიკური ზრდის აუცილებელი პირობა, ISSN 1512-0538	ბიზნეს-ინჟინერინგი, #3, 2020წ	თბილისი, სტუ-ს გამომცემლობა	4 გვერდი
11	დალი სეხნიაშვილი, ხათუნა გაბიძინაშვილი	შიდა საინვესტიციო რესურსების ეფექტურად მართვის გზები საქართველოში ISSN 2587-5000	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ეკონომიკა და ფინანსები“, 2020, #1	საქართველო, გამომცემლობა „დანი“	გვ. 237 - 246
12	ალექსანდრე სიჭინავა, ჯემალ გაბოკიძე, დალი სეხნიაშვილი	ეკონომიკური ინჟინერია/ინჟინერინგი ეკონომიკაში ISSN 1512-0538	ბიზნეს-ინჟინერინგი #1-2, 2020წ	თბილისი, გამომცემლობა „საჩინო“	გვ. 5-9
13	დალი სეხნიაშვილი	ქალთა უფლებების და შესაძლებლობების გაფართოება არაფორმალურ ეკონომიკაში ISSN 2587-5000	ყოველკვარტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „ეკონომიკა და ფინანსები“, 2020, #3	საქართველო, გამომცემლობა „დანი“	გვ. 32 - 42
14	Dali Sekhniashvili, Shota Veshapidze	The importance of Capital Market Development for Improving the Investment	ECOFORUM, an international, multi-disciplinary, refereed (peer-reviewed) and open access journal, ISSN 2344 - 2174	"Stefan cel Mare" University of Suceava, Romania	6

		Ecosystem in Georgia			
15	თამარ აბუაშვილი ნინო ბენდიანიშვილი	„საინვესტიციო საქმიანობის განხორციელების თანამედროვე ელექტრონული საშუალებები“ ISSN 1512-0538	ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“, №1-2, 2020	თბილისი	6
16	ნინო ბენდიანიშვილი, თამარ აბუაშვილი	„საინვესტიციო საქმიანობის განხორციელების თანამედროვე ელექტრონული საშუალებები“ ISSN 1512-0538	ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“, №1-2, 2020	თბილისი	6
17	ნინო ბენდიანიშვილი	„ურთიერთდაკავშირებული საინვესტიციო ფონდების სამართლებრივი რეგულირების საშუალებები საქართველოში“ ISSN 1512-0538	ჟურნალი „ბიზნეს-ინჟინერინგი“, №3, 2020	თბილისი	6
18	ნაზი ჭიკაიძე	საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკის განვითარების ტენდენციები ISSN-2587-5000	ეკონომიკა და ფინანსები N 1	თბილისი, გამომც., „დანი“	5
19	ლია ჭყონია	საქართველოს ეკონომიკის გამოწვევები COVID-19-ის ფონზე	საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი "ბიზნეს-ინჟინერინგი" #3-4	თბილისი ყოველკვრტალური რეფერირებადი და რეცენზირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი	გვ.93-96
<p>1. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ეკონომიკური პროცესების მარალი დინამიზმი ქმნის უდიდეს შესაძლებლობებს ახალი ღირებულებების შექმნისა და საზოგადოების კეთილდღეობის ამაღლებისათვის. ეკონომიკური მეცნიერება ინტერდისციპლინარული მეცნიერებაა და იგი ხელს</p>					

უწყობს ეროვნული ეკონომიკის სხვადასხვა დარგების ჰარმონიულ ფუნქციონირებას. ერთ-ერთ ასეთ მიმართულებას წარმოადგენს ეკონომიკური ინჟინერინგი. ეკონომიკური ინჟინერინგი არის ეკონომიკური პროცესების სრულყოფა. ეკონომიკური ინჟინერინგის ცნება წარმოიშვა დიდ ბრიტანეთში ეკონომიკურ-საკონსულტაციო საქმიანობის სახით სამოქალაქო მშენებლობის სხვადასხვა დარგში. შემდგომ იგი დაინერგა აშშ-ი. აშშ-ს ეკონომიკას მისმა დანერგვამ მისცა უდიდესი შემოსავალი. ოგვიანებით ეკონომიკური ინჟინერინგი დაინერგა აზიის ქვეყნებში, კონკრეტულად იაპონიაში. ეკონომიკური ინჟინერინგი დაინერგა მაღალტექნოლოგიურ განვითარებულ ქვეყნებში და იგი გახდა საერთაშორისო ვაჭრობის საგანი და იგი ჩამოყალიბდა საერთაშორისო კომერციული საქმიანობის დამოუკიდებელ სახედ. ასეთი მიდგომა საშუალებას იძლევა ეკონომიკური ინჟინერინგის შედეგების ანალიზი მოხდეს მიკრო და მაკრო ეკონომიკის დონეზე. იგი საშუალებას იძლევა მოვახდინოთ ეკონომიკური პროცესების მოდელირება, შევქმნათ მისი განხორციელების მყარი სამართლებრივი ბაზა.

2. კონფერენციაზე განსაკუთრებული ხაზი გაესვა კოვიდ-19 გავლენას ეკონომიკის განვითარებაზე. სტატიაში მიმოხილულია საინჟინრო ეკონომიკის საგანი და მნიშვნელობა საინჟინრო სპეციალობის სტუდენტებისათვის. საინჟინრო ეკონომიკის სასწავლო საგნად შემოღება დაკავშირებულია საინჟინრო პრაქტიკის წიაღიდან წამოსულ პრობლემატიკასთან საინჟინრო ეკონომიკის სწავლებას საინჟინრო სპეციალობის სტუდენტებისათვის დიდი მნიშვნელობა აქვს მათი მომავალი პრაქტიკულ-ეკონომიკური საქმიანობის სრულყოფისათვის.

3. ინოვაციური ბიზნესის და საერთოდ ინოვაციური ეკონომიკის განვითარების ერთადერთი თუ არა ერთ-ერთი უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია **ინვესტიციების წარმართვა** სწორედ კრეატიული, შემოქმედებითი კონკურენტუნარიანობის მატარებელი ადამიანებისაკენ, დაწყებული მომუშავე პერსონალიდან კომპანიის დამფუძნებლების, ხელმძღვანელების ჩათვლით. 21-ე საუკუნის მსოფლიო ეკონომიკაში კერძო ინოვაციური ბიზნესის ხელშეწყობის მექანიზმად უნდა იქცეს ბიზნესინკუბატორები, სტარტაპები და ა.შ., რადგან ისინი კრეატიულ ადამიანებს საშუალებას მისცემს გარკვეულ შეღავათიან პირობებში გაიარონ საკუთარი ბიზნესის ჩამოყალიბებისა და განვითარების პროცესი, შესთავაზონ სხვადასხვა სერვისები, ტრენინგები, პირდაპირი კავშირები ინვესტორებთან, ასევე დაეხმარონ უახლესი ტექნიკისა და ტექნოლოგიების დანერგვაში.

4. თანამედროვე სწრაფცვალებად კონკურენციის პირობებში ნებისმიერი ქვეყნის ეკონომიკის წარმოდგენა შეუძლებელია მუდმივი განახლებისა და ცვლილებების გარეშე. ცნობილი გამოთქმის არ იყოს, **მუდმივი** ჩვენს ცხოვრებაში მხოლოდ ცვლილებებია. ეკონომიკის განსავითარებლად, წარმატებული ცვლილებების განსახორციელებლად კი საჭიროა სწორი სტრატეგიის შერჩევა, ყოველგვარი რესურსების მობილიზება და , რაც მთავარია, პროცესის მართვა. სწორედ **კრიზისი**, განსაკუთრებით **კორონომიკური კრიზისი**, როგორც მას ლიტერატურაში ასე მოიხსენიებენ, არის ის მოვლენა, რომელიც შეიძლება შეფასდეს როგორც **ცვლილებები, სტიმულატორი, ახალი შესაძლებლობები** სხვადასხვა მიმართულებით.

კრიზისის, უწინარეს ყოვლისა, კორონომიკური კრიზისის პირობებში მთავარია ორიენტაცია ავილოთ ეროვნული წარმოების გადარჩენაზე, ხოლო პოსტკორონომიკური კრიზისის შემდეგ მის სწრაფ განვითარებაზე;

ამრიგად, ეროვნული წარმოების განვითარების პერსპექტივებზე კორონომიკური კრიზისის ფონზე შეიძლება გავაკეთოთ შემდეგი დასკვნები:

-ინვესტიციურმა პოლიტიკამ გარკვეული თავდაცვითი ხასიათი უნდა მიიღოს. მთავარი აქცენტი უნდა გაკეთდეს შიდა ინვესტიციებზე იმ დარგებში, რომლებსაც საქართველოსთვის სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს. განსაკუთრებული ყურადღება უნდა დაეთმოს ემიგრანტებისათვის სასურველი საინვესტიციო გარემოს შექმნას. სამამულო ნაწარმის გადიდება, ადგილობრივი წარმოების განვითარება კრიზისის, განსაკუთრებით, კორონომიკური კრიზისის დროს ქვეყნის გადარჩენის ყველაზე საუკეთესო და შედეგიანი საშუალებაა(3);

-სახელმწიფომ უნდა წახალისოს იმ დარგებში განსახორციელებელი ინვესტიციები, რომლებიც ორიენტირებულნი არიან იმპორტმცვლელი პროდუქციის წარმოებაზე ან ექსპორტზე;

- უნდა მოვიზიდოთ უცხოური ინვესტიციები ისეთ დარგებში, რომელთა ათვისება ადგილობრივ მეწარმეებს საკუთარი ძალებით არ შეუძლიათ;

-წავახალისოთ ისეთი საინვესტიციო პოლიტიკა, რომელიც ორიენტირებულია **ინოვაციებში, რეალური პროდუქტის წარმოებაში** ინვესტირებაზე; 21-ე საუკუნის ეკონომიკა ხომ მხოლოდ ცოდნაზე დამყარებული ეკონომიკა უნდა იყოს. ქვეყნის სწრაფვას ცვლილებებისაკენ და განვითარებისაკენ, რასაც კორონომიკური კრიზისი ახალი შესაძლებლობების გაჩენით აჩქარებს, განსაზღვრავს სწორედ მოსახლეობის განათლების დონე(მაგალითად, უმაღლესი განათლების მქონე ადამიანების პროცენტული მაჩვენებელი), ცოდნის საერთო ხარისხი. ასე რომ **კორონომიკური კრიზისი** არა იმდენად შემაფერხებელი, ხელის შემშლელი ფაქტორია, რამდენადაც **ახალი შესაძლებლობების გაჩენის სტიმულატორი და განვითარების კატალიზატორი.**

ზემოაღნიშნული ღონისძიებების გატარება საქართველოში გამოიწვევს ხალხის ცხოვრების დონის ამალღებას იმ დონეზე, რისი ღირსიცაა შესანიშნავი გეოგრაფიული მდებარეობისა და ბუნებრივ-ნიდაგობრივ-კლიმატური პირობების მქონე ქვეყანა. ამით, ბედნიერი სახელმწიფოების სიაში 117-ე კი არ ვიქნებით, არამედ ათეულშიც შეიძლება მოვხვდეთ. ყველაფერი დამოკიდებულია იმაზე, თუ კორონომიკური კრიზისი რამდენხანს გაგრძელდება. იმედი უნდა ვიქონიოთ, ეს ყველაფერი შედარებით მალე გადაივლის და ეკონომიკა, საზოგადოებრივი ცხოვრება ჩვეულ რიტმსა და კალაპოტს დაუბრუნდება.

5, დღეს, როცა მთელი მსოფლიო გლობალური სასურსათო პრობლემის გადაწყვეტის მოლოდინშია, მისასალმებელია შპს „სამეცნიერო-საწარმოო გაერთიანება **ევრიკას**“ მიერ ახლახანს შექმნილი მაღალეფექტიანი ორგანულ-მინერალური სასუქი **„ალზურინის“** აღიარება სათანადო ლიცენზიის მინიჭებით(რეგისტრაციის თარიღი-**31.07.2020 წ. #1248**), რომელიც ხორბლისა და სიმინდის კულტურებში 5 წელიწადია იცდებოდა საქართველოში და მის ფარგლებს გარეთ და გასაოცარი შედეგები დაფიქსირდა. „ალზურინი“-ს მოქმედებით **-60%-მდე** იზრდება ხორბლისა და სიმინდის მოსავლიანობა, უმჯობესდება მისი ხარისხი და **ეკოლოგიურად სუფთა პროდუქტი მიიღება.** ბევრ ახალ საყურადღებო დადებით თვისებებთან ერთად საგულისხმოა ერთ-ერთი ის გარემოებაც, რომ მოწეული პროდუქტის **შენახვის ვადებიც ხანგრძლივდება** და, როგორც მისი გამოყენების ინსტრუქციიდან ირკვევა, **ყველა მაჩვენებლებით წინ უსწრებს იმპორტულ**

სტიმულატორებს[7.გვ.12.]. როგორც ამ ახალი ინოვაციური პრეპარატის შექმნის შესახებ გამომხატურებები მეტყველებენ, ეს არის "ცოდნის სამკუთხედის" - "განათლება-მეცნიერება-ბიზნესი" ეფექტიანი კავშირის შედეგი. ასეთი კავშირების შექმნის აუცილებლობა ყველა დარგში და წარმატებაც არ დაიგვიანებს, რისთვისაც ყველა უნივერსიტეტში უნდა დაიგეგმოს ასეთი კავშირების ჩამოყალიბების გზები და მივიღებთ სამეწარმეო უნივერსიტეტებს. ვფიქრობთ, სწორედ ეს იქნება თანამედროვე უნივერსიტეტების განვითარების ახალი მოდელი.

აღსანიშნავია ის გარემოება, რომ ამ ინოვაციური პროდუქტის ავტორია ახალგაზრდა მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, პრეზიდენტის გრანტის მფლობელი, საქართველოს ეროვნული მეცნიერებათა აკადემიის სტიპენდიანტი, 2018 წლის საუკეთესო მეცნიერი (ეს ჯილდო მიენიჭა სსიპ შოთა რუსთაველის საქართველოს ეროვნული სამეცნიერო ფონდის მიერ სიცოცხლის შემსწავლელ, ჯანდაცვის, აგრარულ მეცნიერებების მიმართულებით მოღვაწე წლის საუკეთესო მეცნიერთა ჯგუფის ნომინაციაში გამარჯვებისათვის)-ალექსანდრე სხირტლაძე.

6, Dear Colleagues, economists and students of economic profile!

Exactly 102 years ago, on September 13th, 1918 (the second Friday of the month), the first issue of the scientific Journal "Georgian Economist", now "Economics" was published.

Already twenty years have passed, when by the initiative of the former Minister of Economy of Georgia, Academician Vladimer Papava, Georgian economists have been celebrating a professional holiday on the second Friday of every September - **the Economist's Day**, which was firstly celebrated in 1999 by the President's Order.

The 100th anniversary of the journal "**Economics**" was celebrated on a large scale on 13th September, 2018 at the Georgian National Academy of Sciences. To celebrate this anniversary, we were able to provide readers with a special edition of the entire material (#9, 2018) of *all first 6 issues* of journal published in both languages *in the first year* of the country's independence (1918). The topics covered in it are still relevant today and are of great importance for the state-building of Georgia today in terms of experience, especially when the period, epoch and present of the first issues of the scientific economic journal are somewhat compatible.

Moreover, it was important from the government side, congratulations of **the Prime Minister of Georgia** to the editorial board of the journal "**Economics**". There are almost no government institutions or private structures of economic profile, higher education institutions, magazines and newspapers of economic profile, educated economists who do not respond to this event. All this imposes a great responsibility for the editors of this journal. We believe that the 102-year-old journal, which has a great tradition, will continue its creative activity with high enthusiasm in the future and will make a significant contribution to the revival of the national economy.

ძვირფასო კოლეგებო, ეკონომისტებო და ეკონომიკური პროფილის სტუდენტებო! ზუსტად 102 წლის წინ, 1918 წლის 13 სექტემბერს (თვის მეორე პარასკევს), გამოვიდა ჟურნალ „საქართველოს ეკონომისტის“, ამჟამად „ეკონომიკის“ პირველი ნომერი. უკვე ოცი წელია, რაც საქართველოს ეკონომიკის ყოფილი მინისტრის, აკადემიკოს ვლადიმერ პაპავას ინიციატივით პრაქტიკულად ყოველი სექტემბრის მეორე პარასკევს ქართველი ეკონომისტები აღნიშნავენ პროფესიულ დღესასწაულს - ეკონომისტის დღეს, რომელიც საქართველოს პრეზიდენტის 1999 წ. ბრძანებით დაწესდა.

ჟურნალ „ეკონომიკის“ 100 წლისთავი საკმაოდ მასშტაბურად აღინიშნა 2018 წ. 13 სექტემბერს საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნულ აკადემიაში. ამ იუბილეს აღსანიშნავად შევძელით

მკითხველებისათვის სპეციალური გამოშვებით მიგვეწოდებინა ქვეყნის დამოუკიდებლობის პირველსავე წელს (1918) ორივე ენაზე გამოსული სულ 6-ვე ნომრის მთლიანი მასალა (#9,2018 წ.). მასში მოცემული თემატიკა აქტუალურია დღესაც და დიდი მნიშვნელობა აქვს დღევანდელი საქართველოს სახელმწიფოებრივი აღმშენებლობისათვის გამოცდილების თვალსაზრისით, მით უმეტეს როცა ჟურნალის პირველი ნომრების გამოცემის პერიოდი, ეპოქა და დღევანდელი გარკვეულწილად ერთმანეთს მიესადაგება.

მნიშვნელოვანი იყო მთავრობის მხრიდან ჟურნალი „ეკონომიკის“ რედაქციისადმი **საქართველოს პრემიერ მინისტრის მოლოცვა**. თითქმის არ დარჩენილა არცერთი ეკონომიკური პროფილის სამთავრობო დაწესებულება თუ კერძო სტრუქტურა, უმაღლესი სასწავლებლები, ეკონომიკური პროფილის ჟურნალები და გაზეთები, სწავლული ეკონომისტები, რომლებიც არ გამოხმაურებიათ ამ ღონისძიებას. ყოველივე ეს დიდ პასუხისმგებლობას აკისრებს ჟურნალის რედაქციას. გვჯერა, რომ დიდი ტრადიცია გამოვლილი 102 წლის ჟურნალი მომავალშიც კვლავ მაღალი ენთუზიაზმით გააგრძელებს თავის შემოქმედებით საქმიანობას და ჯეროვან წვლილს შეიტანს ეროვნული ეკონომიკის აღორძინების საქმეში.

7. მსოფლიო პანდემიის პირობებში კორპორაციულ სოციალურ პასუხისმგებლობის გავლენა ფირმების საფინანსო საქმიანობაზე

გლობალიზაციის, სწრაფად ცვალებადი გარემო-ფაქტორებისა და მსოფლიო პანდემიის პირობებში, კორპორაციულ სოციალურ პასუხისმგებლობასა და ფირმების საფინანსო საქმიანობასთან დაკავშირებული ინტერესი ეტაპობრივად იზრდება - როგორც საერთაშორისო, ასევე ლოკალურ (ადგილობრივ) ფირმებში. პანდემიის დროს ბევრი ფირმა დაიხურა და ეს ნიშნავს, რომ ახლა არის შესაფერისი დრო, შეიქმნას ახალი ერთგული მომხმარებლების აუზი. ფორსმაჟორული სიტუაცია გამოავლენს არაკეთილსინდისიერ მეწარმეებს. თუ კომპანია გადარჩა ამ საკარანტინო პერიოდში, მაშინ მისი რეპუტაცია პირდაპირ იქნება დამოკიდებული იმაზე, თუ როგორ აჩვენა თავისი ღირებულება რთულ პერიოდში.

ფირმების საფინანსო საქმიანობის წარმატება თუ წარუმატებლობა დამოკიდებულია ერთმანეთისგან განსხვავებულ მრავალ სხვადასხვა ფაქტორზე, რომელიც გვამღვეს საბოლოო შედეგს - მოგება-ზარალის სახით. დღესდღეობით თანამედროვე პირობებში, მსოფლიოს მასშტაბით საზვარგარეთული ფირმები მათი სიდიდისა და საქმიანობის მიუხედავად აცნობიერებენ რომ უნდა მოერგონ საზოგადოებას, რომელიც მათგან ითხოვს სოციალურად აქტიურ ქმედებებს. კორპორაციული სოციალური პასუხისმგებლობა (CSR) არ შეიძლება განხილულ იყოს ფირმის მიერ გაწეულ ხარჯად, ეს არის გარკვეული სახის ინვესტიცია, რომელსაც მომავალში მოაქვს კონკურენტული უპირატესობა.

დღემდე კამათის საგანს წარმოადგენს როგორი შედეგის მომტანი იქნება კორპორაციული სოციალური პასუხისმგებლობის პრინციპების გამოყენება ფირმებისთვის. CSR-ის ერთ-ერთი ყველაზე მწვავე ოპონენტი გახლდათ გამოჩენილი ეკონომისტი მილტონ ფრიდმანი, რომელიც 1980-იან წლებში ამტკიცებდა, რომ CSR-ის პოტენციურად მომგებიანი ფინანსური შედეგები (ასეთის არსებობის შემთხვევაში) მოითხოვს არაპროპორციულად მაღალი განხორციელების ხარჯებს, რაც გამოიწვევს საერთო უარყოფით ფინანსურ ეფექტს. მისი მთავარი ოპონენტი, ვინც მხარს უჭერდა კომპანიებში CSR-ის შემოღების აუცილებლობას, იყო ბიზნესის ეთიკის პროფესორი ედვარდ ფრიმენი. ფრიმენის მიერ შემოთავაზებული ნაშრომი „ბიზნესის ახალი ისტორია“ ხაზს უსვამს პასუხისმგებელი კაპიტალიზმის

იდეას, სადაც ბიზნესის მამომრავებელია არა მხოლოდ მოგება, არამედ ღირებულებები და ეთიკა.¹ ფრიმენი CSR-ს განიხილავს არა როგორც კორპორაციების დამატებითი სოციალური, ეთიკური და ეკოლოგიური ვალდებულებების სერიას, არამედ როგორც დაინტერესებულ მხარეთა ეფექტურ მართვას, რაც ნამდვილად მნიშვნელოვანია გრძელვადიანი ფინანსური კეთილდღეობისთვის.

8. საქართველოში ფინანსური განათლების მდგომარეობის ანალიზი და შეფასება

უკანასკნელ პერიოდში, ფინანსური განათლება ფართოდ იქნა აღიარებული როგორც ფინანსური კეთილდღეობის არსებითი კომპონენტი. აქედან გამომდინარე, მსოფლიო მასშტაბით, ფინანსურ განათლებასთან დაკავშირებულ საკითხებს დარგობრივი პოლიტიკის დაგეგმვის პროცესში სულ უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება. სწორედ ეს ტენდენცია გავრცელდა საქართველოშიც 2016 წლიდან და აქტუალურ პრობლემას წარმოადგენს, რომელიც ეროვნული ბანკისა და სხვადასხვა ფინანსური დაწესებულებების მიერ აქტიურ დისკუსიის საგანს წარმოადგენს. ქვეყნის ფინანსური სტაბილურობა განისაზღვრება თითოეული ჩვენგანის მზადყოფნით მართოს პირადი ფინანსები სწორად. საქართველოს მოსახლეობას დღეს, ისე როგორც არასდროს, სჭირდება ფინანსური განათლების შესახებ ცოდნა, კერძოდ – როგორ მართოს და დაგეგმოს საკუთარი ფინანსები, შეიქმნას ზოგადი წარმოდგენა სადაზღვევო პროდუქტებზე, ანაზრებზე, ფინანსურ სერვისებზე, საკრედიტო ბაზარზე, რეფინანსირების შესახებზე, ეფექტურ საპროცენტო განაკვეთზე და ა.შ. რადგანაც ფინანსური გადაწყვეტილების მიღება ხდება ყოველდღიურად და კორელაციურად ეს გადაწყვეტილებები ზეგავლენას ახდენენ ნებისმიერი ჩვენგანის ცხოვრებაზე და შესაბამისად ქვეყნის ფინანსურ მდგომარეობაზე.

ფინანსური განათლება კომპლექსური ცნებაა და ის ცოდნის, დამოკიდებულებებისა და ქცევების კომბინაციას წარმოადგენს. საქართველო განვითარებადი ქვეყნების რიგში დგას და შესაბამისად მისი საფინანსო სექტორიც ეტაპობრივად, ქვეყნის განვითარების პარალელურად ვითარდება. საქართველოს ფინანსური განათლების დონის მიხედვით მსოფლიოს მასშტაბით 144 ქვეყანას შორის 96-ე პოზიციაზეა. რეიტინგის მიხედვით პირველ სამეულში - დანია, ნორვეგია და შვედეთი არიან. ბოლო პოზიციებზე ალბანეთი - 14% ავღანეთი - 14%, და იემენი - 13% აღმოჩნდნენ. საერთაშორისო სარეიტინგო სააგენტო Standard & Poor's-ის მიერ მომზადებული ანგარიშის თანახმად, საქართველოში ზრდასრული მოსახლეობის მხოლოდ 30% არის ფინანსურად განათლებული.²

ეს პრობლემა 2016 წლიდან იღებს სათავეს და სწორედ ამ პერიოდში განხორციელდა კვლევა ეროვნული ბანკისა და ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის/ფინანსური განათლების საერთაშორისო ქსელის (OECD/INFE) მიერ, რომელიც ჩვენს მიერ იქნა მოძიებული და რის საფუძველზეც შემდგომში განვაგრცეთ კვლევა. რომელიც საქართველოს მასშტაბით ჩატარდა და რომელში 1100 - მა რესპოდენტმა მიიღო მონაწილეობა, რეგიონებისა და დასახლების ტიპის მიხედვით განხორციელდა, ხოლო რესპოდენტები შემთხვევითი შერჩევის პრინციპის საფუძველზე შეირჩნენ. საქართველოში მეტად გავრცელებულ და გამოყენებად პროდუქტებს, როგორც ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის /ფინანსური განათლების საერთაშორისო ქსელის მიერ ჩატარებული კვლევები ცხადყოფს: განვადება - 97 %; მიმდინარე ანგარიში - 88 % და სალომბარდე

² GAINS IN FINANCIAL INCLUSION, GAINS FOR A SUSTAINABLE WORLD – www.worldbank.org (გადამოწმებულია 20.05.2019)

სესხი - 97 % მიეკუთვნება.³ საქართველოში ფინანსური განათლების კუთხით მდგომარეობა არც თუ ისე სახარბიელოა, რასაც ადასტურებს კვლევის შედეგად რესპოდენტების მხრიდან მიღებული პასუხები.

9, კანონით „რუსეთის ფედერაციაში მეღვინეობისა და ღვინის წარმოების შესახებ“ ღვინის იმპორტიორებს, მათ შორის ქართულ კომპანიებს, ემუქრებათ სატარიფო და არასატარიფო დისკრიმინაცია, რაც ეწინააღმდეგება მსო-ს (WTO) წესებს. კანონის მოთხოვნები შესაძლებელია გასაჩივრდეს მსო-ს დავების განხილვის საბჭოში. აღნიშნული დისკრიმინაცია გამოიწვევს იმპორტული ქართული ღვინოების რუსული ბაზრიდან გამოდევნას არა ჯანსაღი კონკურენციით, არამედ პროტექციონიზმით.

10, ინფლაციის ტემპის რეგულირების მიზანია ფასების დონის მოძრაობის ისეთი ტრაექტორიის მიღწევა, რომელიც პროდუქციის გამოშვების ზრდისას უზრუნველყოფს პროდუქციის ერთეულის წარმოებაზე გაწეული საშუალო დანახარჯების ამაღლების ანაზღაურებას - მოგების საშუალო ნორმის შემცირების გარეშე. შესაბამისად, საქართველოში ინფლაციის ტემპის რეგულირებისას, გარდა ფულადი ფაქტორებისა, აგრეთვე გათვალისწინებული უნდა იყოს ერთობლივ მიწოდებაზე ზემომქმედი ეგრეთწოდებული „ფასწარმომქმნელი“ ფაქტორებიც.

აღნიშნულ მოსაზრების სასარგებლოდ მეტყველებს ის, რომ საქართველოში პროდუქციის გამოშვების მოცულობა (მშპ) მნიშვნელოვნად ჩამორჩება მის ბუნებრივ დონეს, რასაც ადასტურებს უმუშევრობის მაღალი დონის არსებობა.

შესაბამისად სტატიაში განსაზღვრულია საქართველოში ინფლაციის ოპტიმალური დონის ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

11, საინვესტიციო ფონდები დღეს ფინანსური შუამავლობის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ფორმაა. უცხო ქვეყნების გამოცდილება მიუთითებს ხალხის დანახარჯების მაღალ ინვესტიციურ მნიშვნელობაზე და მისი მართვისთვის საჭიროა კოლექტიური ინვესტიციის ინსტრუმენტების შემუშავების აუცილებლობაზე.

ავტორთა მოსაზრებით, სასურველია საქართველოში თავისუფალი აქციების ბაზრის განვითარების პროცესის დასაწყისიდანვე მეტად დინამიური და რაციონალური ფორმის მიღება. საინვესტიციო რესურსებად ადეკვატურად გამოყენების მიზნით, მნიშვნელოვანია, რომ შესწავლილ იქნას საინვესტიციო ფონდების ფუნქციონირებისა და მათი პოპულარიზაციის თავისებურებები.

ნაშრომში განხილულია საინვესტიციო ფონდების როლი საქართველოში შიდა საინვესტიციო რესურსების ეფექტურად მართვაში, ხალხის ეკონომიკურ კეთილდღეობაში, გაანალიზებულია საქართველოში საინვესტიციო ფონდების თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაქტიკული გამოცდილება.

12. საბაზრო ეკონომიკის პირობებში ეკონომიკური პროცესების მაღალი დინამიზმი ქმნის უდიდეს შესაძლებლობებს ახალი ღირებულებების შექმნისა და საზოგადოების კეთილდღეობის ამაღლებისათვის. ეკონომიკური მეცნიერება ინტერდისციპლინარული მეცნიერებაა და იგი ხელს უწყობს ეროვნული ეკონომიკის სხვადასხვა დარგების ჰარმონიულ ფუნქციონირებას. ერთ-ერთ ასეთ

³ ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის/ფინანსური განათლების საერთაშორისო ქსელის (OECD/INFE) მიერ ჩატარებული კვლევა. 2016 წლის ნოემბერი, საქართველო.

მიმართულებას წარმოადგენს ეკონომიკური ინჟინერინგი. ეკონომიკური ინჟინერინგი არის ეკონომიკური პროცესების სრულყოფა. ეკონომიკური ინჟინერინგის ცნება წარმოიშვა დიდ ბრიტანეთში ეკონომიკურ-საკონსულტაციო საქმიანობის სახით სამოქალაქო მშენებლობის სხვადასხვა დარგში. შემდგომ იგი დაინერგა აშშ-ში. აშშ-ს ეკონომიკას მისმა დანერგვამ მისცა უდიდესი შემოსავალი. მოგვიანებით ეკონომიკური ინჟინერინგი დაინერგა აზიის ქვეყნებში, კონკრეტულად იაპონიაში. ეკონომიკური ინჟინერინგი დაინერგა განვითარებულ ქვეყნებში და იგი გახდა საერთაშორისო ვაჭრობის საგანი და იგი ჩამოყალიბდა საერთაშორისო კომერციული საქმიანობის დამოუკიდებელ სახედ. ასეთი მიდგომა საშუალებას იძლევა ეკონომიკური ინჟინერინგის შედეგების ანალიზი მოხდეს მიკრო და მაკრო ეკონომიკის დონეზე. იგი საშუალებას იძლევა მოვახდინოთ ეკონომიკური პროცესების მოდელირება, შევქმნათ მისი განხორციელების მყარი სამართლებრივი ბაზა.

13. სტატიაში განხილულია ქალთა არაფორმალური დასაქმების მიზეზები და შედეგები, რათა შემუშავდეს რეკომენდაციები პოლიტიკის შემქმნელებისთვის ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების მიზნით. ნაშრომში მოცემულია თუ რა იწვევს ქალებს არაფორმალური დასაქმებისკენ, რა არის უარყოფითი და როგორ შეიძლება ქალთა უფლებებისა და შესაძლებლობების გაძლიერება არაფორმალურ ეკონომიკაში.

ნაშრომში გაანალიზებულია, თუ როგორ შეუძლიათ ქალებს გადაადგილება თავიანთი ეკონომიკური პოზიციის შეზღუდვის მდგომარეობიდან, როდესაც მათ აქვთ შესაძლებლობა მიიღონ გადაწყვეტილებები ოჯახსა და შრომის ბაზარზე და ხელი შეუწყონ გადასვლას არაფორმალურიდან ფორმალურ ეკონომიკაში.

14. უცხოური და ადგილობრივ ინვესტიციებს, მოსახლეობის საინვესტიციო აქტივობას დამატებითი სამუშაო ადგილების შექმნით და ეკონომიკის გააქტიურების გზით ნებისმიერი ქვეყნის განვითარებისთვის მეტად მნიშვნელოვანი როლის შესრულება შეუძლია. საქართველოს ეკონომიკის განვითარებისათვის დასაქმების, ექსპორტისა და სავალუტო შემოსავლების ზრდის, ახალი ტექნოლოგიების განვითარებისა და საერთაშორისო ეკონომიკურ სივრცეში პროგრესული ინტეგრაციასთვის აუცილებელია ადგილობრივი და უცხოური ინვესტიციების არსებითი ზრდა.

ამისთვის კი კრიტიკულად მნიშვნელოვანია კაპიტალის ბაზრის განვითარება.

სტატიის მიზანია გამოავლინოს კაპიტალის ბაზრის, უფრო ზუსტად კი ფასიანი ქაღალდების ბაზრის ზეგავლენა ქვეყნის ეკონომიკურ ზრდაზე საქართველოში, განსაზღვროს ადგილობრივი კომპანიების და მოსახლეობის მხრიდან დამატებით კაპიტალზე საჭიროება და მათზე ხელმისაწვდომობის შესაძლებლობები.

განსაზღვრის ფუნდამენტური პირობები.

15, 1. თანამედროვე კომერციული საინფორმაციო სერვისები მიზანმიმართულად ვითარდება და ინტერნეტ მომხმარებლების მოზიდვა მათი მომსახურების მთავარი ამოცანაა. საინვესტიციო კლიმატი ქვეყნის ზოგადი ეკონომიკური ვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია საინვესტიციო საქმიანობის განვითარების თანამედროვე საშუალებების გამოყენება საქართველოში.

ახალი ტექნოლოგიის დანერგვა, რომელიც დაფუძნებულია ელექტრონული გამოთვლითი ტექნოლოგიის სწრაფ განვითარებაზე, ქვეყნებს საშუალებას აძლევს შექმნან ეფექტური ეროვნული და

საერთაშორისო საინფორმაციო ქსელები. ეს ასევე ეხება ერთიანი ბაზის შექმნას ინვესტიციების სფეროში.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს აქვს მრავალი პრობლემა, რაც უარყოფითად მოქმედებს ქვეყნის საინვესტიციო საქმიანობაზე, განსაკუთრებით მის განვითარებაზე. იმისათვის, რომ ქვეყანას შესაბამისი გარემო შეექმნას, ერთ-ერთი შესაძლო გზა არის საინვესტიციო საქმიანობის კომპლექსური მიდგომების შემუშავება.

მნიშვნელოვანია საერთაშორისო ქსელი Comarch EDI, რომელიც გამოიყენება მონაცემთა გაცვლის პროცესებში. იგი უზრუნველყოფს გლობალურ დონეზე საინვესტიციო საქმიანობის განვითარებასა და უცხოური საინვესტიციო კომპანიების სწრაფ და მიზანმიმართულ რეაგირებას საჭიროების შემთხვევაში.

17, 2. საინვესტიციო კლიმატი ქვეყნის ზოგადი ეკონომიკური ვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია საინვესტიციო საქმიანობის განვითარების თანამედროვე საშუალებების გამოყენება საქართველოში.

იმისათვის, რომ ქვეყანას შესაბამისი გარემო შეექმნას, ერთ-ერთი შესაძლო გზა არის საინვესტიციო კომპლექსური საქმიანობის შემუშავება. დასკვნის სახით კი შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ აუცილებელია საქართველოში ამ სფეროს კანონმდებლობის გაუმჯობესება. ამ დასკვნების საფუძველზე, ეს საკითხი შეიძლება განვიხილოთ ერთ-ერთ ყველაზე აქტუალურ და მნიშვნელოვან თემად, რადგან საინვესტიციო კანონმდებლობის შესწავლა არის პირდაპირი გზა მასში არსებული ხარვეზების გამოსავლენად.

აღნიშნული კვლევის მიზნად განისაზღვრება, როგორც საქართველოში საინვესტიციო ფონდების საშუალებით ინვესტიციური საქმიანობის იურიდიული რეგულირების პრობლემების ძიება, ასევე ამ სფეროში საკანონმდებლო ხარვეზების იდენტიფიცირება, აგრეთვე მათი გადაჭრის გზების ძიება და დასაბუთება. ამ მიზნების მისაღწევად აუცილებელია შემდეგი ურთიერთდაკავშირებული ამოცანების გადაწყვეტა:

1) შეისწავლოს საინვესტიციო საქმიანობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმები, დადგინდეს არსებული პრობლემები და წინააღმდეგობები;

2) გამოხატოს ძირითადი ცნებები, კერძოდ, საინვესტიციო საქმიანობა, საინვესტიციო რეგულირების სპეციფიური ტერმინები, ასევე განსხვავება მათ შორის;

3) განისაზღვროს საინვესტიციო საქმიანობის მონაწილეთა შემადგენლობა და სამართლებრივი სტატუსი ინვესტიციის პროცესში;

4) გაანალიზდეს საინვესტიციო ფონდების შექმნისა და შეწყვეტის არსებული პროცედურა მათი საქმიანობის შესასწავლად.

18, თანამედროვე სამყაროში, არსებული ეკონომიკური განვითარების ფონზე, მეტად მნიშვნელოვანია ეკონომიკური პოლიტიკის თეორიული და პრაქტიკული ასპექტების გაცნობა და განსაზღვრული ფუნქციების ჩამოყალიბება, რათა მაქსიმალური სიზუსტით მოხდეს მისი როლის შეფასება სახელმწიფოს ცხოვრებაში.

დემოკრატიული საზოგადოების განვითარებისთვის დიდი მნიშვნელობა აქვს სოციალურად აქტიური ადამიანის დამოუკიდებელ, რაციონალურ და ოპტიმალურ გადაწყვეტილებას. ამგვარი

გადაწყვეტილებისთვის საჭიროა ეკონომიკური ცოდნა, რათა სწორად შევაფასოთ ეკონომიკური პოლიტიკის რეალურობა და პრაგმატულობა.

როდესაც საუბარია სახელმწიფოს როლსა და ფუნქციებზე ეკონომიკური პოლიტიკის ფარგლებში, უნდა ითქვას, რომ ნებისმიერი სახელმწიფოს სწორი ეკონომიკური პოლიტიკა უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს ქვეყნის სუვერენიტეტის განმტკიცებაში, სოციალური პრობლემების მოგვარებასა და ზოგადად სახელმწიფოს გრძელვადიანი პერსპექტივების განსაზღვრაში.

საქართველოს ეკონომიკის გამოწვევები COVID-19-ის ფონზე

Covid-19-ის პანდემიამ მოულოდნელი სტრესის ქვეშ დააყენა როგორც გლობალური ჯანდაცვა, ისე მსოფლიო სოციალური და ეკონომიკური სისტემები. პროგნოზი ბი არასახარბიელოა. საერთაშორისო სავალუტო ფონდის განცხადებით მსოფლიო ეკონომიკა 3%-ით შემცირდება.

საქართველოს ეკონომიკა ბოლო წლებში 5%-ის ფარგლებში სტაბილურად იზრდებოდა. მაგრამ ახალმა კორონავირუსმა მნიშვნელოვნად გააუარესა საქართველოს ეკონომიკური ზრდის პერსპექტივა. პანდემიასთან ბრძოლის, ვირუსის მართვის, შეზღუდვების, მოქალაქეებსა და ბიზნესსზე ზრუნვის მიმართულებით საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა ქვეყნის განვითარების ანტიკრიზისული გეგმა.

კორონავირუსის ფონზე გამოიკვეთა ქვეყანაში ადგილობრივი წარმოების განვითარების აუცილებლობა. პირველი შოკის შემდეგ ქართული ბიზნესის ნაწილმა შეძლო ადაპტირება არსებულ მდგომარეობასთან. მოახერხა თვითორგანიზება და ახალი ტიპის მომსახურებებისა და პროდუქტების შემუშავება. მათ დისტანციური მუშაობის პირობებშიც კი მოახერხეს თანამშრომელთა შენარჩუნება და არსებულ გამოწვევებთან გამკლავება.

ანტიკრიზისული გეგმის პროგრამა „ბიზნესის ხელშეწყობის,, ფარგლებში, ხელისუფლების მხარდაჭერით გაიხსნა და გაფართოვდა ათეულობით ახალი ადგილობრივი მცირე საწარმო.: ვირუსისაგან დამცავი (პირბადეები, დამცავი საშუალებები, კომბინიზონები) საშუალებების საწარმო; ბიოდეგრადირებადი პარკების, ადგილობრივი ქათმის ხორცის მწარმოებელი, დაფასოებული ხორცისა და ნახევარფაბრიკატების, ჩირების,

თხილის საშრობი, ხილისა და ბოსტნეულის გადამამუშავებელი, ხილის სამაცივრე შემნახავი, კომბინირებული საკვების, ავეჯის, კარ-ფანჯრების, ალუმინის პროფილების და ა.შ. ინვესტირებულია და მალე აშენდება პლასტმასის გადამამუშავებელი, ლითონის ნაწარმის, პოლიესტერის სინთეზური ბოჭკოსა და სილიკომანგანუმის, სამკერვალო და სხვ.

არ არის გამორიცხული, კორონავირუსს დადებითი ეფექტიც გააჩნდეს და ეროვნული ეკონომიკის აღორძინების საფუძველადაც კი მოგვევლინოს

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის პროგნოზით 2021 წელს საქართველოს ეკონომიკა, მთავრობის მიერ გატარებული ეფექტიანი ღონისძიებების ხელშეწყობით 4%-ით გაიზრდება.

6. ბექდური პროდუქციის გამოცემა უცხოეთში

6.1. მონოგრაფიები/წიგნები

№	ავტორი/ავტორები	მონოგრაფიის/წიგნის სათაური, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	-----------------	---	--------------------------------	---------------------

		ISBN		
1	Сичинава А. Ш. Месхишвили А. Сехниашвили Д. В. И др.	Земельная реформа: от монополии государства к многообразию форм собственности. Том 1. Коллективная монография. Под общей редакцией В Н Хлыстуна ISBN 978-5-934424-862-9	Самара -2020г Издательство Самарского федерального исследовательского центра РАН. 2020. Т. 1-2	Ст.720
2	Коллективная монография под общей редакцией В. Н. Хлыстуна Авторы: Сичинава А. Ш. Месхишвили А. Сехниашвили Д. В. И др.	Земельная реформа: от монополии государства к многообразию форм собственности. Том 1. ISBN 978-5-934424-862-9	Самара -2020г Издательство Самарского федерального исследовательского центра РАН. 2020. Т. 1-2	720 стр.

1, მონოგრაფიაში განხილულია მიწის რეფორმის საკითხები აღმოსავლეთ და ცენტრალურ ევროპაში, ასევე ცენტრალური აზიის ქვეყანებში (აზერბაიჯანი, ბელარუსი, საქართველო, ყაზახეთი, ლატვია, ლიეტუვა, მოლდოვა, უკრაინა, სლოვაკეთი, რუმინეთი, პოლონეთი, რუსეთი, ესტონეთი). ხაზგასმულია გეგმური ეკონომიკიდან საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის თავისებურებებზე და გამომდინარე აქედან მიწის რეფორმის საკითხებზე. განხილულია თითოეული ქვეყნის მიერ მიწის რეფორმირების არჩეული გზები და მისი განხორციელების თავისებურებები. მონოგრაფიის შექმნაში მონაწილეობა მიიღეს 13 ქვეყნის მეცნიერებმა.

2, მონოგრაფიაში განხილულია მიწის რეფორმის საკითხები აღმოსავლეთ და ცენტრალურ ევროპაში, ასევე ცენტრალური აზიის ქვეყანებში (აზერბაიჯანი, ბელარუსი, საქართველო, ყაზახეთი, ლატვია, ლიეტუვა, მოლდოვა, უკრაინა, სლოვაკეთი, რუმინეთი, პოლონეთი, რუსეთი, ესტონეთი). ხაზგასმულია გეგმური ეკონომიკიდან საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლის თავისებურებებზე და, გამომდინარე აქედან, მიწის რეფორმის საკითხებზე. განხილულია თითოეული ქვეყნის მიერ მიწის რეფორმირების არჩეული გზები და მისი განხორციელების თავისებურებები. მონოგრაფიის შექმნაში მონაწილეობა მიიღეს 13 ქვეყნის მეცნიერებმა.

6.4. სტატიები

№	ავტორი/ავტორები	სტატიის სათაური, ციფრული (დიგიტალური) საიდენტიფიკაციო კოდი DOI ან ISSN	ჟურნალის/კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	T.Bakani dze; M.Vasadz e	Georgian Supra – Traditional Approach to Tourism Social Sustainability. WEB of Scollars ISSN 2518 -167X, RS Global, 3(45) , March 2020, DOI: https://doi.org/10.31435/rsglobal_wos/31032020/7004	INTERNATIONAL ACADEMY JOURNAL «Web of	Warsaw, Poland	8

			<i>Scholar».</i> <i>3(45)</i> <i>(March, 2020,</i> <i>Warsaw,</i> <i>Poland)</i>		
ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)					

7. სამეცნიერო ფორუმების მუშაობაში მონაწილეობა

7.1. საქართველოში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მომხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	ალ.სიჭინავა, ტ.კიკვაძე, დ.გეგია	საინჟინრო ეკონომიკის დამოუკიდებელ საგნად სწავლების მნიშვნელობა	22.11.2020წ.თბილისი-სტუ
2	ალ.სიჭინავა	მონაწილეობა მიიღო ERASMUS+PTINTeL-პროექტით ორგანიზებული ინოვაციური პედაგოგიკის ტრენინგ კურსში „ვიდეოს გამოყენება აუდიტორიაში“ და მიენიჭა 1 ECTS კრედიტი	5-6 ივნისი 2020წ თბილისი,საქართველო
3	ჯოლია გურამ	Hi-Tech პროდუქციის მარკეტინგული მოდელი ჯეფრი მურის მიხედვით მე-4 საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია. ISBN 978-9941-28-128-0 http://www.gtu.ge	2020 წლის მაისი. თბილისი
4	რევაზ შენგელია ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	ეროვნული წარმოების განვითარების ახალი შესაძლებლობები კორონომიკური კრიზისის ფონზე	გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები. მე-4- ე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციის შრომების კრებული. ნაწ. 1. თბ.,2020 წ.

5	რევაზ შენგელია ჟუჟუნა წიკლაური, ნათია შენგელია	ეროვნული ეკონომიკის განვითარების ახალი შესაძლებლობები .. ISSN 1512-0538	მერვე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია - IEC 2020 „ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ“ 22 ოქტომბერი, 2020 წ. თბილისი, საქართველო
6	ა. სიჭინავა, ტ. კიკვაძე, დ. გეგია	საინჟინრო ეკონომიკის დამოუკიდებელ საგნად სწავლების მნიშვნელობა (მერვე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია IEC 2020, ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ)	2020 წლის ოქტომბერი თბილისი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი (on line რეჟიმში)
7,	დემნა კვარაცხელია	ზომიერი ინფლაცია - ეკონომიკური ზრდის აუცილებელი პირობა	თბილისი, სტუ. მერვე საერთაშორისო ეკონომიკური კონფერენცია "ეროვნული ეკონომიკის განვითარების მოდელები: გუშინ, დღეს, ხვალ", 2020წ, 22 ოქტომბერი
8	ნატო ჩიკვილაძე	„მწვანე ეკონომიკა“ და ქვეყნის მდგრადი განვითარების პრობლემები	2020 წლის 22 ოქტომბერი, საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტი
9,	თამარ აბუაშვილი ნატო გეგენავა	„საპენსიო რეფორმა საქართველოში“	22.10.2020 თბილისი
10	ნინო ბენდიანიშვილი	„ურთიერთდაკავშირებული საინვესტიციო ფონდების სამართლებრივი რეგულირების საშუალებები საქართველოში“	22.10.2020 თბილისი
11	აკაკი გვარუცძე	ინოვაციური განვითარების სტრატეგიისა და პრიორიტეტების ფერმირება	22 ოქტომბერი, 2020, თბილისი, საქართველო.
12	ბაქანიძე მაგდა ბაქანიძე თეონა	სამეწარმეო საქმიანობის როლი და მნიშვნელობა ქვეყნის ეკონომიკაში	მე-14 ყოველწლიური საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „ხელისუფლება და საზოგადოება - 2020“

			13.11.2020 დისტანციური
13	ბაქანიძე მაგდა ბაქანიძე თეონა	უცხოური ენის ზეგავლენა ბიზნეს ეთიკაზე	ბათუმის უმაღლესი საზღვაო საინჟინრო სკოლა საერთაშორისო კონფერენცია “უცხოური ენების მნიშვნელობა სხვადასხვა პროფესიებში“ 20.06.2020 დისტანციური
14	ბაქანიძე მაგდა ბაქანიძე თეონა	უსაფრთხოების მნიშვნელობა ტურისტულ სექტორში	სტუბიზნეს ტექნოლოგიების ფაკულტეტი საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია „გლობალიზაცია და ბიზნესის თანამედროვე გამოწვევები“ 13.06.2020 დისტანციური
15	ნატო გეგენავა თამარ აბუაშვილი	„საპენსიო რეფორმა საქართველოში“	22.10.2020 თბილისი

3, Hi-Tech პროდუქციის კლასიკური მარკეტინგული მოდელის აქტორების (ნოვატორები, ადრეული მიმდევრები, ადრეულ უმრავლესობა, გვიანი უმრავლესობა და ჩამორჩენილები) სიმრავლე, ბაზარზე მათი სამომხმარებლო ქცევა და ყიდვის შესახებ გადაწყვეტილების მიღების პროცესი განსხვავებულია. თითოეულ მათგანს ახასიათებს სპეციფიკური რეაქცია და მარკეტინგული ინტერესი. ყოველივე კი საქონლის სასიცოცხლო ციკლის ეტაპების მიხედვით უფსკრულისა და ნაპრალის ტიპის გარღვევებს წარმოშობს, რაც მათი დაძლევის აუცილებლობას განაპირობებს.

4, საერთოდ, კრიზისის ნორმალური მოვლენაა. დროდადრო ის ხდება ნებისმიერ ეკონომიკაში და შეიძლება შეფასდეს როგორც ამა თუ იმ მოვლენის ცვლილებები სხვადასხვა მიმართულებით. კორონომიკური კრიზისის პირობებში კი:

ა) მთავარი ყურადღება უნდა გადავიტანოთ, უწინარეს ყოვლისა, ეროვნული წარმოების შენარჩუნებაზე, გადარჩენაზე, ხოლო პოსტკორონომიკური კრიზისის შემდეგ მის სწრაფ განვითარებაზე;

ბ) ეროვნული წარმოების განსავითარებლად საინვესტიციო რესურსებია საჭირო. ამ მხრივ შიდა ინვესტიციების მოზიდვისა და გამოცდილი მუშაკების დასაქმების თვალსაზრისით დადებითი ტენდენციაა საქართველოდან წასული ემიგრანტების დაბრუნება სამშობლოში;

გ) თუკი ქართული სოფლების აღდგენისა და სოფლის მეურნეობის დარგის განვითარების შედეგად წახალისდება ეროვნული წარმოება და შესაბამისად, გამყარდება ეროვნული ვალუტაც;

დ) სახელმწიფომ უნდა წახალისოს იმ დარგებში განსახორციელებელი ინვესტიციები, რომლებიც ორიენტირებულნი არიან იმპორტმცვლელი პროდუქციის წარმოებაზე ან ექსპორტზე;

5. მსოფლიოს ყველა ქვეყანა და მათ შორის საქართველო ინტენსიურად არის ჩართული თანამედროვე გლობალურ პროცესში, რომლის გარეშე ეროვნული ეკონომიკის განვითარება წარმოუდგენელია. ყოველივე

ეს მუდმივ განახლებასა და ცვლილებებს მოითხოვს. ცნობილი გამოთქმის არ იყოს, მუდმივი ჩვენს ცხოვრებაში მხოლოდ ცვლილებებია. ეკონომიკის განსავითარებლად, წარმატებული ცვლილებების განსახორციელებლად კი საჭიროა სწორი სტრატეგიის შერჩევა, ყოველგვარი რესურსების მობილიზება და, რაც მთავარია, პროცესის მართვა. სწორედ **კრიზისი**, განსაკუთრებით **კორონომიკური კრიზისი**, არის ის მოვლენა, რომელიც შეიძლება შეფასდეს როგორც **ცვლილებები**. კრიზისი ბადებს არა მხოლოდ ახალ რისკებსა და გამოწვევებს, არამედ **ახალ შესაძლებლობებსაც** (გააკეთო უფრო მეტი, სადაც არ უნდა იყო). კრიზისის პირობებში იცვლება ძველი და მოდის ახალი. და ის, ვინც ფლობს კრეატიულობის უნარს, ახალ პირობებში იპოვის ახალ შესაძლებლობებს, კონკურენტუპირატესობას, სამუშაო ადგილს და ა.შ. **კორონომიკურმა კრიზისმა** მსოფლიო მასშტაბით რეალური პროდუქციის მწარმოებელ კომპანიებს აშკარად დაანახა, რომ არ არის აუცილებელი წარმოება განათავსო(გადაიტანო) ამა თუ იმ ქვეყანაში იაფი მუშახელის არსებობისა და ამის ხარჯზე დიდი მოგების მიღების გამო. პირიქით, დღეს ამ კუთხით ოპტიმალური გადაწყვეტილების მისაღებად მთავარი გახდა **რისკის დივერსიფიცირება**.

სწრაფცვალებად, გლობალურ კონკურენტულ სამყაროში ძალიან მნიშვნელოვანია გავაცნობიეროთ ის გარემოება, რომ: 1.ვიმყოფებით ახალი, ინოვაციური, კრეატიული ეკონომიკის საუკუნეში, როცა ეკონომიკური რესურსები სულ უფრო იზღუდება; 2.ვცხოვრობთ ისეთ ქვეყანაში (საქართველოში), რომლის **ეკონომიკური პოტენციალი არ იძლევა გლობალური, მსოფლიო ეკონომიკური პროცესების გადაწყვეტის შესაძლებლობებს**, თუმცა თამამად შესაძლებელია ადგილის დამკვიდრება მაღალ განვითარებულ ქვეყნებს შორის საკუთარი მაღალკონკურენტული, ხარისხიანი მატერიალური თუ ინტელექტუალური პროდუქციის შექმნით.

ყოველივე ამის მიღწევა წარმოუდგენელია, თუკი არ გვეცოდინება როგორი იქნება მეცნიერულად დასაბუთებული ოპტიმალური თანაფარდობა ქვეყნის განკარგულებაში არსებულ საკუთარ შეზღუდულ რესურსებს, შესაბამის ინოვაციურ ტექნოლოგიებსა და ადამიან კაპიტალს შორის.გადამწყვეტი ამ შემთხვევაში, ვფიქრობთ, მაინც თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამისი კონკურენტუნარიანი მეცნიერულ ტექნიკური **ცოდნაა**. ამ უკანასკნელის გარეშე ვერც ტექნოლოგიები განვითარდება და **ისედაც შეზღუდული რესურსები კიდევ უფრო შეიზღუდება**. ამიტომ მომავალი არა შრომატევად და კაპიტალტევად, არამედ მეცნიერებატევად, ცოდნატევად წარმოებას ეკუთვნის .

თანამედროვე საერთაშორისო სტანდარტების შესაბამის მეცნიერულ ტექნიკურ **ცოდნასა** და ინოვაციურ ტექნოლოგიებს ქვეყნის სწრაფი განვითარებისათვის განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვს. მაგალითად, **ნიდერლანდები** რეალურად პატარა ევროპული ქვეყანაა, ფართობით საქართველოზე 1.67-ჯერ ნაკლებია, მაგრამ მოსახლეობით 4.5-ჯერ მეტი, შემოსავლები 1 სულ მოსახლეზე PPP დათვლითაც კი 5-ჯერ მეტი HDI ინდექსით 63 პოზიციით გვისწრებს და მე-7 ადგილზეა. მართალია, ქვეყანას აქვს ბუნებრივი რესურსები, მე-5 ადგილზეა ბუნებრივი აირის ექსპორტის მხრივ და 17-ეზე ნავთობის ექსპორტის მხრივ, მაგრამ იგივე რესურსები უფრო დიდი ოდენობით ვენესუელასაც გააჩნია. ქვეყნის ტერიტორიის 20% ზღვის დონის ქვემოთაა მოქცეული, ზღვა გამუდმებით რეცხავდა და იტაცებდა სანაპირო ტერიტორიას. პატარა ევროპულმა სახელმწიფომ დაამარცხა ჩრდილოეთის ზღვა. რაც შეეხება **სოფლის მეურნეობას**, ამ საქმეშიც ნამდვილად უნდა მივბამოთ ჰოლანდიელებს. ქვეყნის აგროექსპორტი საქართველოს მთლიან ექსპორტს 35-ჯერ აღემატება და 95 მილიარდ დოლარს აღწევს. ის მეორეა აშშ-ს შემდეგ, მაგრამ აქვე უნდა ითქვას მთავარი, ამ სექტორში დასაქმებულია სამუშაო ძალის მხოლოდ 4 (ოთხი) პროცენტი[1]. ყოველივე ეს დაგროვილი მაღალკვალიფიციური ცოდნის გამოყენების შედეგია;

ასეთი ცოდნის საჭიროება განსაკუთრებით იზრდება **კორონომიკური კრიზისისა და ციფრული ეკონომიკის დროს**, როცა, როგორც პროფესორი, ბატონი გურამ ჯოლია ნაშრომში “განათლება და დასაქმება ციფრულ გარემოში“ აღნიშნავს, „მაღალკვალიფიციურ სპეციალისტად ითვლება არა ის , ვისაც წარსულში

დაგროვილი ღრმა თეორიული ცოდნა და მდიდარი პროფესიული გამოცდილება აქვს, არამედ ის, ვისაც **სწავლის უნარი** გააჩნია, შეცვლილ გარემოსთან ადაპტაცია, ინოვაციების მიგნება და გამოყენება შეუძლია“.

კორონომიკური კრიზისის პირობებში ახალი შესაძლებლობები იქმნება განვითარებადი სამყაროსთვის, მათ შორის საქართველოსთვის, როცა მოსალოდნელია ბევრი მეცნიერული სიახლეებისა და აღმოჩენების ხილვა. ოღონდ მთავარია ჩვენმა ქვეყანამ შესძლოს სწორი სტრატეგიით აღნიშნული შესაძლებლობის გონივრული და წარმატებული გამოყენება.

9, სოციალური პენსიის როლი საპენსიო ასაკში მყოფი მოსახლეობისთვის სიღარიბესთან ბრძოლის თვალსაზრისით მეტად მნიშვნელოვანია. პენსიების ეტაპობრივი ზრდა უფრო მეტად შეუწყობს ხელს სიღარიბის მაჩვენებლის შემცირებას. პენსიაზე გასვლის შემდეგ მოქალაქეებს გაუჩნდეთ დამატებითი შემოსავალი, თუმცა, იგი ვერ უზრუნველყოფს ცხოვრების მაღალი სტანდარტის პირობებს.

10, საინვესტიციო კლიმატი ქვეყნის ზოგადი ეკონომიკური ვითარების ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი ფაქტორი არის. განსაკუთრებით კი აღსანიშნავია საინვესტიციო საქმიანობის განვითარების თანამედროვე საშუალებების გამოყენება საქართველოში.

იმისათვის, რომ ქვეყანას შესაბამისი გარემო შეექმნას, ერთ-ერთი შესაძლო გზა არის საინვესტიციო კომპლექსური საქმიანობის შემუშავება. დასკვნის სახით კი შეგვიძლია აღვნიშნოთ, რომ აუცილებელია საქართველოში ამ სფეროს კანონმდებლობის გაუმჯობესება. ამ დასკვნების საფუძველზე, ეს საკითხი შეიძლება განვიხილოთ ერთ-ერთ ყველაზე აქტუალურ და მნიშვნელოვან თემად, რადგან საინვესტიციო კანონმდებლობის შესწავლა არის პირდაპირი გზა მასში არსებული ხარვეზების გამოსავლენად.

აღნიშნული კვლევის მიზნად განისაზღვრება, როგორც საქართველოში საინვესტიციო ფონდების საშუალებით ინვესტიციური საქმიანობის იურიდიული რეგულირების პრობლემების ძიება, ასევე ამ სფეროში საკანონმდებლო ხარვეზების იდენტიფიცირება, აგრეთვე მათი გადაჭრის გზების ძიება და დასაბუთება.

ამ მიზნების მისაღწევად აუცილებელია შემდეგი ურთიერთდაკავშირებული ამოცანების გადაწყვეტა:

- 1) შეისწავლოს საინვესტიციო საქმიანობის მარეგულირებელი სამართლებრივი ნორმები, დადგინდეს არსებული პრობლემები და წინააღმდეგობები;
- 2) გამოხატოს ძირითადი ცნებები, კერძოდ, საინვესტიციო საქმიანობა, საინვესტიციო რეგულირების სპეციფიური ტერმინები, ასევე განსხვავება მათ შორის;
- 3) განისაზღვროს საინვესტიციო საქმიანობის მონაწილეთა შემადგენლობა და სამართლებრივი სტატუსი ინვესტიციის პროცესში;
- 4) გაანალიზდეს საინვესტიციო ფონდების შექმნისა და შეწყვეტის არსებული პროცედურა მათი საქმიანობის შესასწავლად.

11, სამეცნიერო სტატიაში განხილულია, ინოვაციური განვითარების სტრატეგიისა და პრიორიტეტების ფორმირების აქტუალური საკითხები. აღნიშნულია, რომ ინოვაციური განვითარების სტრატეგიისა და სტრუქტურის ფორმირება-სრულყოფას განაპირობებს ფაქტორთა წრე, რომელთა შორის განსაკუთრებული და არსებითი მნიშვნელობისაა მეცნიერული შედეგების შინაგანი ლოგიკა, ინოვაციური პროცესის მონაწილე სუბიექტთა პრაქტიკული მოთხოვნილებები, უკუკავშირი მეცნიერებასა და პრაქტიკას შორის და სხვა.

XXI საუკუნემ ნათლად დაგვანახა, რომ სწორედ ინოვაციური სფეროს განვითარებაში მიღწეული დონე და დინამიზმი ქმნის ეკონომიკური ზრდის მყარ ბაზას, ვინაიდან ინოვაციები ეროვნული და მსოფლიო ეკონომიკის განვითარების მამოძრავებელი ძალაა.

15. სოციალური პენსიის როლი საპენსიო ასაკში მყოფი მოსახლეობისთვის სიღარიბესთან ბრძოლის თვალსაზრისით მეტად მნიშვნელოვანია. პენსიების ეტაპობრივი ზრდა უფრო მეტად შეუწყობს ხელს სიღარიბის მაჩვენებლის შემცირებას. პენსიაზე გასვლის შემდეგ მოქალაქეებს გაუჩნდეთ დამატებითი შემოსავალი, თუმცა, იგი ვერ უზრუნველყოფს ცხოვრების მაღალი სტანდარტის პირობებს.

7.2. უცხოეთში

№	მომხსენებელი/ მომხსენებლები	მოხსენების სათაური	ფორუმის ჩატარების დრო და ადგილი
1	Сичинава А., Месхишвили А.	Результат независимой оценки	19.11. 2020 г. Минск
2	დალი სეხნიაშვილი, ხათუნა გაბიციანაშვილი	შიდა საინვესტიციო რესურსების ეფექტურად მართვის გზები საქართველოში	21-23 თებერვალი, 2020 ბაქო, აზერბაიჯანი
3	ნაზი ჭიკაიძე	საქართველოს ეკონომიკური პოლიტიკის განვითარების ტენდენციები	აზერბაიჯანი, ქ. ბაქო
2	<p>საინვესტიციო ფონდები დღეს ფინანსური შუამავლობის ერთ-ერთი ყველაზე პოპულარული ფორმაა. უცხო ქვეყნების გამოცდილება მიუთითებს ხალხის დანაზოგების მაღალ ინვესტიციურ მნიშვნელობაზე და მისი მართვისთვის საჭიროა კოლექტიური ინვესტიციის ინსტრუმენტების შემუშავების აუცილებლობაზე.</p> <p>ავტორთა მოსაზრებით, სასურველია საქართველოში თავისუფალი აქციების ბაზრის განვითარების პროცესის დასაწყისიდანვე მეტად დინამიური და რაციონალური ფორმის მიღება. საინვესტიციო რესურსებად ადეკვატურად გამოყენების მიზნით, მნიშვნელოვანია, რომ შესწავლილ იქნას საინვესტიციო ფონდების ფუნქციონირებისა და მათი პოპულარიზაციის თავისებურებები.</p> <p>ნაშრომში განხილულია საინვესტიციო ფონდების როლი საქართველოში შიდა საინვესტიციო რესურსების ეფექტურად მართვაში, ხალხის ეკონომიკურ კეთილდღეობაში, გაანალიზებულია საქართველოში საინვესტიციო ფონდების თეორიულ-მეთოდოლოგიური და პრაქტიკული გამოცდილება.</p>		

ქართული ფილოლოგიისა და მედიატექნოლოგიების დეპარტამენტი

სამეცნიერო ან სასწავლო ერთეულის პერსონალური შემადგენლობა ხელმძღვანელის მითითებით,

1. თემურ ჯაგოდნიშვილი (დეპარტამენტის უფროსი)
2. ივანე ჯაგოდნიშვილი
3. ვაჟა პაპასკირი
4. ქეთევან გიორგობიანი

5. თამარ მალაღურაძე
6. ლია ქათამაძე
7. რუსუდან ლორთქიფანიძე
8. მარინე სურმავა
9. მანანა ქაჯაია
10. მარიამ ქვრივიშვილი
11. ეკატერინე შაკიაშვილი
12. ვახტანგ მალრაძე
13. თამარ შაიშმელაშვილი

5. ბეჭდური პროდუქციის გამოცემა საქართველოში

5. 2. სახელმძღვანელოები

№	ავტორი/ავტორები	სახელმძღვანელოს სახელწოდება, საერთაშორისო სტანდარტული კოდი ISBN	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
1	თ. ჯაგოდნიშვილი ი. ჯაგოდნიშვილი ი. გაბისონია ჯ. გაბელია	`ლინგვიკრიმინალისტიკა` ISBN-978-9941-25-896-1	თბილისი, გამომც. `მერიდიანი`, 2020	346 გვერდი
2	თ. ჯაგოდნიშვილი ი. ჯაგოდნიშვილი ი. გაბისონია	`კომუნიკაციური ინჟინერინგის საკითხები` (ნაწილი პირველი) ISBN-978-9941-25-803-9	თბილისი, გამომც. სტუ	212 გვერდი
3	მ. ქაჯაია ე. შაკიაშვილი	ქართული ენის სამეტყველო ფუნქციები (წერთი და ზეპირმეტყველების ზოგადი კურსი არაქართულენოვანი სტუდენტებისათვის) კითხვა / წერა / ლაპარაკი / მოსმენა ISBN 978-9941-8-2445-6	თბილისი, 2020 გამომცემლობა `პიკი`	320 გვერდი
4.	მ. ქაჯაია მ. ქვრივიშვილი	ქართული ენის სამეტყველო უნარები მოსმენა / ლაპარაკი	თბილისი, 2020 გამომცემლობა `პიკი`	82 გვ.

5	მ. ქაჯაია	ზოგადი კურსი ქართული ენის შემსწავლელთათვის კითხვა / წერა / ლაპარაკი / მოსმენა ISBN 978-9941-8-2565-1	თბილისი, 2020 გამომცემლობა `პიკი`	
---	-----------	--	--------------------------------------	--

2. naSromSi warmodgenilia komunikaciuri inJineringis _ marTvis xelovnebis (miznobrivi informaciis miznobrivi arxiT miznobriv auditoriamde mitanisa da miznobrivi zegavlenis) sasafuZvlo sakiTxebi. igi nawilia sagranto proeqtisa, romelic stu ori fakultetis _ samarTalmcodneobis da saerTaSoriso urTierTobisa da sainJinro ekonomikis, mediateqnologiebisa da socialur mecnierebaTa fakultetebis profesorebis monawileobiT miznad isaxavs komunikaciuri inJineringis, rogorc Tanamedrove codnis dargis Teoriisa da praqtikis problemuri arealis damuSavebas, samarTalmcodneobis komunikaciuri inJineringis sakiTxebis aqcentirebiT, rac winamdebare naSromis meore nawilad iqneba warmodgenili.

3.წიგნი ქართული ენის სამეტყველო ფუნქციები (წერითი და ზეპირმეტყველების ზოგადი კურსი) წარმოადგენს სახელმძღვანელოს არაქართულენოვანი სტუდენტებისათვის. იგი შეიცავს მოკლე ექსკურსებს საქართველოს ისტორიული წარსულიდან, კულტურის, ხელოვნების, სპორტის, ქართული მწერლობიდან (V საუკუნიდან XX საუკუნის ჩათვლით). წიგნში ასევე შეტანილია საზღვარგარეთელ მწერალთა ნაწარმოებები, საინტერესო ფაქტები. ყოველ თემას ახლავს კითხვები, უცხო სიტყვათა განმარტებანი, დავალებები, სავარჯიშოები.

4. წიგნი განკუთვნილია არაქართულენოვანი სტუდენტებისათვის. აქ არის 30-მდე მოსასმენი ტექსტი თავისი CD დისკით, კითხვებითა და სავარჯიშოებით. თემატურად დალაგებულია. სტუდენტი მოსმენილი ტექსტის საკითხებზე აღწერს ენის ნორმების შესატყვის ზეპირი მონოლოგიური ხასიათის კონსტრუქციებს. აზრი გამოაქვს სხვადასხვა ტიპის ტექსტის მოსმენის დროს. ცოდნას იყენებს ინოვაციური მასალის შერჩევის, მოძიების, შეჯერების, კომენტარებისა და ციტირებისათვის.

5. წიგნი წარმოადგენს სახელმძღვანელოს არაქართულენოვანი სტუდენტებისათვის. ისინი გაეცნობიან საქართველოს მოკლე ისტორიულ წარსულს, ქართულ მწერლობას V საუკუნიდან დღემდე, კულტურას, ხელოვნებას, სპორტს.

წიგნში ვრცლად არის განხილული ივანე ჯავახიშვილის სახ. სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფაკულტეტების საქმიანობა. სტუდენტებს ეძლევათ შესაძლებლობა ამოირჩიონ თავიანთი მომავალი პროფესია.

ყოველ თემას ახლავს კითხვები, უცხო სიტყვათა ახსნა, დავალებები, სავარჯიშოები.

5.5. სტატიები ISSN-ის მითითებით

№	ავტორი/ ავტორები	სტატიის სათა-ური, ISSN	ჟურნალის/ კრებულის დასახელება და ნომერი/ტომი	გამოცემის ადგილი, გამომცემლობა	გვერდების რაოდენობა
---	---------------------	------------------------	---	--------------------------------------	------------------------

1	ქ. გიორგობიანი	გერმანიის სამი პოპულარული ჟურნალი~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 2(29)	თბილისი, სტუ	19-25
2	მ. ქაჯაია	არაქართულენოვანი სტუდენტების კითხვის უნარის დაუფლების ზოგიერთი ასპექტი~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 2(29)	თბილისი, სტუ	77-82
3	მ. ქაჯაია, მ. ქვრივიშვილი	ენის ინტეგრირებული სწავლების ზოგიერთი ასპექტი~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 2(29)	თბილისი, სტუ	83-88
4	ვ. პაპასკირი	ჟურნალისტის ფსიქოლოგიური აქსესუარი~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	36-43
5	თ. მალაღურაძე	პრესის თავისუფლება და ელიტური კლურალიზმის თეორია პრესის თეორია~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	44-51
6	ლ. ქათამაძე	კიტჩი და მედიაკულტურა~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	52-60
7	რ. ლორთქიფანიძე, ქ. შენგელია	შედიის მიერ ეკლესია-მონასტრების ხვედრის ასახვის სპეციფიკა აფხაზეთში~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	61-64
8	მ. სურმავა	მჭევრმეტყველება აზრის ფერწერა~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	86-93
9	თ. ჯაგოდნიშვილი	სიტყვაკაზმული ჩემი ქართული ქუჩებში დადის შეგინებული~ (ფიქრები ცისანა ქოჩეჩაშვილის პოეტურ სამყაროზე) ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	94-110
10	ვ. მალრაძე	ქართულ რთულ ტოპონიმთა მართლწერისათვის ქართულ მართლწერისათვის~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	124-129
11	ვ. მალრაძე	ნათესაობის აღმნიშვნელი ქართული ტერმინები ზოგიერთ ევროპულ ენასთან მიმართებით~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	130-139

12	თ. შაიშმელაშვილი	საკრალური სამკუთხედი - წყალი, მთა, გამოქვაბული (ლევან გოთუას პუბლიცისტიკის მიხედვით)~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 3(30)	თბილისი, სტუ	140-145
13	ქ. გიორგობიანი	დიდი ბრიტანეთის ტელემარკეტინგის ტელემარკეტინგობა~ ISSN 2346-8300	ჟურნ. განათლება, 2020 4(31)	თბილისი, სტუ	36-41
14	ლ. ქათამაძე	გაზეთის მომავალი ციფრული ტექნოლოგიების ეპოქაში~	ჟურნ. განათლება, 2020 4(31)	თბილისი, სტუ	50-54

ვრცელი ანოტაცია (ქართულ ენაზე)

1. ნაშრომში საუბარია გერმანიის სამ ყველაზე პოპულარულ საინფორმაციო-პოლიტიკური ჟურნალების „Der Spiegel“, „Focus“ და „Stern“ შესახებ, რომლებიც გერმანელი საზოგადოების ინფორმირებაში დიდ როლს ასრულებენ; აღნიშნულია, რომ მედიას საზოგადოების წინაშე აკისრია პასუხისმგებლობა, სახელმწიფოს კი მასმედიის წინაშე აქვს გარკვეული ვალდებულება, მან უნდა უზრუნველყოს გამოხატვის და სიტყვის თავისუფლება

კანონმდებლობით, ფორმალურადაც და რეალურადაც, სახელმწიფო მოვალეა შექმნას და ამოქმედოს ისეთი სისტემა, რომელიც მრავალმხრივ და მრავალფეროვან მოსაზრებებს უწყობს ხელს. ჟურნალისტი უნდა ახერხებდეს კომპლექსური პრობლემების ანალიზს, შედეგების განჭვრეტას, მედიამომხმარებლის მიზიდვას და დაინტერესებას. სწორედ ამ მოთხოვნების დაკმაყოფილებას ცდილობენ ზემოთ დასახელებული ჟურნალები. საუბარია

ამ ყოველკვირეულების მახასიათებლებზე და თავისებურებებზე, მათ ფურცლებზე გამოქვეყნებულ სკანდალურ ამბებზე, მათ მცდელობაზე ღიად ისაუბრონ პრობლემებზე, მიუკერძოებლად გააშუქონ და განსაჯონ მოვლენები, მძლავრი კონკურენციის პირობებში შეინარჩუნონ მედიასივრცეში საკუთარი ადგილი და ფეხდაფეხ მიჰყვანონ ახალ მოთხოვნებს და ახალ გამოწვევებს.

2. კითხვა ის საშუალებაა, რომლითაც ადამიანი მთელი ცხოვრების განმავლობაში

სწავლობს და იღებს ახალ ინფორმაციას. კითხვა ხელს უწყობს საერთო განვითარებას.

ნაშრომში აღწერილია კითხვის შესწავლის მოტივაცია და შესწავლისადმი დამოკიდებულება, ასევე გამახვილებულია ყურადღება კითხვის უნარ-ჩვევების განვითარებასა და კითხვის პროცესის რაციონალურად წარმართვაზე.

საუბარია კარგი ტექსტის შერჩევაზე, რომელიც კითხვის მთავარ რესურსად ითვლება. კარგი ტექსტი კი გულისხმობს, რომ უფრო საინტერესო, მარტივად გასაგები და ცოდნის მიმცემი უნდა იყოს ენის შემსწავლელთათვის.

3. ნაშრომში განხილულია ზოგიერთი ასპექტი ენისა და საგნის სწავლებასთან დაკავშირებით. განსაკუთრებით იმ საკითხებთან, რომლებიც ლექტორმასწავლებლებმა სასწავლო მასალის შერჩევისა და შემდგომი სწავლებისთვის უნდა გაითვალისწინოს. ყურადღება უნდა მიექცეს სტუდენტთა სწავლების სტილს, ინტელექტის სახეებს, გაკვეთილის სცენარებს და ა.შ.

ენის ინტეგრირებული სწავლების მიზანია, სახელმწიფო ენის სათანადო დონეზე ათვისება. ამას განაპირობებს კარგად შერჩეული მასალა სხვადასხვა დონის გათვალისწინებით. სწავლის პროცესის უპირატესობა ორიენტაციაა, გააზრება და არა აღქმა და დამახსოვრება. ეს ყველაფერი ითვალისწინებს შედეგებზე ორიენტირებულ სწავლებას.

4. დღეს მედია მიზნად ისახავს მოქალაქეების დარწმუნებისა და გამარჯვების მცდელობას. იმისთვის, რომ ამ საშუალებებმა დარწმუნების მაღალი ხარისხი შექმნას, მზად არიან, მაღალი

კონკურენტუნარიანობით, პირველებმა წარმოადგინონ საჭირო მასალები, რომლებიც გააძლიერებენ საზოგადოების რწმენას და მოიპოვებენ ელექტორატის სიმპათიას.

მასმედის მიზანი, ზოგ შემთხვევაში, რეალობასთან ერთად, მიკერ-ძობულობას იჩენს და ეს ხაზს უსვამს იმ ფაქტს, თუ რომელი მხრიდან ცდილობენ საზოგადოების ინფორმირებას. მათ ემოციური ინფორმაცია ურჩევნიათ, რომ ძლიერი ფსიქოლოგიური ემოციები გამოიწვიოს საზოგადოებაში. ზოგჯერ მასობრივი კომუნიკაციის საშუალებები თავად "უწყინარი" სიტუაციიდან ქმნის ძლიერ ემოციურ ველს საზოგადოებაში, რაც ზოგიერთ შემთხვევაში თავად ხდება შეგრძნებების წყარო, რაც იწვევს კოლექტიურ ფსი-ქოზს. თავის მხრივ, ასეთ ფსიქოზს შეუძლია გამოიწვიოს მასების დროებითი უკონტროლო მდგომარეობა. მხოლოდ ადამიანის სოციალური გამოცდილება უძლებს ასეთ ფსიქოლოგიურ ზეწოლას.

5. ლიბერალურ დემოკრატიებში ყველგან ბეჭდვითი მედიის მთავარ დაკანონებულ პრინციპად სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლება ითვლება. სინამდვილეში პრესის თავისუფლების პრინციპი ასე სწორხაზოვნად არ ხორციელდებოდა. საკითხი, არის ეს თვითმიზანი, მიზნის მიღწევის საშუალება თუ აბსოლუტური უფლება, არასდროს გადაჭრილა. პრესაში გარეშე ფინანსური ინტერესების ფართო მასშტაბი, ისევე, როგორც მთავრობის ნებისმიერი ქმედება, გამოხატვის თავისუფლების შესაძლო ხელყოფის წყაროდ ბევრს წარმოუდგენია. უფრო მეტიც, თანამედროვე პირობებში იმისი წარმოდგენა, რომ კერძო საკუთრება უზრუნველყოფს ინდივიდისათვის გამოქვეყნების რეალურ შესაძლებლობას და უფლებას, აბსურდული ჩანს, რადგან პრესის ტექნოლოგიურმა და კომერციულმა განვითარებამ ინდივიდებისა და სხვადასხვა ჯგუფისათვის მკს-ის ხელმისაწვდომობა შეზღუდა და საზოგადოების ინფორმაციული, სოციალური და მორალური მოთხოვნილებების დაკმაყოფილების სტანდარტები დააქვეითა. ელიტური პლურალიზმის თეორია ზოგიერთი მიმართებით წინააღმდეგობრივია, ისევე, როგორც მასში გამოყენებული ორივე ტერმინი, რადგან მის თანახმად, სავსებით შესაძლებელია ისეთი პოლიტიკური სისტემა, რომელშიც ძალაუფლება მცირერიცხოვანი ელიტის ხელშია თავმოყრილი და ამავე დროს სხვადასხვა უმცირესობის უფლებებიც აღიარებული და დაცულია. ჩარლზ რაიტ მილსის აზრით, ამერიკულ საზოგადოებაში პოლიტიკური ძალაუფლება ეკუთვნის არა პლურალისტური ჯგუფების ფართო სპექტრს, არამედ თავმოყრილია სამხედრო-სამრეწველო კომპლექსის მცირერიცხოვან ლიდერთა ხელში, რომელთაც მან „გაბატონებული ელიტა“ უწოდა. ჩ. რ. მილსის თვალსაზრისის მართებულობას გარკვეულწილად „უოტერგეიტის“ ჟურნალისტური გამოძიების ისტორიაც ადასტურებს.

6. კიტჩი, როგორც კულტურული ფენომენი, მე-20 საუკუნეში გახდა აქტუალური და დიდხანს იყო მსჯელობის საგანი არტკრიტიკოსებს შორის. ის ხასიათდება როგორც „ცუდი ხელოვნება“, მდარე ესთეტიკური ღირებულების მქონე ფსევდოკულტურა. კიტჩი იყო ავანგარდიზმის კარგი ალტერნატივა ფართო მასებისთვის, როგორც ადვილად აღსაქმელი, მკვეთრად გამოხატული შინაარსით.

ჯერ კიდევ მეოცე საუკუნეში გამოიკვეთა კიტჩის სოციოკულტურული კავშირების კვლევის მიმართულება. კლემენტ გრინბერგმა თავის ფუძემდებ-ლურ ნაშრომში კიტჩი ტოტალიტარული რეჟიმებისთვის დამახასიათებლად ცნო. დემოკრატიული საზოგადოებისთვის, რომელსაც ხელისუფლებისგან თავს მოხვეული პრობლემა არ აქვს, სწორედ ავანგარდული ხელოვნებისკენ ეხსნება გზა. პროცესები სხვაგვარად განვითარდა. მასების როლისა და მასობ-რივი კულტურის გაძლიერებით კიტჩი მედიაკონტენტის მნიშვნელოვან და ორგანულ ნაწილად იქცა. მედიამ კიტჩის მეშვეობით ცხოვრების იდეალიზი-რებული მოდელები შექმნა და ამით ადამიანთა აზროვნებაშიც შეაღწია. თანამედროვე მედია, ისევე როგორც ლიბერალიზმი, მშვენივრად ეწყობა კიტჩს.

7. ნაშრომი ასახავს აფხაზეთის ტერიტორიაზე არსებული ეკლესია-მონასტრების ხვედრს, რომლებსაც უკანასკნელ წლებში ე.წ. რესტავრაცია ჩაუტარდა და რომლებმაც მთლიანად დაკარგეს პირვანდელი სახე. ძირითადად „რესტავრაციის“ სახელით ხდება უნიკალური ძეგლების - ილორი, ბედია, დრანდა, წმინდა სვიმონ კანანელის სახელობის ახალი ათონის ტაძარი, ლიხნის ღვთისმშობლის მიძინების ტაძარი - სხვადასხვა მეთოდით დაზიანება. თეთრად გადაიღება და თავზე დაედგა რუსული ხუროთმოძღვრე-ბისთვის დამახასიათებელი ბოლქვის ფორმის გუმბათი ილორის წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესიას. ქართული მხარე უკვე მარავლი წელია აწარმოებს მოლაპარაკებას იუნესკოსთან აფხაზეთში საერთაშორისო მისიის მივლინების მიმართულებით, თუმცა ამ ეტაპზე არსებობს არაერთი შემაფე-რხეველი ფაქტორი მისიის შექმნასთან დაკავშირებით.

ნაშრომი იკვლევს მედიის ჩართულობას საკითხის მიმართ. კერძოდ, თემის აქტუალობიდან გამომდინარე ქართული მედია 2012 წლიდან პერმანენტულად, ხოლო შემდეგ წლებში გაცილებით ინტენსიურად აშუქებდა თემის ირგვლივ წამოჭრილ პრობლემებს. სტატიაში ასევე მნიშვნელოვანია აფხაზეთის მხარის პოზიცია, როგორც მოსახლეობის, ასევე პრესისა და საქველმოქმედო მოძრაობა „აფხაზეთის კეთილი ნების ელჩები“ მიმართავა გაეროსა და იუნესკოს მიმართ. სტატიაში მოხმობილია საქართველოს კულ-ტურისა და ძეგლთა დაცვის მინისტრი, მიხეილ გიორგაძე გამომხაურება აღნიშნული საკითხის მიმართ, ასევე ექსპერტ ირაკლი ცქიტიშვილის განცხადება იმასთან დაკავშირებით, თუ როგორც ცდილობენ აფხაზები ისტორიულ-კულტურულ ძეგლებს თავიანთი პირვანდელი ქართული წარმომავლობის სახელები გადაარქვან და ამ გზით, ერთგვარად, წაშალონ ქართული კულტურის კვალი.

8. სტატიაში – „მჭევრმეტყველება აზრის ფერწერა“ – წარმოდგენილია მჭევრმეტყველების ორატორთა ნააზრევები. მჭევრმეტყველება დროთა მსვლელობისას იხვეწებოდა და ვითარდებოდა. ადამიანს აზრის ზუსტად და მკაფიოდ გამოთქმის სურვილი თან დაჰყვა. მეტყველებას ადამიანი სიცოცხლის, სიდიადის საგალობლად მჭევრმეტყველებამდე ამაღლებდა.

ანტიკურმა სამყარომ მჭევრმეტყველება „ხელოვნების დედოფლად“ შერაცხა – სილამაზის, ლოგიკურობისადმი ლტოლვის გამო.

სტატიაში გამოყენებულია გამოჩენილი ფილოსოფოსების – პლატონის, არისტოტელეს, დემოკრატეს, პასკალის, გოეთეს, ჟან-ჟაკ რუსოს კანტისა და სხვათა ნააზრევი მჭევრმეტყველების შესახებ. ისინი ჩვენს წინაშე დგანან როგორც ბუმბერაზები. დღეს სიბრძნის მეტყველნი დუმან, მაგრამ მეტყველებს მათი სიტყვა და საქმე. ასევე საინტერესოა ს. დოდაშვილისა და ნ. კანდელაკის აზრი, რომ მჭევრმეტყველება ზეპირი მეტყველების უმაღლესი ხელოვნებაა.

9. წერილში განხილულია პოეზიის სარბიელისათვის ნაკლებად ცნობილი პოეტის ცისანა ქოჩეჩაშვილის პოეზიის კრებული „ვარდისფერი, ცისფერი და... დარდისფერი ლექსები“ (2019), რომელიც 85 წლის ასაკში გამოსცა; გაანალიზებულია მისი პოეზიის თემები, მოტივები; წარმოჩენილია მისი პოეტური ოსტატობის თავისებურებები, სახეობრივი აზროვნების ტენდენ-ციები; გამოტანილია დასკვნა, რომ ცისანა ქოჩეჩაშვილის პოეზია უაღრესად თავისებური მოვლენაა ქართულ პოეზიაში.

10. ქართულ რთულ ტოპონიმთა მართლწერისას ერთგვარობის დასამყარებლად და გამარტივებისათვის სასურველია:

1. ერთად დაიწეროს ის ტოპონიმები, რომელთა მსაზღვრელი პრეპო-ზიციური კომპონენტი მორფოლოგიურად გაცვეთილია, ე. ი. აკლია ბრუნვის ნიშანი ან მისი ნაწილი, ან საერთოდ გაქვავებულია. ეს შეეხება – ატრიბუტუ-ლი მსაზღვრელის შემთხვევაში – სახელობით ბრუნვას, მართული მსაზ-ღვრელის შემთხვევაში კი – ნათესაობითს. ორივე შემთხვევაში,

სრული და ნაწილობრივი მოკვებისას, მსაზღვრელ-საზღვრული კომპოზიცია და ერთად იწერება. მაგალითად, ბებ-რიწყაროები, ზვრიბოლოები, ბოსლებიტყე, ვაშლიმიწები...

2. ერთად უნდა დაიწეროს თანხმოდგენილი რედუცირებული ატრი-ბუტული მსაზღვრელი, რომელიც ფუძის სახით არის წარმოდგენილი, საზღვრულთან ერთად, გაუთიშავად იწერება. მაგ., ახალქალაქი, დიდთელა, გრძელველა, რბილმინდორი, შავტყე...
3. საზღვრულთან შერწყმულად დაიწერება აგრეთვე პოსტპოზიციური ატრიბუტული მსაზღვრელი, რომლის საზღვრული ფუძის სახით, ბრუნვის ნიშნის გარეშეა წარმოდგენილი. მაგ., ჯვარდაბალი, ხევხმელა, ველგრძელა...
4. ასევე ერთად იწერება თან-იან მრავლობითში დასმული მართული მსაზღვრელ-საზღვრული, მსაზღვრელებს, ჩვეულებრივ, ემფატიკური ა არ ახლავს. მაგ., ფშატიანთბოგირი, კიკოანთქედი, თუთუანთმიწები, თოიძიანთუბანი, მღებრიანთწყარო, პაიჭანთწყალი, ჩიტანთწყალი...
5. ერთად უნდა დაიწეროს გაუცვეთელი ნათესაობითი ბრუნვით წარმოდგენილი მსაზღვრელ-საზღვრული. ანალოგიით როგორც ზოგიერთი ტოპონიმის დაწერილობაა დამკვიდრებული: ცხენისწყალი, დედოფლისწყარო, ჭალისუბანი, აბანოსხევი, თხინაშკარი...
6. ცალ-ცალკე იწერება სახელობითი ბრუნვის ნიშნიანი ატრიბუტული მსაზღვრელი, რადგან ასეთი მსაზღვრელი ტოპონიმის ბრუნებისას იცვლება. მაგ., შავი ტყე (შავმა ტყემ), თეთრი კლდეები (თეთრმა კლდეებმა), დამპალი წყალი, ცივი წყარო, ძველი ვენახები, მშრალი ხევი, მყრალი წყალი...

11. ქართული ენა იბერიულ-კავკასიური ენებიდან ერთადერთი მრავალ-საუკუნოვანი დამწერლობის მქონე ენაა. მისი გრამატიკული სისტემა რთული და განსაკუთრებულია. ასევე საინტერესოა ნათესაობის აღმნიშვნელი ტერმინების განსხვავებულობა. მამაკაცთა ნათესაობის სახელები შედარებით მწირია, ქალთან მიმართებით კი, მრავალფეროვნებით გამოირჩევა. ეს სავსებით ბუნებრივია, რადგან საქართველოში ქალის კულტი ოდითგანვე გამორჩეულია. დედა დედაენა, დედადედამიწა, დედადედაპარღვი, დედადედაქალაქი, გუთნისდედადედა, დედადედაბოძი, დედადედააზრი... – ყველა ეს სიტყვა უმნიშვნელოვანესს, უმთავრესს, ძირითადს მიუთითებს.

აღსანიშნავია, რომ ქრისტიანობის გავრცელება წილისყრით მარიამ ღვთი-შობელს ერგო (ამიტომაც ეწოდება საქართველოს ღვთისშობლის წილხვედ-რი ქვეყანა) და სრულიად საქართველოში ქრისტიანობა სახელმწიფოებრივ რელიგიად დამკვიდრდა.

ქართულს არ გააჩნია გრამატიკული სქესი, გრამატიკული განსხვავება ქალსა და კაცს შორის. მაგ., დისშვილი, მმისშვილი, ბიძაშვილი, დეიდაშვილი, მულიშვილი, მაზლიშვილი... ქალიცაა და ვაჟიც. ქართული – დეიდა, მამიდა, ბიცოლა უცხოურში ერთი ტერმინითაა წარმოდგენილი, თუმცა, დედის//მამის ძმა, დეიდის//მამიდის ქმარი ქართულში ერთნაირად სახელდება. სამაგიეროდ, სვანურში დადა დისთვის სხვანაირად, მმისთვის სხვადასხვანა-ირად სახელდება...

სტატიაში აშკარად ჩანს, რომ გენდერული თანაფარდობა აშკარად დარღვეულია: ქართველური მატრიარქალურ უპირატესობას ინარჩუნებს... თუმცა, ზოგიერთ ტერმინში ევროპული ენები გრამატიკულად მიჯნავს ქალსა და კაცს ქართულისაგან განსხვავებით.

12. წყალი, გამოქვაბული და მთა ბიბლიური სიმბოლოებია. ქრისტიანობაში სიმბოლო მხოლოდ უბრალოდ რაიმე ნიშანი არ არის, არამედ მადლმოსილი ნიშანი, რომელსაც კიდევ სხვა, იდუმალი, დატვირთვა აქვს. წყალი თუ განახლების სიმბოლოდ ითვლება, გამოქვაბულში მაცხოვარი იშვა, ხოლო მთა სულიერი განწმენდისა და ამაღლების სახე-სიმბოლოდაა მიჩნეული. ლევან გოთუას

პუბლიცისტიკაში სწორედ ამ სამ სახე-სიმბოლოს ვხვდებით, რომელიც, თავის მხრივ, საკრალურ სამკუთხედს ქმნის.

13. ნაშრომში საუბარია იმის შესახებ, რომ ტელევიზია დიდ ბრიტანეთში საკმაოდ პოპულარული მედიასაშუალებაა და ახსნილია ამ პოპულარობის მიზეზები; მოწოდებულია ცნობები დიდ ბრიტანეთში ტელემაუწყებლობის პირველ ნაბიჯებსა და მის დღევანდელ მდგომარეობაზე; ყურადღება გამახვილებულია ბრიტანული ტელეარხების მრავალფეროვანი პროგრამების, ტელეაუდიტორიის შესწავლისა და რეიტინგების კვლევის შესახებ. ნაშრომში დიდი ადგილი ეთმობა კორპორაცია „BBC“-ის, რომელიც 4 არხზე მაუწყებლობს და ერთმანეთისგან სრულიად განსხვავებულ კონტენტს სთავაზობს მედიამომხმრებელს; აღნიშნულია, რომ ბი-ბი-სი თავის რეპუტაციას და მაღალ რეიტინგს ტელერადიომაუწყებლობის სფეროში გარკვეულწილად თავის ცნობილ ეთიკის კოდექსს უმაღლის და გაანალიზებულია მისი ძირითადი დებულებები; აღნიშნულია, რომ ყველა განვითარებული ქვეყნის, მათ შორის, ბუნებრივია, დიდი ბრიტანეთის ტელემაუწყებლობაც დიდ მნიშვნელობას ანიჭებს საქმიანობის რეგულირების გამჭვირვალობას, სამართლიანობისა და მიუკერძოებლობის პრინციპების შესაბამისად. მათთვის პრიორიტეტულია სიტყვისა და გამოხატვის თავისუფლება, კანონით აღიარებული და დაცული უფლებების ფარგლებში, ასევე მოქალაქეთა განწყობისა და წინადადებების გათვალისწინება საზოგადოებრივი ინტერესების უკეთ გამოხატვის მიზნით.

14. საბეჭდი მანქანის გამოგონებამ ტექნოლოგიური აფეთქება გამოიწვია კომუნიკაციაში. შედეგი კი იყო კომუნიკაციის პროცესის გამსობრივება. წიგნი და გაზეთი ბეჭდვამ ხელმისაწვდომი გახადა ფართო მასებისთვის და ამით ბიძგი მისცა მეცნიერების განვითარებას, ჰუმანისტური იდეალების გავრცელებას, განახლებული და პროგრესული ევროპის ჩამოყალიბებას. კომუნიკაციის მასობრიობამ გაათავისუფლა წიგნი და გაზეთი ელიტური ტყვეობიდან. თანამედროვე მსოფლიოში ბეჭდური მედიის, კერძოდ კი გაზეთების, კრიზისს უკავშირებენ ტექნოლოგიურ ინოვაციებს და წამგებიან ბიზნესმოდელებს. ოპტიმისტები კრიზისიდან გამოსავალს ხედავენ გაზეთებში ანალიზის ხარისხის, პროფესიონალიზმისა და გადამოწმებული ინფორმაციის გაზრდას. მაგრამ ცხოვრება და ასევე კვლევებიც გვიჩვენებს, რომ ეს ყოველივე არის ის, რასაც გაურბის თანამედროვე მკითხველი. დღევანდელი მომხმარებელი თვითონ აკომენტარებს, აფასებს, კამათობს. ინტერაქტივი, როგორც დემასიფიკაციის მონაპოვარი, კოლოსალურ სიამოვნებას ანიჭებს ინტერნეტის მომხმარებელს, რომელსაც აღარ სურს გაზეთის პასიური მკითხველი იყოს. ასე რომ, ერთადერთი ადგილი, რომელიც შეუძლია დაიკავოს ბეჭდურმა ტექსტმა, ეს ტრადიციული ბრენდების ციფრული ვერსიებიც კი არ არის, არამედ ჰიპერტექსტია, მისი მულტიმედიური შესაძლებლობებით. ასევე სოციალური ქსელები, სადაც შესაძლებელია ბეჭდური ტექსტების მეშვეობით ახალი ამბების გაცნობა.